

KIRKKO HELSINGISSÄ
KYRKAN I HELSINGFORS

Helsingin seurakuntayhtymä
Helsingfors kyrkliga samfällighet

Tilinpäätös
Toimintakertomus
2018

Bokslut
Verksamhetsberättelse
2018

Yhteinen kirkkovaltuusto
Gemensamma kyrkofullmäktige
13.6.2019

Sisällysluettelo

I Toimintakertomus / Verksamhetsberättelse	5
1. Yleiskatsaus	6
1.1. Seurakuntatyön oleelliset piirteet.....	7
1.2. Katsaus talouteen.....	8
1.3. Merkittävimmät investoinnit.....	15
1.4. Arvio merkittävimmistä riskeistä.....	16
1.5. Vakuutukset.....	20
1. Allmän översikt	20
1.1. Väsentliga drag inom församlingsarbetet.....	22
1.2. Ekonomisk översikt.....	23
1.3. De viktigaste investeringarna.....	29
1.4. Bedömning av de största riskerna.....	30
1.5. Försäkringar.....	33
2. Hallinto	34
2.1. Hallintoelinten kokoonpano.....	34
2.2. Yhteisen kirkkovaltuuston tärkeimmät päätökset ja niiden täytäntöönpano.....	37
2.3. Sisäinen tarkastus.....	38
3. Henkilöstö	39
4. Väkiluku	39
4.1. Jäsenet.....	39
4.2. Helsingin ev.lut.seurakuntien väkiluku.....	40
4.3. Kaupungin ja seurakuntien väestön kehitys.....	41
4.4. Läsnaölevan väestön muutostapahtumat.....	42
5. Talousarvion toteutumisvertailut	43
5.1. Käyttötalouden toteutumisvertailu	43
Säästöt 2018.....	45
5.2.1. Yhteinen hallinto.....	46
5.2.2. Seurakunnallinen toiminta.....	48
5.2.3. Yhteiset seurakunnalliset tehtävät.....	53
5.2.4. Ympäristö –ja hautaustoimi.....	58
5.2.5. Kiinteistötoimi.....	61
5.3. Tuloslaskelma vert. talousarvioon.....	66
5.4. Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu (ulk/sis).....	67
5.5. Rahoitusosan toteutumisvertailu.....	68
5.6. Investointiosan toteutumisvertailu.....	69
6. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	70
6.1. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	70
6.2. Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	72
6.3. Tase ja sen tunnusluvut.....	73
7. Esitys tuloksen käsittelystä	74
II Tilinpäätöslaskelmat	75
1. Tuloslaskelma	76
2. Rahoituslaskelma	77

3. Tase	78
4. Konsernitase.....	79
III Tilinpäätöksen liitetiedot.....	80
1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	81
1.1. Arvostusperiaatteet ja menetelmät	81
1.2. Jaksotusperiaatteet ja menetelmät.....	81
1.3. Konsernitase	82
2. Tuloslaskelman liitetiedot.....	83
3. Taseen liitetiedot	85
3.1. Pysyvät vastaavat ja poistot	85
3.2. Rahoitusomaisuus	85
3.3. Siirtosaamiset	86
3.4. Siirtovelat	86
3.6. Testamenttirahastojen tilinpäätöslaskelmat.....	87
4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	88
4.1. Eläkevastuuvajaus (laskennallinen KIEL-vastuu).....	89
4.2. Kiinnitykset, omavelkaiset takaukset ja muut vastuusitoumukset	90
4.3. Maanvuokravastuut	91
4.4. Arvonlisäveron palautusvastuu.....	91
4.5. Hautausmaa-alueiden vallintarajoitukset.....	91
5. Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot.....	92
IV Hautainhoitorahaston toimintakertomus ja tilinpäätös.....	93
V Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	106
VI Luettelot ja selvitykset.....	108
1. Luettelo kirjanpitokirjoista.....	109
2. Luettelo tositelajeista	109
VII Tilintarkastuskertomus	111

I Toimintakertomus / Verksamhetsberättelse

1. Yleiskatsaus

Kaksi asiaa ylitse muiden löi leimansa Helsingin seurakuntien vuoteen 2018: alkuvuodesta ryöpsähtänyt kuittikohu selvityksineen sekä syksyn tullen seurakuntavaalit. Samalla jatkuivat kolmevuotisen toimintakulttuurin muutosprojektin loppusuora ja talouden tasapainottamiseen tähtäävä säästökuuri. Seuraavaa kahta vuotta alettiin suunnitella niin, että toimintakulttuurin muutoksista on tullut pysyvä osa seurakunnallisen työn arkea ja toimintakuluja on karsittu 15 prosenttia vuoden 2015 lähtötilanteesta.

Vaikka laskujen hyväksyntää ja valvontaa sekä luottokortin käyttöä koskevia ohjeita oli täsmennetty jo vuoden 2017 lopulla, puutteellisista ja kadonneista tositteista noussut kohu paisui tammikuussa 2018 pitkäkestoiseksi mainekriisiksi. Yhteinen kirkkoneuvosto tilasi ulkopuolisen, riippumattoman selvityksen kirkkoherrojen, johdon ja päälliköiden luottokorttistoista sekä toisessa vaiheessa selvityksen lähipiirisidonnaisuuksista ja -hankinnoista. Selvitysten tuloksista kerrotaan tarkemmin yhtymän tiedotteissa, jotka löytyvät verkosta osoitteista www.helsinginseurakunnat.fi/uutiset/raportti www.helsinginseurakunnat.fi/uutiset/lahipiiriselvitys

Marraskuun vaaleissa valittiin edustajat nelivuotiskaudelle 2019–2022 sekä yhteiseen kirkkovaltuustoon (91 paikkaa) että 20 seurakuntaneuvostoon (yhteensä 278 paikkaa). Äänestysprosentti pysyi Helsingissä edelliskerran tasolla ja oli 11,3. Äänioikeuttaan käytti lähes 32 800 seurakuntalaista. Vilkkaimmin äänestettiin Lauttasaaren ja Munkkiniemen seurakunnissa.

Yhteiseen kirkkovaltuustoon valituista uusia kasvoja on 51 eli 56 prosenttia. Valittujen keski-ikä on noin 50 vuotta. Naisia valtuutetuista on noin 60 prosenttia.

Seurakuntaneuvostojen jäsenistä uusia edustajia on 55 prosenttia. Eniten uusia luottamushenkilöitä valittiin Herttoniemeen (11/14). Nuorin seurakuntaneuvosto löytyy Kalliosta (keski-ikä 41 v.) ja keski-ikältään vanhin muodostui Pakilaan (keski-ikä 58 v.)

Liberaali–konservatiivi-jako polarisoitui hieman edellisten vaalien tuloksiin verrattuna: sekä Tulkaa kaikki -listat ja #tahdonkirkkossa-ryhmät että toisaalta konservatiivisimmat ryhmät lisäsivät painoarvoaan. Seitsemässä seurakunnassa Tulkaa kaikki -listat saivat vähintään puolet seurakuntaneuvostojen paikoista.

Vaalislogan #minunkirkkoni sekä sen ympärille rakennettu mainoskampanja jakoivat mielipiteitä.

Seurakunnat onnistuivat säästötoimissa jopa paremmin kuin talousarvio edellytti. Yhteisissä yksiköissä tavoitteisiin pääpiirteissään yllätyttiin. Kehittäminen ja tulevaisuuteen investoiminen kuitenkin edellyttivät uusia resursseja ja osaamista, joten henkilöstömäärässä ei päästy tavoiteltuihin vähennyksiin.

Kesällä 2015 aloitettua toimintakulttuurin kehittämistä pyrittiin konkretisoimaan myöntämällä *Luther-sponssi-* ja *Luther-potti-*rahoitusta 39 yhteistyöhankkeelle noin 1,04 miljoonalla eurolla vuoden 2018 loppuun mennessä. Toimintakulttuurin muutoksen ylläpitämiseksi ja edistämiseksi yhteinen kirkkovaltuusto määritteli kesällä 2018 seitsemän painopistealuetta seuraavaksi kahdeksi vuodeksi:

- Seurakunta sairaan tukena
- Seurakunta perheen tukena
- Yhteinen pöytä ja elintarvikeavun uudistaminen
- Sähköinen asiointi
- Viestintä ja markkinointi sekä läsnäolo sosiaalisessa mediassa

- Toimivat kiinteistöt
- Kasvu hyvään elämään.

Toimintakulttuurin kaksi alkuperäistä kärkihanketta eli diakonista vaikuttavuutta ja hautaportaalaa jatkettiin. Vuonna 2018 diakonisissa hankkeissa loppusuoralle tai jo toteutukseen ylsivät mm. hävikkiruokaa hyödyntävä Waste & Feast Snellu Cafe, raha-asiainneuvonta Rari, elintarvikeavun uudistaminen kohti yhteisöruokailua ja työnjako muiden toimijoiden kanssa suojaa vailla olevien auttamiseksi.

Palvelumuotoilukoulutus pääsi vauhtiin: ensimmäiseltä kurssilta valmistui 20 työntekijää.

Yhtymän johdossa tapahtui vaihdoksia: Jussi Muhosen siirryttyä toisen työnantajan palvelukseen hallintojohtajana aloitti Juha Tuohimäki, joka aiemmin toimi Vantaan seurakuntayhtymän johtajana. Rovasti Pentti Miettisen eläköidyttyä yhteisen seurakuntatyön johtajan kolmevuotiseen pestiin valittiin Matteus församlingin kirkkoherra Stefan Forsén. Myös viestintäjohtaja Seppo Simola jäi eläkkeelle, ja yhtymän uuden johtosäännön mukaisesti viestintäjohtajan virka lakkautettiin. Yhtymään perustettiin henkilöstöpäällikön virka, jota hoitamaan nimitettiin Susanna Vuosmaa. Yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajaksi nimitettiin Jukka Pakarinen. Seitsemän vuotta yhteistä kirkkovaltuustoa luotsannut Kaisa Raittila ja yhteisen kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja Jarmo Leppiniemi eivät enää asettuneet ehdolle syksyn seurakuntavaaleissa ja päättivät vuodenvaihteessa näin luottamushenkilökautensa.

Kirkkoherrakaartissa muutoksia nähtiin seuraavasti: Riikka Reina aloitti Kalliossa, Marja Heltelä siirtyi tuomiorovastiksi Tuomiokirkkoseurakuntaan Haagasta, ja Stefan Forsénin sijaiseksi Matteus församlingiin nimitettiin Fred Wilén.

Alkusyksystä tuhat helsinkiläistä kirkkoon kuuluvaa ja kuulumatonta vastasi valtakunnalliseen kirkon mielikuva- ja tunnettuustutkimukseen. Helsinkiläisistä vastaajista 52 prosentilla oli myönteinen mielikuva seurakunnasta, 43 prosenttia suhtautui neutraalisti ja viisi prosenttia kielteisesti. Kyselyn mukaan helsinkiläiset odottavat kirkolta ennen kaikkea keskittymistä lapsiin ja nuoriin, vanhuksiin ja apua tarvitseviin ihmisiin.

1.1. Seurakuntatyön oleelliset piirteet

Helsingin seurakunnat kantavat kristityn vastuunsa tekemällä sitä, mitä helsinkiläiset tarvitsevat, ja keskittymällä niiden etsimiseen, joiden hätä on suurin ja joita muut eivät auta. Yhteinen kirkkovaltuusto linjasi loppuvuonna 2018, että seuraavan kahden vuoden aikana hädänalaisimmista tuetaan erityisesti ruoka-avun saajia, vakavasti sairaita ja perhekriisiin ajautuneita. Tähän Helsingin seurakunnat tarvitsevat kaikkien työntekijöidensä, seurakuntalaistensa ja muiden toimijoiden yhteistyötä.

Sisäisen toimintakulttuurin muutokseen ja säästöihin liittyvän keskustelun sekä julkisuuden pyörteiden keskellä seurakuntaelämän perusta jatkui keskeisiltä osiltaan perinteisenä. Sen sisältönä olivat edelleen jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset, diakonia sekä kasvatustyö.

Kirkollisten toimitusten määrä jatkoi laskuaan kasteiden ja vihkimisten osalta. Hautaan siunaaminen on säilynyt edelleen valtaosaltaan kirkollisena niidenkin osalta, jotka eivät itse ole kirkon jäseniä. Havaittavissa on kuitenkin vanhan hautajaisperinteen ohentuminen sikäli, että saattoväet ovat aikaisempia vuosikymmeniä pienempiä ja esimerkiksi toiveet vainajan siunaamisesta vasta tuhkaamisen jälkeen näyttävät yleistyvän.

Kirkollisista juhlapyhistä joulun säilyttäjä suosionsa. Erityisesti ensimmäisen adventin Hoosianna-kirkot, Kauneimmat joululaulut ja aattohartaudet kuuluvat vuodesta toiseen helsinkiläisten jouluperinteisiin. Myös piipahdus hautausmaalla ja kynttilöiden sytyttäminen

edesmenneiden läheisten haudoilla ovat monen kaupunkilaisen ohjelmassa. Vuonna 2018 Helsingin kirkoissa järjestetyissä joulunajan tilaisuuksissa kävi ensimmäisen adventin ja tapaninpäivän välisenä aikana yli 200 000 ihmistä, minkä lisäksi seurakunnat toivat joulunsanomaa palvelutaloihin, sairaaloihin, kaupunginosa- ja pihatapahtumiin sekä kauppakeskuksiin ja ravintoloihin. Kaupunkilaisilta tuli katsausvuonna erittäin myönteistä palautetta jäsentalouksiin postitettavasta joulukalenterista sekä työmatkaliikenteen piparijakelusta. Kaikki seurakunnat osallistuivat Rakenna joulupuu -keräykseen tai järjestivät omia lähikeräyksiään. Joulumusiikin pää-äänenkannattaja Jouluradio ylsi kuuntelijaennätykseensä ja oli pääkaupunkiseudulla tavoittavin kanava 9–24-vuotiaiden keskuudessa. Radion lanseeraama kansallinen joululaulupäivä 15.12. pääsi viralliseen almanakkaan.

Pääsiäisperinteistä suurta yleisöä kiinnostavin oli *Via Crucis* -katunäytelmä, joka on järjestetty jo yli 20 kertaa. Seurakuntayhtymä tukee tapahtumaa rahallisesti, ja käytännön toteutuksessa on mukana Tuomiokirkkoseurakunta.

Tavallisten pyhien ja perinteisten suurten juhlapyhien lisäksi Helsingissä resursseja käytettiin tuttuun tapaan Stadin suvivirsi -tapahtumaan ja Suvivirren sunnuntaihin, ekaluokkalaisten kouluun siunaamiseen, Mikkelinpäivän eli enkelien sunnuntain perhekirkkoihin ja pyhäinpäivään.

Uutta perinnettä näyttää syntyvän kesäkuun alun kummipäivästä ja toukokuun kymppisynttäreistä, jolloin kyseisen kalenterivuoden kuluessa 10 vuotta täyttävät kutsutaan perheineen Linnanmäelle. Nämä molemmat tapahtumat houkuttelivat lapsia ja aikuisia myös vuonna 2018.

Kallion seurakunnassa vuoden 2018 suurponnistus oli tammikuinen *Sovinto 100* -tapahtuma, jonka toteutukseen osallistuivat myös yhtymän yhteiset yksiköt ja Kirkkopalvelut. Neljän seurakunnan (Lauttasaari, Meilahti, Tuomiokirkko ja Töölö) yhteishanke Gospel Helsinki ry:n kanssa toi kirkon musiikkielämään uutta sykettä: *Gospelia kaikille – Mass Choir* innosti uusia kasvoja laulamaan yhdessä workshoppeissa ja toukokuussa huipentuneessa Musiikkitalon konsertissa

1.2. Katsaus talouteen

Yleinen taloudellinen tilanne

Maailmantalouden nopein kasvun vaihe on tältä erää ohi ja kasvu hidastuu lähivuosina. Maailmankaupan kasvu hidastuu kaupan esteiden seurauksena nopeasti 3,5 %:iin vuosina 2019 ja 2020. Euroalueen näkymät ovat heikentyneet vuoden 2018 aikana. Erityisesti teollisuuden luottamus talouskehitykseen on laskenut. Yhdysvaltojen talous on vahvassa vireessä, mutta talouskasvu hidastuu maltillisesti vuosina 2019 ja 2020.

Valtiovarainministeriön katsausten mukaan Suomen talouden tuotanto lisääntyi vuonna 2018 laaja-alaisesti, mutta kuitenkin vuotta 2017 hitaammin. Hyvä suhdannetilanne ja menojen kasvua hillitsevät toimet ovat vahvistaneet julkista taloutta tasapainon tuntumaan. Myös julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) laskee lähivuosina. Julkinen talous alkaa kuitenkin vähitellen heikentyä 2020-luvun alkuvuosina, kun

talouskasvu hidastuu ja sopeutustoimet päättyvät. Julkista taloutta heikentää väestön ikääntyminen, joka kasvattaa eläke-, terveys- ja hoivamenoja.

Suomen kansantalouden tuotantoa kuvaava bruttokansantuote (BKT) kasvoi vuonna 2018 2,5 % (ennuste). Valtiovarainministeriön suhdannekatsausten mukaan vuodelle 2019 ennustetaan maltillista 1,5 prosentin kasvua. Vuodelle 2020 BKT:n kasvuksi on ennustettu muodostuvan 1,3 prosenttia.

Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kehitys jatkuu nopeana ansiotason nousun kiihtyessä. Inflaation kiihtymisestä huolimatta reaalitytulot kasvavat selvästi ja kotitalouksien kulutuksen kasvu nopeutuu vuonna 2019 menneeseen vuoteen verrattuna.

Myös työllisyystilanne on kohentunut. Työllisten määrä nousi vuonna 2018 työvoimatutkimuksen mukaan 2,7 % ja työllisyysaste (15-64 v.) parani yli prosenttiyksikön kivuten 71,7 prosenttiin. Työllisyysasteen trendi oli joulukuussa 72,5 prosenttia ja työllisyysasteen arvioidaan nousevan edelleen. Työllisyysasteen arvioidaan olevan 73 prosenttia vuonna 2020. Työttömyys väheni merkittävästi vuonna 2018 ja oli 7,4 %. Työttömien määrä laski kaikilla alueilla ja kaikissa ikäryhmissä. Työttömyysasteen ennakoitaan laskevan edelleen siten, että työttömyysaste olisi 6,9 % vuonna 2019 ja 6,6 % vuoden 2020 loppuun mennessä.

Palkkasumman ennakoitaan kasvaneen Suomessa 4,6 % vuonna 2018 ja keskiansioiden 2,1 %. Vuodelle 2019 valtiovarainministeriö ennustaa 2,7 %:n ja vuodelle 2020 3,0 %:n ansiotason kasvua. Palkkasumman ennustetaan kasvavan 3,5 % vuonna 2019 ja 3,6 % vuonna 2020.

Kuluttajahintojen kasvu vuonna 2018 oli 1,1 %. Vuonna 2019 inflaation arvioidaan olevan 1,4 % ja vuonna 2020 1,6 %.

Palkansaajien ostovoiman kehitys määräytyy pitkälti ansiotason, työllisyyden, inflaation ja verotuksen perusteella. Palkansaajien ostovoiman ennustetaan kasvavan 2,1 % vuonna 2019 ja 1,1 % vuonna 2020. Palkansaajien ostovoimalla on keskeinen rooli kulutuskysynnän ja sen myötä myös yleisen taloudellisen aktiviteetin kannalta.

Seurakuntien taloudellinen tilanne Suomessa

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnille tilitettiin kirkollisveroja vuonna 2018 yhteensä 871 miljoonaa euroa. Määrä väheni 1,8 % edellisvuodesta. Kirkollisverotuotto aleni kolmatta vuotta peräkkäin. Veron alenemiseen vaikuttivat Kiky-sopimuksesta aiheutuneet ansioiden pienenemiset ja seurakuntien jäsenmäärän aleneminen. Rahan arvon muutos huomioiden kirkollisveron tuotto on alentunut keskimäärin yhden prosentin vuodessa vuodesta 2009, jolloin saavutettiin tähän asti korkein verotuotto.

Kirkollisverojen kokonaissumman alenemisesta huolimatta verotuotto kasvoi 39 seurakuntataloudella. Näistä 11 korotti kirkollisveroprosenttia. 239 seurakuntataloudella verotuotto aleni. Yli viiden prosentin alenema oli 91 seurakuntataloudella. Seurakuntatalouksia oli 278.

Kirkollisverosta puolet kertyy 23 suurimmalle seurakuntataloudelle ja niiden yhteen laskettu vero väheni 2,5 %. Lopuilla 255 seurakuntataloudella veron määrä väheni 3,5 %. Kirkollisveron muutoksessa on nähtävissä selvähköä polarisaatiota suurten ja pienempien seurakuntatalouksien välillä. Polarisaatioon vaikuttaa eniten muuttoliike maaseudulta kaupunkeihin.

Kirkollisverot tilitetään seurakuntatalouksille kuukausittain osuutena kaikista koko maassa kertyneistä ennakonpidätyksistä. Lopullinen verotulon määrä selviää vuosittain verotuksen valmistuttua lokakuun lopussa. Jokaisen kuukauden tilitys sisältää kuluvan vuoden lisäksi erilaisia jälkitilityksiä kuudelta edelliseltä vuodelta.

Vuodesta 2016 alkaen yhteisövero-osuuksien tilittäminen seurakunnille lakkasi ja tilalle tuli valtion talousarviomäärärahoista maksettava rahoitus. Rahoituksella rahoitetaan seurakuntien lakimääräisiä tehtäviä; hautaustointa, väestökirjanpidon tehtäviä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoa. Lakiin kirjatun rahoituksen kuluttajahintaindeksiin sidottu määrä on 114 miljoonaa euroa, joka tilitetään Kirkon keskusrahastolle. Samassa yhteydessä seurakuntien maksamat verotuskustannukset alenivat yhteensä 6,2 miljoonalla eurolla. Seurakuntien osuus verotuskustannuksista laski 4,7 prosentista 3,4 prosenttiin.

Kirkkohallituksen keräämien vuoden 2018 ennakkotietojen perusteella evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien yhteenlaskettu talous heikkeni vuonna 2018. Vuosikate aleni 44 miljoonaa euroa (-32 %) ja oli yhteensä 90 miljoonaa euroa. Seurakuntien yhteenlaskettu tilikauden tulos heikkeni 40 miljoonasta eurosta 1,5 miljoonaan euroon.

Helsingin seurakuntayhtymän taloudellinen tilanne

Vuoden 2018 tulos oli sijoitusten arvonalennuksesta johtuva alaskirjaus (-16,6 milj. euroa) huomioon ottaen alijäämäinen 12,0 milj. euroa. Verotulot ja valtionrahoitus olivat edellisvuotta pienemmät (-0,4 M€). Vuosikate ja tilikauden tulos olivat talousarviossa arvioitua heikommat.

Käyttötalouden toimintakate oli 1,1 milj. euroa talousarviossa esitettyä parempi. Toimintakulut toteutuivat budjetin mukaisina. Vuoteen 2017 verrattuna toimintakate heikkeni 4,2 milj. euroa. Toimintatuotot pienenevät 2,8 milj. ja toimintakulut kasvoivat 1,4 milj. euroa (josta henkilöstökulut +1,2 milj.euroa).

Verotulot vuonna 2018 olivat talousarviossa esitettyä tasoa paremmat ja edellisvuotta hieman pienemmät. Kirkollisveron tuotto aleni 0,4 milj. euroa vuoteen 2017 verrattuna. Verotulot toteutuivat 2,5 milj. euroa yli talousarvion. Verotulojen kehitykseen vaikuttavat esim. ansiotason muutokset, jäsenkehitys, työikäisen väestön määrän väheneminen, suhdannevaihtelut, verotilitysjärjestelmän aiheuttamat poikkeamat sekä verotuksen perusteissa tapahtuvat muutokset.

Vuosikate oli 31,4 milj. euroa edellisvuotta huonompi mikä johtui pääosin rahoitustoiminnan tuottojen huonommasta tasosta -26,9 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Tästä sijoitusten arvonalennukset (kirjanpidollinen, ei realisoitunut) oli -16,6 milj. euroa, realisoitujen rahoitustuottojen laskua -5,8 milj euroa ja sijoituskiinteistöjen nettotuotot -1,9 milj.euroa. Rahoitustoiminnan tuotto oli -10,6 milj. euroa (edellisenä vuonna +16,4 milj.euroa).

Keskimäärin rahoitustoiminnan nettotulos on ollut 10 milj. euroa/vuosi. Vuosikatteesta tehtävien poistojen jälkeen tilikauden alijäämä oli 12,0 milj. euroa (v. 2017 ylijäämä oli 16,3 milj. euroa). Ilman alaskirjausta tilikauden ylijäämä olisi ollut 4,6 milj. euroa.

Yleisen taloudellisen tilanteen kehitysnäkymät ja seurakuntayhtymän talouden tilanteen vaikutus toiminnan ja talouden suunnitteluun arvioidaan vuosien 2020 – 2022 talousarviokehityksen valmistelun yhteydessä. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon myös pitkällä aikavälillä seurakuntayhtymän taloudelle asetetut tavoitteet niin, että talouden tasapaino turvataan.

Seurakuntayhtymän talouden edellytyksiä arvioitaessa pitkässä juoksussa, on jäsenmäärän kehityksellä keskeinen merkitys. Jäsenmäärän väheneminen on jo vaikuttanut heikentävästi kirkollisverotulojen kehitykseen, joskin muutoksen vaikutus painottuu tuleviin vuosiin. Ansiotulojen nousu kompensoi jäsenmäärän vähenemisen vaikutusta kirkollisverotuottoihin. Kirkollisverokertymän näkymä on haastava erityisesti vuoden 2022 jälkeen, johon asti kirkollisverotulojen ennakoidaan pysyvän vuoden 2019 tasolla. Seurakuntayhtymän talouden näkymät edellyttävät, että toimitilojen sekä henkilöstön määrää vähennetään pidemmällä aikavälillä siten, että saavutetaan taso, jossa vuosikate riittää keskimääräisten investointien kattamiseen. Henkilöstön vähennys toteutetaan ensisijaisesti luonnollisen poistuman kautta.

Verotulot

Maksuunpannut verot

Seurakuntayhtymän veroprosentti on 1 %. Viimeisimmässä, vuonna 2017 toimitetussa verotuksessa seurakuntayhtymän hyväksi maksuunpannut kirkollisverot laskivat n. 2 % edellisestä vuodesta. Vuodelta 2017 toimitetussa verotuksessa ansiotuloista maksuunpantu kirkollisvero oli 78,5 milj. euroa.

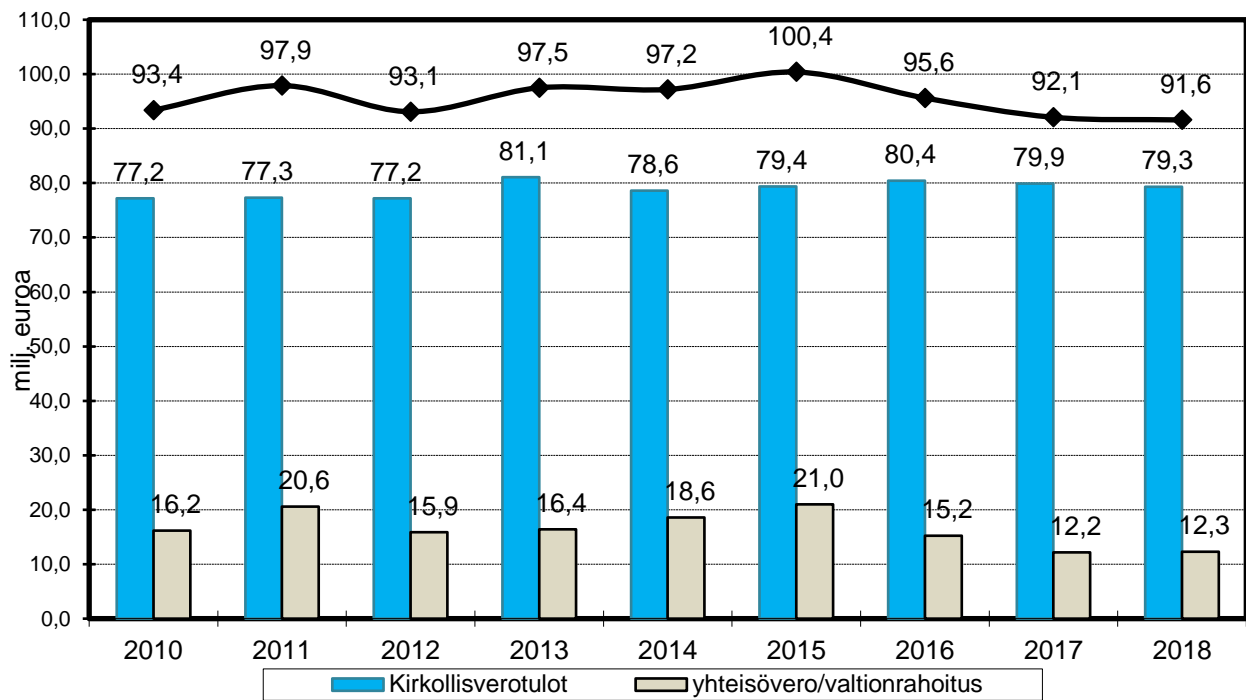
Verotilitykset

Seurakuntayhtymän saamat verotilitykset ja valtionrahoitus olivat 91,7milj. euroa ja ne pienenivät yhteensä 0,4 milj. euroa eli – 0,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kirkollisverojen tilitykset alenivat 0,6 milj. euroa. Yhteisöveron tilitykset loppuivat vuonna 2017. Tilalle on tullut valtionrahoitus (rahoitus yhteiskunnallisten tehtävien hoitamiseen) 12,3 milj. euroa, joka kasvoi 0,1 milj. euroa.

Seurakuntayhtymän tilityksinä saamat verotulot vuosina 2016 – 2018:

(milj. euroa)	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Kirkollisvero	80,4	79,9	79,3
Yhteisövero	3,1		
Valtionrahoitus	12,1	12,2	12,3
Yhteensä	95,6	92,1	91,7
muutos milj. euroa	-4,8	-3,5	-0,4
muutos %	-4,8 %	-3,7 %	-0,4 %

Verotulot 2010 - 2018
Skatteintäkter 2010 - 2018

Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnan vähimmäistavoitteena on sijoitetun pääoman reaaliarvon säilyttäminen, tästä syystä vuosituoton tulee olla vähintään inflaation suuruinen. Seurakuntayhtymän varojen sijoittamisessa pyritään matalahkolla, sijoitusstrategian mukaisella riskitasolla mahdollisimman hyvään tuottoon.

Sijoitustoiminnan ohjeen mukaan riskillisten sijoitusten osuus salkussa on 20 – 50 % ja pääomaturvattujen 50 – 80 %. Vuoden vaihteessa riskillisten sijoitusten osuus oli 45,2 % ja pääomaturvattujen 54,8 %. Rahavarojen sijoitusten allokaatio on sijoitustoiminnan ohjeen

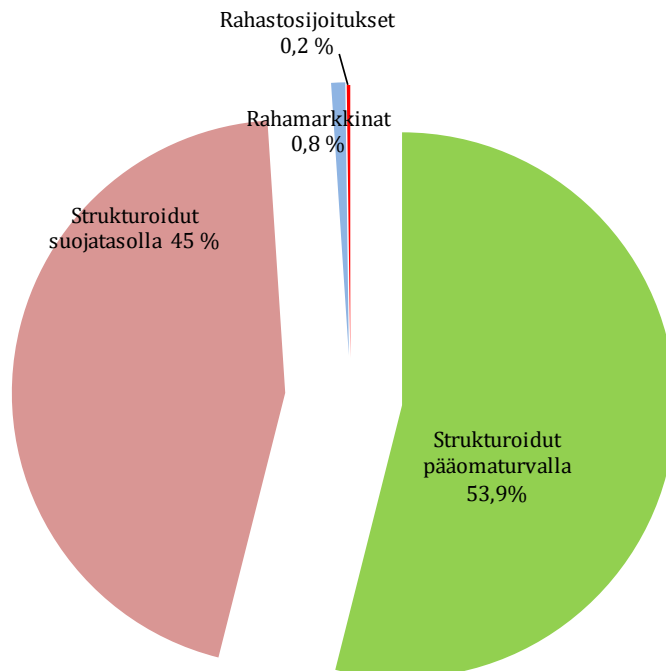
määrittelemän strategian mukainen. Indeksilainojen osuus salkun arvosta 31.12.2018 oli 99%, sijoitusrahastojen osuus 0,2 % ja rahamarkkinasijoitusten 0,8 %.

Seurakuntayhtymän sijoitusten kirjanpitoarvo oli tilinpäätöksessä 171,5 milj. euroa. Sijoitusten markkina-arvo oli vuoden vaihteessa 167,6 milj. euroa. Vuonna 2018 seurakuntayhtymän rahavarojen sijoitusten tuotto oli käyvin arvoon laskettuna -10,1 %.

Seurakuntayhtymän sijoitusstrategiana on hyödyntää pääomaturvattujen joukkolainojen tarjoamaa mahdollisuutta saavuttaa riskittömän koron ylittävää tuottoa yli talous-sykliden. Pääomaturvan ansiosta seurakuntayhtymän on mahdollista osallistua riskipitoisempien sijoituskohteiden korkeampaan tuotto-odotukseen pääomaturvatusti. Kyseisten instrumenttien tuotto realisoituu sijoitusajan lopussa. Pääomaturvaa sisältävien joukkolainojen paino oli vuoden lopussa 53,96 % ja pääomariskillisiin mukaan laskettavien osuus 38,36 %.

Sijoitustoiminnassa käytetään vain eettisesti korkeatasoisia varainhoitajia. Seurakuntayhtymän päävarainhoitajana toimii Credit Suisse. Rahoitustarkastuksen yleisten ohjeiden lisäksi omaisuudenhoitajalla tulee olla omat eettisesti korkeatasoiset sisäiset ohjeet, joiden noudattamista omaisuudenhoitaja itse valvoo. Sijoituksissa suositaan positiivisen arvottamisen vaihtoehtoa.

Salkun eri omaisuusluokkien painotukset salkussa 31.12.2018

Seurakuntayhtymän kiinteistösijoitukset

Seurakuntayhtymän kirjanpidossa seurataan erikseen sijoituskiinteistöjen ja seurakunnallisessa käytössä olevien kiinteistöjen tuottoja ja kuluja. Sijoituskiinteistöiksi lasketaan suoraan omistetut asuintalot, asunto-osakeyhtiöt, kiinteistöosakeyhtiöt mukaan lukien aravarajoitteiset asuintalot, yksittäiset osakehuoneistot sekä tontit ja maa-alueet. Seurakuntatiloina tai sosiaalisessa asutokäytössä olevia huoneistoja ja kiinteistöjä ei lueta sijoituskiinteistöiksi.

Seurakuntayhtymän kiinteistösijoitusten arvoksi arvioitiin vuoden lopussa noin 161 miljoonaa euroa, josta asuntojen osuus on noin 94,8 miljoonaa, toimisto- ja liikekiinteistöjen noin 21,8 miljoonaa sekä tonttien ja maa-alueiden noin 44 miljoonaa euroa. Salkun markkina-arvo on noussut edellisvuodesta johtuen As Oy Helsingin Jätkäsaaren Atriumin valmistumisesta, seurakunnilta vapautuneiden kiinteistöjen siirtämisestä sijoituskiinteistöihin sekä joidenkin kiinteistöjen arvonmuutoksista. Kiinteistösijoitusten tuotto vuonna 2018 oli tasearvolle laskettuna 7%.

Kertomusvuoden aikana on myyty sijoituskiinteistöiksi luettavista kohteista Ruoholahdenkatu 16:n seurakuntatilat 600.000 eurolla, Ruoholahden kappeli 901.000 eurolla sekä Pyhän Jysäyksen seurakuntatalo Kivikosta 690.000 eurolla. Yksittäinen asunto-osake on myyty osoitteessa Hiihtomäentie 34 C 21 kauppahinnan ollessa 236.000 euroa.

Asuntojen ja liiketilojen vuokrausta jatkettiin edelleen tavoitteena pitää käyttöastetta mahdollisimman korkeana. Vuokrausta ja myyntiä tehostettiin palkkaamalla vuoden 2018 lopussa lisähenkilö hoitamaan seurakunnilta vapautuneiden tilojen myyntiä ja vuokrausta. Käyttöaste asunnoissa oli 96,8 % ja liiketiloissa se laski 88,4%: iin johtuen seurakunnista vapautuneiden tilojen siirtymisestä vuokrauskohteiksi.

Vuokrien tarkistuksia tehtiin kertomusvuonna sopimusten mukaisesti. Asunnoista vuokratuloja saatiin noin 7,8 miljoonaa euroa ja niihin kohdistuvat kulut olivat noin 4,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 sijoitussalkun vuokrien nettotuotto 4,0 miljoonaa euroa nosti tuoton tasearvolle laskettuna 8,0 prosenttiin ja markkina-arvolle laskettuna 10 prosenttiin.

Seurakunnat onnistuivat vapauttamaan runsaasti tiloja, mutta henkilöresurssien vaje haittasi jonkin verran tyhjen tilojen myyntiä ja vuokrausta. Toisen toimitilapäällikön onnistunut rekrytointi vuoden 2018 lopulla tulee helpottamaan tilojen myyntiä ja vuokrausta.

Helsingin seurakuntayhtymän eläkevastuu

Kirkon eläkevastuu on laskettu helmikuussa 2019 ja se on 31.12.2018 arvoltaan 4 688 M€. Eläkevastuu tarkoittaa tulevaisuudessa maksettavien suoritusvelvoitteiden nykyhetkeen diskontattua arvoa, kun diskontattava suoritus on joko eläkkeellä olevien osalta maksussa oleva eläke tai aktiivihenkilöiden ja vapaakirjalla olevien osalta laskentahetkeen mennessä karttunut eläkeoikeus.

Kirkon eläkerahaston suuruus on 31.12.2018 arvoltaan 1 480 M€, joten koko kirkon eläkevastuuvaje, josta Kirkon keskusrahasto vastaa, on 3 208 M€.

Helsingin seurakuntayhtymän laskennallinen osuus koko kirkon kattamattomasta eläkevastuusta on 275,7 M€ (2017 vastaava arvo 253,6 M€). Eläkevastuulaskelma on taseen liitetietona.

1.3. Merkittävimmät investoinnit

Kiinteistöosaston kokonaisinvestointien määrä vuoden 2018 talousarviossa oli yhteensä 23,17 M€, josta hautausmaiden kiinteistöinvestointien osuus oli 3,11 M€ ja kiinteistötoimen 20,06 (sis. investoinnit sijoituskiinteistöihin). Syksyn 2018 talousarviomuutosten jälkeen kiinteistöosaston kokonaisinvestointien määrä pudotettiin 16,44 M€, josta hautausmaalle osoitettiin 2,91 M€ ja kiinteistötoimelle 13,53 M€. Vuoden 2018 lopussa kiinteistöosaston kokonaisinvestointien toteuma oli yhteensä 9,01 M€. Tämä jakaantui hautausmaiden kiinteistöinvestointeihin 1,34 M€ ja kiinteistötoimen kiinteistöinvestointeihin 7,67 M€.

Talousarvioon 2018 oli varattu 16,8 M€ kiinteistötoimen kohteiden rakennus-, korjaus- ja kehitysinvestoinneille. Tarkistettu talousarvio oli 9,5M€, josta lopulta käytettiin 4,9 M€. Käyttötalouden kuluksi kirjattiin 0,5 M€. Kuluneen vuoden toimintaan on vaikuttanut kiinteistöosaston henkilöstövajaus, joka selittyy osittain rakennusalan korkeasuhdanteella sekä seurakuntien palkkatasolla. Kiinteistöosaston avoimet vakanssit pyritään täyttämään ja rekrytointia jatketaan tältä osin. Useita investointi- ja kaavakehityshankkeita on siirretty henkilöstövajauksen vuoksi seuraaville vuosille.

Uudisrakennukset/hautausmaat

Vuodelle 2018 ei budjetoitu yhtään uudisrakennusta hautausmaalle.

Rakennusten peruskorjaus ja – parannus /hautausmaat

Hautausmaarakennusten peruskorjauksiin budjetoitiin yhteensä 1,00 M€ vuodelle 2018, ja talousarviomuutosten jälkeen 1,00 M€. Toteuma vuonna oli 0,12 M€. Suurin yksittäinen investointi oli Hietaniemen hautausmaan uuden kappelin peruskorjaustyöhanke käynnistäminen yhdessä kiinteistökehitysyksikön kanssa.

Maa- ja vesirakentaminen/hautausmaat

Hautausmaiden maa- ja vesirakentamiseen budjetoitiin yhteensä 1,49 M€ vuodelle 2018, ja talousarviomuutosten jälkeen 1,29 M€. Toteuma oli 0,74 M€. Suurin yksittäinen toteutunut hanke oli Malmin hautausmaan vaahterakujanteen uusimistyö, joka jatkuu edelleen vuonna 2019.

Koneet ja kalusto/hautausmaati

Hautausmaiden koneisiin ja kalustoon budjetoitiin yhteensä 0,62 M€ vuodelle 2018. Toteuma oli 0,48 M€. Hautausmailla on uusittu ikääntynyttä konekantaa. Osa kalustosta uusittiin sähkökäyttöisinä.

Uudisrakennukset /kiinteistötoimi

Talousarviovuonna 2018 kiinteistöosastolla ei ole varauduttu uudisrakentamiseen. Uudisrakennushankkeista sijoituskiinteistöistä valmistui vuonna 2018 Asunto Oy Helsingin Jätkäsaaren Atrium, johon valmistui 83 uutta vuokra-asuntoa ja katutasoon tuomiokirkkoseurakunnalle uudet seurakuntatilat sekä pieni ulosvuokrattava liiketila. Hanke toteutui budjetin puitteissa.

Rakennusten peruskorjaus ja – parannus /kiinteistötoimi

Seurakuntien 5. pääluokan kiinteistöjen peruskorjauksiin budjetoitiin vuodelle 2018 yhteensä 14,65 M€, talousarviomuutosten jälkeen 7,62 M€, josta toteutui lopulta 3,35 M€. Peruskorjaushankkeista jatkettiin Lauttasaaren kirkon peruskorjauksen suunnittelua ja käynnistettiin Kampin kappelin laajennuksen suunnittelu. Näiden lisäksi kiinteistöosasto vastasi muutamien seurakuntayhtymän kokonaan omistamien asuinrakennusten perusparannushankkeiden käynnistämisestä. Yksittäisistä hankkeista tarkistettua talousarviota suurempana toteutui Maunulan kirkon peruskorjaushanke. Työ jatkuu vuoden 2019 aikana. Valmistuneista peruskorjaushankkeista mainittakoon Korkeavuorenkatu 10/Johannes församling -seurakunnan muutostyöt sekä Roihuvuoren kirkon tilamuutokset.

TA-taso/Urut

Urku- ja soitinhankintoihin varattiin vuodelle 2018 yhteensä 0,65 M€, joka muutetun talousarvion mukaisesti laskettiin 0,35 M€ ja toteuma oli 0,15 M€. Urkuhankinnoista mainittakoon Johanneksen kirkon kuoriurut, jotka otettiin käyttöön maaliskuussa 2018.

Koneet ja kalusto/kiinteistötoimi

Koneisiin ja kalustoon budjetoitiin yhteensä 0,35 M€ vuodelle 2018. Toteuma oli yhteensä 0,02 M€.

Muut kiinteistötoimen investoinnit

Määrärahaa talousarviossa varattiin lähinnä osakkuusyhtiöiden rahoitusvastikkeisiin ja peruskorjauskustannusten hankeosuusmenoja varten sekä maanhankintaa ja maankäyttömaksuja varten yhteensä 4,41 M€ ja talousarviomuutoksella määräraha korotettiin 5,21 M€. Talousarviovuonna toteutui yhteensä 4,15 M€.

1.4. Arvio merkittävimmistä riskeistä

Yleistä

Yhteinen kirkkoneuvosto on vahvistanut Helsingin seurakuntayhtymän riskien hallinnan toimintamallin ja vastuunjakotaulukon. Toimintamallin taustalla on perusselvitys Helsingin seurakuntayhtymän riskeistä. Riskienhallinta on pyritty sovittamaan osaksi Helsingin seurakuntayhtymän johtamista ja päätöksentekoa. Riskienhallinnan mallia ollaan päivittämässä ja riskienhallintaa tehostamassa osana seurakunnan strategista sekä toiminnan ja talouden suunnittelua.

Jäsenmäärän kehitys

Seurakunta muodostuu jäsenistään. Jäsenyyden merkitys seurakuntalaisille on erilainen. Toiset korostavat seurakunnan työtä apua tarvitsevien auttamisessa, toiset painottavat seurakunnan hengellistä tehtävää ja joillekin on tärkeää seurakunnan rooli hautausmaiden ja kirkkorakennusten ylläpitäjänä. Riskinä on, että seurakunnan jäsenet eivät koe jäsenyyttään seurakunnassa merkityksellisenä ja eroavat seurakunnasta. Riskinä on myös se, että Helsinkiin muuttavat uudet asukkaat eivät kohtaa seurakuntaa eivätkä liity sen jäseniksi.

Seurakunnan jäsenyyden kehitys on erityisesti pääkaupunkiseudulla ollut jo pitkään laskussa. Vuoden 2018 aikana Helsingin seurakuntien jäsenmäärä väheni yhteensä 4.259 jäsenellä. Jäsenmäärä oli vuoden 2018 lopussa 1,2 % alhaisempi kuin vuotta aikaisemmin. Jäsenmäärän laskun jatkuminen on Helsingin seurakuntayhtymän merkittävin pitkän aikavälin strateginen sekä toiminnallinen ja taloudellinen riski. Jäsenosuuden merkittävä aleneminen muuttaa voimakkaasti toimintaympäristöä ja vaikeuttaa toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Jäsenmäärän lasku vaikuttaa seurakunnan mahdollisuuksiin hoitaa tehtäviään. Taloudelliset mahdollisuudet kapenevat verotulojen pienentyessä. Myös toiminnallisiin mahdollisuuksiin kohdistuu uhkia, kun seurakunnan ja kirkon rooli esimerkiksi kouluissa ja päiväkodeissa kyseenalaistetaan yhä useammin.

Helsingin seurakunnissa ja seurakuntayhtymässä on ryhdytty moniin toimenpiteisiin jäsenyyden vahvistamiseksi ja jäsenmäärän laskevan kehityksen loiventamiseksi.

Henkilöstöriskit

Talouden kiristyminen verotulojen kasvun hitauden vuoksi edellyttää Helsingin seurakuntayhtymältä toiminnan kustannustason alentamista. Henkilöstömenojen osuus tuloslaskelmassa on 56,6 % kaikista toimintamenoista, joten merkittäviä säästöjä on tavoiteltava sopeuttamalla henkilökunnan määrää eri yksiköissä. Henkilöstöstrategian mukaisesti pyritään henkilömenoja alentamaan ns. luonnollisen poistuman kautta. Tehtäväjärjestelyt, tehtävänkuvien muutokset ja yhteistyömahdollisuuksien hyödyntäminen ovat osa sopeuttamistoimia. Tässä sopeuttamisessa on seurakuntayhtymän rakenne hidaste. Seurakunnallisen toiminnan organisaatio- ja virkarakenne vaikeuttavat merkittävästi henkilökunnan joustavaa siirtymistä seurakuntien ja seurakuntayhtymän yksiköiden välillä. Haasteena ovat mm. virkojen verrattain kapeat tehtävänkuvat ja toisaalta organisaation taipumus pitäytyä totutuissa toimintamalleissa. Sisäisen liikkuvuuden lisääminen on tehokasta henkilökustannusriskin hallintaa. Helsingin seurakuntayhtymässä on selvitetty toimia sisäisten työmarkkinoiden kehittämiseksi ja yhteistyön lisäämiseksi eri yksiköiden välillä.

Henkilöstön ikääntyminen ja eläköityminen Helsingin seurakuntayhtymässä ja työmarkkinoilla yleensäkin muodostavat toisen henkilöstöön liittyvän riskin. Osaamista ja ns. hiljaista tietoa siirtyy eläköitymisen myötä pois organisaatiosta. Keskeiseen rooliin nousee osaamisen siirtäminen ja perehdyttäminen. Eläköityminen antaa toisaalta mahdollisuuden hallittuun henkilöstön vähentämiseen. Helsingin seurakuntayhtymän henkilöstöstrategia sisältää mm. rekrytointiin, palkitsemiseen, osaamiseen ja työhyvinvointiin liittyviä tavoitteita, joiden tarkoituksena on turvata henkilöstön työssä jaksamista sekä työvoiman saantia.

Vuoden 2018 aikana sairauspoissaolot ovat merkittävästi kasvaneet. Henkilöstön jaksamiseen liittyvät riskit eivät ole kaikilta osin olleet hallinnassa. Sairauspoissaolojen kasvun syitä lienee useita ja niistä saadaan osaltaan tarkempaa tietoa vuoden 2019 helmikuussa toteutettavalla henkilöstön hyvinvointikyselyllä.

Kirkon työntekijöiden eläkkeiden maksamisesta vastaa kirkon eläkelaitoksena toimiva Kirkon keskusrahasto. Eläkkeiden rahoitus on perustunut palkkasumman perusteella maksettavaan työnantajan ja palkasta perittävään työntekijän eläkemaksuun sekä rahastoinnin avulla kerrytetyn eläkerahaston sijoitustuottoihin. Rahastointiin lähdettiin 1990-luvun alussa myöhemmin kuin muualla yhteiskunnassa. Kattamaton eläkevastuu on yli 4

miljardia euroa. Suuret ikäluokat ovat jäämässä eläkkeelle ja sen myötä maksettavien eläkkeiden määrä kasvaa. Kun kirkon henkilöstömäärän odotetaan samanaikaisesti vähenevän, eläke-ennusteen mukaan vuotuiset tulot eivät riitä eläkkeiden maksamiseen. Eläkkeiden rahoittamiseksi joudutaan jatkossa purkamaan eläkerahaston sijoituksia. Eläkkeiden rahoituksen turvaamiseksi eläkemaksuja on kirkolliskokouksen päätöksillä muutettu enemmän palkkaperusteisesta maksusta veroperusteiseen maksuun. Kirkolliskokouksen päätöksen mukaan seurakunnilta peritään palkkasummaan perustuvan eläkemaksun ohella kirkollisveron määrään perustuvaa eläkerahastomaksua, joka tällä hetkellä on 5 % kirkollisveron määrästä. Helsingin seurakuntayhtymän taloudelle ja taloussuunnittelulle eläkemaksujen mahdollinen kasvaminen on riski.

Sijoitustoiminnan ja kiinteistökehityksen riskit

Rahavarojen sijoitusten tuotot ovat merkittävä osa seurakuntayhtymän vuotuista tulo- ja meno-erästä. Rahavarojen sijoitusten nettotuotot ovat keskimäärin n. 5 M€ vuodessa. Suhdannevaihtelut aiheuttavat tähän määrään suuria vaihteluja markkina-arvojen laskun ja toisaalta arvojen palautumisen myötä. Vuoden 2018 tilinpäätös painuu sijoitusten yli 16 miljoonan euron arvonalennuskirjauksen vuoksi 12 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Ilman arvonalennusta tulos olisi 4 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Yleinen korkotason alhaisuus aiheuttaa myös sijoitustoiminnan tuottavuudelle haasteita alhaisella riskitasolla. Sijoitusten määrä tilinpäätöksessä on markkina-arvon mukaan 168 M€. Sijoitustoimintaan liittyy riskejä, joita hallitaan yhteisen kirkkoneuvoston vahvistamassa sijoitustoiminnan ohjeessa määriteltyjen periaatteiden pohjalta. Ohjeen mukaan rahavarat on sijoitettava suunnitellusti siten, että riittävä tuottotaso saavutetaan riskit halliten. Seurakuntayhtymän rahavarojen sijoitustoiminta on järjestetty niin, että kirkkoneuvoston nimeämä sijoitusneuvottelukunta valvoo ja ohjaa sijoitustoiminnan strategian toteutumista ja suunnittelee operatiivista sijoitustoimintaa. Varainhoitajiksi valitaan vain korkeatasoisia varainhoitajia, tämän ohella varainhoitoa konsultoi päävarainhoitajaksi valittu palveluntuottaja. Yhden pää- tai alavarainhoitajan hallussa olevan varallisuuden määrä rajoitetaan tietyksi osaksi kokonaisvarallisuudesta. Sijoitukset hajautetaan siten, että vältetään sijoitusten maantieteellisestä, yritys-, toimialakohtaisesta ja käytettyjen sijoitusvälineiden yksipuolisuudesta aiheutuvaa riskiä. Sijoitustoiminnan painopiste kohdistuu sellaisiin sijoituksiin, joissa pääoma on suojattu. Osakesijoitusten vastuullisuutta seurakuntayhtymä valvoo ulkopuolisen palveluntuottajan kaksi kertaa vuodessa toteuttaman salkkujen seulonnan kautta.

Helsingin seurakuntayhtymällä on meneillään ja edessään haasteellinen kiinteistökehittämisen ja kiinteistösijoittamisen vaihe. Helsingin seurakuntayhtymän kiinteistöstrategian mukaisesti pyritään seurakuntayhtymälle vuosien saatossa kertynyttä maa- ja kiinteistöomaisuutta pitämään tuottavassa muodossa kaavoittamalla alueita/tontteja yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa pääosin asumiskäyttöön. Oman haasteen tuo kustannusten sopeuttamistoimien yhteydessä päätettävistä kiinteistöluopumisten realisointi ja kiinteistöjen kehittäminen uusiin käyttötarkoituksiin. Tämän seurauksena on käynnistetty useita kiinteistökehityshankkeita, joilla pyritään mahdollisimman järkeviin ratkaisuihin kiinteistöjen realisoinnissa ja jalostamisessa.

Asuintalojen kiinteistökehityshankkeissa onnistuttaessa voidaan kasvattaa omaisuuden arvoa ja nettokassavirtatuottoa. Vieraan pääoman osuus konsernitaseessa on noussut

asuntoja rakennuttaessa ja laskenut, kun kehittämisen tuloksena rakennettuja asuntoja myydään. Vieraan pääoman käytön lisääntyminen edellyttää rahoituksen riskien (korkoriski ja maturiteettiriski) hyvää hallintaa. Helsingin seurakuntayhtymällä ja sen tytäryhtiöillä on koronvaihtosopimuksia, joilla on suojattu vaihtuvakorkoisten pankkilainojen korkoriskiä. Yhteinen kirkkoneuvosto on vahvistanut rahoituksen suunnittelun ja rahoitusriskien hallinnan periaatteet osana konserniohjeistusta tammikuussa 2012.

Kirkon palvelukeskuksen (Kipa) asiakkuus

Kirkkohallitus on perustanut palkkahallinnon, kirjanpidon ja maksuliikenteen palveluja tuottavan palvelukeskuksen, jonka asiakkaiksi kaikki Suomen seurakunnat ovat siirtyneet viimeistään vuonna 2017. Palvelukeskuksella on suomenkielinen toimipiste Oulussa ja ruotsinkielinen toimipiste Porvoossa. Oulun toimipiste vastaanotti ensimmäiset asiakkaat syksyllä 2012 ja Porvoo vuonna 2013. Helsingin seurakuntayhtymä siirtyi vuoden 2015 alusta Kirkon palvelukeskuksen asiakkaaksi. Toimintatavat ovat nyttemmin vakiintuneet ja on siirrytty jatkokehittämiseen. Palvelukeskuksen palvelujen toimivuudessa, tiedonkulussa ja tehtävienjaossa Helsingin seurakuntayhtymän kanssa on edelleen ollut puutteita ja riskinä on ko. palveluiden hitauden ja puutteellisuuden jatkuminen sekä palvelukokemusten heikkous.

Hyvää hallintotapaa ja toiminnan eettisyyttä koskevat riskit

Hyvä hallintotapa koostuu Helsingin seurakuntayhtymän määrittelemistä hyvän johtamisen ja toiminnan tuloksellisuuden varmistamisen menettelyistä. Tällaisia ovat esimerkiksi selkeä organisaatorakenne ja vastuumäärittely, päätöksenteon ja toiminnan avoimuus ja julkisuus, selkeät tehtävänkuvat, riittävät seuranta-, palaute- ja raportointimenettelyt sekä avoin viestintä.

Julkisen sektorin toimijoiden on yhä tarkemmin kiinnitettävä huomiota riskeihin, joita mahdolliset poikkeamat hyvän hallintotavan ja toiminnan eettisyyden periaatteista aiheuttavat. Tällaiset riskit nousevat helposti esille julkisuudessa ja ne uhkaavat vakavasti ja/tai pitkäkestoisesti yhteisön mainetta. Helsingin seurakuntayhtymä kuten kaikki kirkon työyhteisöt ovat jatkuvasti laajasti esillä mediassa. Mahdolliset poikkeamat säädösten noudattamisesta, hyvästä hallintotavasta tai yleisesti hyväksyttävistä eettisistä periaatteista sekä varsinaisen toiminnan laaturirheet saavat helposti julkisuutta, joka heikentää jäsenten sidoksia tai johtaa kirkon jäsenyydestä luopumiseen.

Helsingin seurakuntayhtymässä on laadittu alkuvuonna 2018 eettinen ohjeistus sekä kiinnitetty huomiota laskujen hyväksymiskäytäntöihin sekä tarkennettu ohjeistusta edustamisessa, vieraanvaraisuuden osoittamisessa ja vastaanottamisessa sekä henkilöstön huomioimisessa ja palkitsemisessa.

Helsingin seurakuntayhtymä on tehnyt poliisille tutkintapyynnön kiinteistötoimiston hankinnoissa mahdollisesti tapahtuneista epäselvyyksistä. Näitä epäselvyyksiä selvitetään esitutkinnassa poliisin toimesta.

1.5. Vakuutukset

Seurakuntayhtymän vakuutukset on keskitetty IF Vahinkovakuutusyhtiöön ja niitä on hoitanut 1.1.2018 alkaen vakuutusmeklariyritys Rewenda Oy. Kertomusvuoden aikana toteutettiin vakuutusten kilpailutus, jonka voittajana oli Tapiola yhtiöt. Sopimus Tapiola yhtiöiden kanssa astui voimaan 1.1.2019.

Seurakuntayhtymän kiinteistöt ja käyttöomaisuus on vakuutettu jälleenhankinta-arvostaan tulipalon, salamaniskun, myrskyn, murron ja nestevuodon varalta. Kirkko- ja kappelirakennuksilla, uruilla ja irtaimistolla on vakuutusmäärät, muut rakennukset on vakuutettu rakennustilavuuden mukaan. Seurakuntayhtymällä on myös metsävakuutus sekä toiminnan keskeytysvakuutus. Ajoneuvoilla ja veneillä on liikennevakuutus, osalla myös kaskovakuutus.

Eräisiin kirkkokiinteistöihin ja seurakuntataloihin sovelletaan ensivastuuvakuutuksen ehtoja. Ensivastuuvakuutus parantaa vakuutusturvaa siten, että myös osavahingoissa korvattava summa määräytyy vakuutukseen merkityn vakuutuskohteelle sovitun määrän mukaisena. Ensivastuuvakuutusta käytetään yleensä silloin, kun omaisuudelle on vaikea tai mahdotonta määritellä jälleenhankinta- tai päiväärvä.

Seurakuntien toiminnan tai kiinteistöjen ”kolmannelle osapuolelle” aiheuttamien omaisuus- tai henkilövahinkojen varalta on vastuuvakuutus. Henkilöstön lakisääteinen tapaturmavakuutus sekä työntekijäin ryhmähenkivakuutus ovat IF Vakuutusyhtiössä. Työttömyysvakuutuksen hoito on Työttömyysvakuutusrahastolla (TVR). Vapaaehtoisilla työntekijöillä heidän osallistuessaan seurakuntatyöhön sekä lapsilla ja nuorilla päiväkerhoissa, muissa kerhoissa, rippikouluissa ja leirimatkoilla, on yksityistapaturmavakuutus.

Verksamhetsberättelse

1. Allmän översikt

Under 2018 präglades helsingfors församlingarnas verksamhet framför allt av två frågor – kvittoskandalen i början av året och församlingsvalet som hölls på hösten. Samtidigt gick det treåriga projektet som syftade till en reform av verksamhetskulturen och sparprogrammet som syftade till att balansera ekonomin in på målrakan. Man började planera de två följande åren och resultatet blev att reformarbetet blivit en bestående inslag i det dagliga arbetet i församlingarna och verksamhetskostnaderna har minskat med 15 % räknat från utgångsläget 2015.

Fastän anvisningarna om godkännande och kontroll av räkningar och användningen av kreditkort preciserats i slutet av 2017 svällde uppståndelsen kring de bristfälliga och bortslarvade verifikaten ytterligare ut i januari 2018 och utvecklades till en utdragen process som påverkat samfällighetens och församlingarnas rykte. Gemensamma kyrkorådet beställde en extern, opartisk utredning av hur kyrkoherdarna, ledningen och cheferna använt sina kreditkort. I utredningens andra fas synades också deras närståendebindningar och anskaffningar. Närmare information om resultatet finns på adressen www.helsinginseurakunnat.fi/uutiset/raportti, www.helsinginseurakunnat.fi/uutiset/lahipiiriselvitys

Vid valet i november valdes kyrkofullmäktiges 91 medlemmar och 278 församlingsrådsmedlemmar för mandatperioden 2019-2022. Röstningsprocenten låg på samma nivå som senast, 11,3%. Knappt 32 800 församlingsmedlemmar röstade. Flitigast röstades det i Lauttasaaren srk och Munkkiniemen srk.

Kyrkofullmäktige har 51 nya medlemmar, dvs 56 %. Medelåldern är ca 50 år och ca 60 % är kvinnor.

Av församlingsrådets medlemmar är 55 % nya. Flest nya församlingsrådsmedlemmar har Herttoniemen srk (11/14) och de yngsta medlemmarna har Kallion srk (medelålder 41 år). Högst är medelåldern i Pakilan srk (58 år).

Fördelningen på skalan liberal- konservativ polariserades något i relation till föregående val. Både Kom alla –listan, #tahdonkirkossa och de konservativaste grupperna fick ökat inflytande. I sju församlingar fick Kom alla minst hälften av platserna i församlingsrådet.

Det rådde delade meningar om valsloganen #minkyrka och reklamkampanjen som byggde på denna slogan.

Församlingarna lyckades spara mer än vad som förutsatts i budgeten. De gemensamma enheterna nådde i stora drag målet. Utvecklingen och investeringarna i framtiden krävde dock nya resurser och ny kompetens. Den eftersträvade personalminskningen uppnåddes inte.

Arbetet med att reformera verksamhetskulturen inleddes sommaren 2015. För att konkretisera utvecklingen beviljades per utgången av 2018 sammanlagt 1,04 mn € Luther - spons och Luther pott -finansiering för 39 samarbetsprojekt. För att upprätthålla reformen och främja den fastställda kyrkofullmäktige sommaren 2018 sju tyngdpunktsområden för de följande två åren:

- församlingen stöder den sjuka
- församlingen stöder familjen
- det gemensamma bordet och förnyande av livsmedelsdistributionen
- elektronisk ärendehantering
- kommunikation och marknadsföring samt närvaro på sociala medier
- fungerande fastigheter
- väx upp till ett gott liv

De två ursprungliga spetsprojekten – diakonal effekt och begravningsportalen - fortsatte. Inom ramen för det diakonala var bl a följande projekt inne på slutrakan eller förverkligade: *Waste & Feast Snellu Cafe*, den ekonomiska rådgivningen Rari, förnyandet av mathjälpen med inriktning på gemensamma måltider samt arbetsfördelningen med övriga aktörer i syfte att hjälpa värnlösa. Servicedesignutbildningen tog fart. 20 arbetstagare genomgick den första kursen. Förändringar i samfällighetens ledning: Jussi Muhonen övergick i annan arbetsgivares tjänst och ersattes av Juha Tuohimäki som tidigare varit direktör för Vanda samfällighet. Prosten Pentti Miettinen gick i pension och efterträddes på posten som direktör för det gemensamma församlingsarbetet av kyrkoherden i Matteus församling Stefan Forsén. Också kommunikationsdirektör Seppo Simola gick i pension och i samband med detta indrogs kommunikationsdirektörstjänsten, i enlighet med den nya instruktionen för samfälligheten. Samfälligheten inrättade en personalchefstjänst till vilken Susanna Vuosmaa valdes. Till ordförande för gemensamma kyrkorådet utsågs Jukka Pakarinen. Kaisa Raittila som under 7 år lett kyrkofullmäktige och Jarmo Leppiniemi som varit vice ordförande för kyrkorådet ställde inte upp i valet.

Bland kyrkoherdarna noterades följande förändringar. Riikka Reina ny kyrkoherde i Kallion srk, Marja Heltelä lämnade Haagan srk och blev domprost i Tuomiokirkkoseurakunta, Fred Wilén utsågs till t f kyrkoherde i Matteus församling i stället för Stefan Forsén.

I början av hösten besvarade tusen helsingforsare den nationella enkäten gällande kännedom om kyrkan och dess image. 52 % av de svarande helsingforsarna hade en positiv bild av församlingen, 43 % förhöll sig neutralt medan 5 % var negativa. Enligt enkäten väntar sig helsingforsarna att kyrkan framför allt ska koncentrera sig på barn, unga, äldre och människor i behov av hjälp.

1.1. Väsentliga drag inom församlingsarbetet

Helsingforsförsamlingarna bär sitt kristna ansvar genom att göra det helsingforsarna behöver och genom att fokusera på att söka upp dem som lider den största nöden och dem som ingen annan är beredd att hjälpa. I slutet av 2018 beslöt kyrkofullmäktige att man under följande tvåårsperiod särskilt ska stöda de mest vanlottade mathjälpsmottagarna, allvarligt sjuka och personer som råkat in i en familjekris. För att lyckas måste helsingforsförsamlingarnas personal, alla församlingsmedlemmar och övriga aktörer samarbeta..

Trots diskussionen om förändringen av verksamhetskulturen och inbesparingarna och mitt i all turbulens bibehölls grunden för församlingsarbetet till väsentliga delar på traditionell nivå. Innehållet var fortsättningsvis gudstjänster och kyrkliga förrättningar, diakoni och fostran.

Antalet kyrkliga dop och vigslar fortsatte sjunka. Jordfästningarna var fortsättningsvis kyrkliga också för dem som inte hört till kyrkan. Man kan ändå konstatera att den gamla begravningstraditionen tunnats ut i så måtto att antalet begravningsgäster minskat jämfört med tidigare decennier. Det verkar bli vanligare att de anhöriga vill att jordfästningen hålls först efter att den avlidna kremerats.

Julen är fortsättningsvis den populäraste kyrkliga helgen. Särskilt hosiannagudstjänsterna till advent, de vackraste julsångerna och gudstjänsterna på julafton hör till helsingforsarnas jultraditioner. Också ett besök på begravningsplatsen och att tända ljus på anhörigas gravar ingår i stadsbornas program. Av de evenemang som ordnades under 2018 besökte 200 000 personer våra evenemang mellan advent och stefanidagen. Därtill spred församlingarna julens budskap till servicehem, sjukhus, stadsdels- och gårdsevenemang samt till köpcentra och restauranger. Under året var responsen från helsingforsarna mycket positiv på julkalendern som delades ut till alla medlemshushåll samt på pepparkakorna som delades ut till dem som skyndade till jobbet. Alla församlingar deltog i *Klä julgranen* –insamlingen eller arrangerade egna insamlingar. Julradion nådde ett nytt lyssnarrekord och var i huvudstadsregionen den kanal som bäst nådde lyssnare i åldersgruppen 9-24-åringar. Den nationella julsångsdagen, 15.12, som lanserades av radion upptogs i den officiella kalendern.

Av påsktraditionerna var det främst *Via Crucis* som intresserade allmänheten. Passionsvandringen har ordnats mer än 20 gånger. Samfälligheten stöder evenemanget finansiellt och Tuomiokirkkoseurakunta hjälper till med de praktiska arrangemangen.

I Helsingfors användes resurser för vanliga helger och de traditionella stora helgerna men också för evenemanget Den blomstertid kommer till stan och "sommarsalmens söndag", välsignelse av de nya förstaklassarna, Mickelsmäss dvs änglasöndagens familjegudstjänster och allhelgona.

Det verkar som om fadderdagen i början av juni utvecklats till en ny tradition liksom 10-års kalaset i maj då alla som ifrågavarande kalenderår fyller 10 år med familj bjuds till Borgbacken. Bägge evenemangen lockade barn och vuxna också 2018.

Kallion seurakunta ordnade 2018 en storsatsning i januari under devisen Försoning 100. I arrangemangen deltog också samfällighetens gemensamma enheter och Kirkkopalvelut rf. Samarbetet mellan Lauttasaaren-, Meilahden-, Töölön- och Tuomiokirkkoseurakunta och Gospel Helsinki ry gav kyrkans musikliv en ny puls. *Gospelia kaikille – Mass Choir* inspirerade nya ansikten att sjunga tillsammans i olika workshops och kulminerade i maj en konsert i Musikhuset.

1.2. Ekonomisk översikt

Det allmänna ekonomiska läget

Den snabba tillväxten i världsekonomin verkar vara över och tillväxten avtar de närmaste åren. Tillväxten i världshandeln avtar på grund av handelshinder snabbt 3,5 % IIN under 2019 och 2020. Utsikterna för Eurozonen har försämrats. Ekonomin i USA går starkt men också där avtar tillväxten behärskat under 2019 och 2020.

Enligt finansministeriets översikt ökade produktionen i Finland 2018 på bred front men ändå långsammare än året innan. Den goda konjunkturen och åtgärderna som syftat till att dämpa kostnadsökningen har stärkt den offentliga ekonomin så att den närmar sig balans. Också den offentliga skuldsättningen i relation till BNP kommer att sjunka de närmaste åren. Den offentliga ekonomin börjar småningom försvagas i början av 2020-talet då den ekonomiska tillväxten saktar in och anpassningsåtgärderna upphör. Den offentliga ekonomin försvagas av att befolkningen åldras, vilket ökar pensions-, hälsovårds- och omsorgskostnaderna.

Finlands BNP ökade 2018 med 2,5 % (prognos). Enligt finansministeriets konjunkturöversikt för 2019 förutspås en moderat ökning om 1,3 %.

Hushållens disponibla inkomst utvecklades fortsättningsvis snabbt och inkomsterna steg allt snabbare. Trots att också inflationen tagit fart steg realinkomsterna märkbart och hushållens konsumtionsökning försnabbas under 2019 i relation till föregående år.

Sysselsättningsläget har likaså förbättrats. 2018 steg antalet sysselsatta med 2,7%. Sysselsättningsgraden (15-64 år) förbättrades med mer än en procentenhet och steg till 71.7 %. Trenden i fråga om sysselsättningen var i december 72.5 % och sysselsättningsgraden väntas stiga ytterligare. År 2020 torde sysselsättningsgraden vara 73 %. Arbetslösheten minskade betydligt 2018 och var 7,5 %. Antalet arbetslösa sjönk på samtliga områden och i alla åldersgrupper. Arbetslöshetsgraden väntas sjunka ytterligare till 6,9 % år 2019 och till 6,6 % vid utgången av 2020.

Lönesumman torde 2018 öka i Finland med 4,6 % och medelinkomsten med 2,1 %. För 2019 förutspår finansministeriet att inkomstnivån ökar med 2,7 % och 3,0 % år 2020. Lönesumman torde öka med 3,5 % år 2019 och med 3,6 % år 2020.

Konsumentprisökningen var 1,1 % år 2018. Inflationen väntas ligga på 1,4 % år 2019 och 1,6% året därpå.

Löntagarnas köpkraftutveckling styrs långtgående av inkomstnivån, sysselsättningsläget, inflationen och beskattningen. Löntagarnas köpkraft torde öka med 2,1 % under 2019 och med 1,1 % år 2020. Löntagarnas köpkraft är av central betydelse för konsumtionsefterfrågan och därmed också för den allmänna ekonomiska aktiviteten.

Den ekonomiska utsikten för församlingarna i Finland

De evangelisk-lutherska församlingarnas kyrkoskatteintäkter uppgick 2018 till 871 mn €, en minskning om 1,8 % från föregående år. Detta var det tredje året som kyrkoskatteintäkterna sjönk. Skatteminskningen påverkades av Kiky-avtalet som ledde till minskade förvärvsintäkter och på att församlingarnas medlemsantal sjunkit. Med beaktande av penningvärdeförändringen har kyrkoskatteintäkterna minskat med i medeltal en procent per år sedan 2009 då man uppnådde den hittills högsta skatteavkastningen.

Trots att kyrkoskatten totalt minskade steg skatteavkastningen i 39 församlingar. Av dessa hade 11 höjt kyrkoskatteprocenten. I 239 församlingsekonomier minskade skatteintäkterna. I 91 församlingsekonomier var minskningen större än 5 %. Antalet församlingsekonomier uppgick till 278.

Hälften av kyrkoskatten uppbars av de 23 största församlingsekonomierna och den sammanlagda skatteminskningen var 2,5 % för deras del. Resterande 255 församlingsekonomier uppvisade en skatteminskning om 3,5 %. Förändringen av kyrkoskatten ses som en tydlig polarisering mellan de stora och de små församlingsekonomierna. Polariseringsen påverkas mest av migrationen från landsbygden till städerna.

Kyrkoskatten betalas månatligen till församlingsekonomierna som en andel av den förskottsinnehållning som gjorts i hela landet. Det slutliga skatteutfallet klarnar årligen då den slutliga beskattningen blir färdig i slutet av oktober. I de månatliga redovisningarna ingår utöver innevarande år också diverse efterredovisningar från de sex senaste åren.

2016 upphörde församlingarnas rätt till andel av samfundsskatten och ersattes med finansiering ur statsbudgeten. Denna finansiering är en kompensation för församlingarnas lagstadgade uppgifter, dvs för upprätthållande av begravningsväsendet, folkbokföringen samt underhållet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och lösöre. Den lagstadgade finansieringen är kopplad till konsumentprisindex och uppgår till 114 mn €. Beloppet betalas till kyrkans centralfond. Församlingarnas kostnader för beskattningen minskade med sammanlagt 6,2 mn €. Församlingarnas andel av beskattningskostnaderna sjönk från 4,7 % till 3,4 %.

Enligt kyrkostyrelsens förhandsuppgifter om 2018 försämrades den evangelisk-lutherska kyrkans sammanräknade ekonomi. Årsbidraget sjönk med 44 mn € (-32%R) och uppgick till 90 mn €. Församlingarnas sammanräknade resultat försämrades från 40 mn € till 1,5 mn €.

Det ekonomiska läget för Helsingfors samfällighet

Resultatet för 2018 uppvisar, med beaktande av nedskrivningarna på placeringarna som berodde på ett allmänt kursfall (-16 mn €), ett underskott om 12 mn €. Skatteintäkterna och

statsfinansieringen blev lägre än föregående år (-0,4 mn €). Årsbidraget och räkenskapsperiodens resultat blev sämre än budgeterat.

Driftsbudgetens verksamhetsbidrag var 1,1 mn € bättre än budgeterat. Verksamhetskostnaderna motsvarade budgeten. Jämfört med 2017 försämrades verksamhetsbidraget med 4,2 mn €. Verksamhetsintäkterna minskade med 2,8 mn € medan verksamhetskostnaderna ökade med 1,4 mn € (varav +1,2 mn € personalkostnader).

Skatteintäkterna för 2018 överträffar budgeten men är något lägre än föregående år. Kyrkoskatten blev 0,4 mn € lägre än 2017. Skatteintäkterna översteg ändå budgeten med 2,5 mn €. Skatteutfallet påverkades bl a av förändringarna i inkomstnivån, medlemsutvecklingen, det minskande antalet invånare i arbetsför ålder, konjunktursvängningar, avvikelser som orsakats av skatteredovisningssystemet samt förändringar i beskattningsgrunden.

Årsbidraget var 31,4 mn € sämre än föregående år, vilket huvudsakligen berodde på att avkastningen på placerade medel blev -26,9 mn € sämre än 2017. Värdeförändringen (bokföringsvärde, inte realiserat) var -16,6 mn €, minskningen av den realiserade avkastningen på finansieringstillgångarna var -5,8 € och nettoavkastningen på placeringsfastigheterna -1,9 mn €. Avkastningen på finansieringsverksamheten var -10,6 mn € (+16,4 mn € föregående år). I snitt har nettoresultatet av finansieringsverksamheten varit 10 mn €/år. Efter att avskrivningar från årsbidraget uppvisar räkenskapsåret ett underskott om 12,0 mn € (2017 överskott om 16,5 mn €). Utan nedskrivningar hade överskottet varit 4,6 mn €.

Då budgetramen för perioden 2020-2022 bereds beaktas de allmänna ekonomiska utvecklingsutsikterna och samfällighetens ekonomiska läge. I bedömningen beaktas också de långsiktiga mål som ställts för att balansera samfällighetens ekonomi.

Vid bedömningen av samfällighetens ekonomiska förutsättningar på längre sikt spelar medlemsutvecklingen en central roll. Det sjunkande medlemsantalet har redan försämrat skatteintäkterna, om än effekten av försämringen kommer att slå fullt ut först i framtiden. Den stigande lönenivån kompenserar i viss mån det sjunkande medlemsantalets inverkan på skatteintäkterna. Kyrkoskatteutvecklingen kommer att bli problematisk efter 2022, till dess räknar man med att skatteintäkterna stabiliseras på 2019-års nivå. De ekonomiska utsikterna kräver att vi på sikt minskar på såväl personal som verksamhetslokaler tills vi uppnår en nivå där årsbidraget täcker de genomsnittliga investeringarna. Personalminskningen görs primärt via naturlig avgång.

Skatteintäkter

Utbetalade skatter

Samfällighetens skatteprocent är 1 %. Vid senaste förrättade beskattning sjönk samfällighetens skatteintäkter med ca 2 % jämfört med föregående år. Samfällighetens skatteintäkter för 2017 uppgick till 78,5 mn €.

Utbetalade skatter

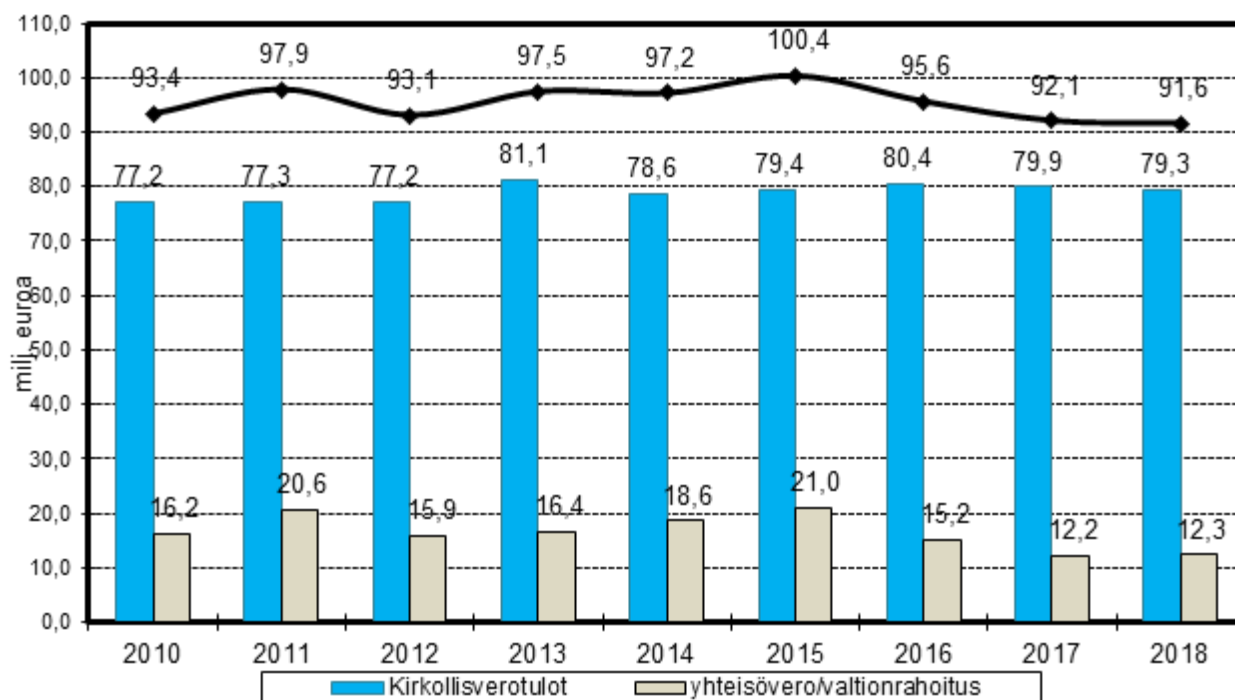
Samfällighetens skatteintäkter och statsbidrag uppgick sammanlagt till 91,7 mn €, en minskning med 0,4 mn € dvs -0,4 % jämfört med året innan. De utbetalade kyrkoskatterna

sjönk med 0,6 mn €. Samfundsskatteandelar har inte utbetalats sedan 2017. I stället betalar staten 12,3 mn € för skötseln av samhälleliga uppgifter, beloppet steg med 0,1 mn €.

Skatter till förmån för samfälligheten 2016-2018

(milj. euroa)	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Kirkollisvero	80,4	79,9	79,3
Yhteisövero	3,1		
Valtionrahoitus	12,1	12,2	12,3
Yhteensä	95,6	92,1	91,7
muutos milj. euroa	-4,8	-3,5	-0,4
muutos %	-4,8 %	-3,7 %	-0,4 %

Verotulot 2010 - 2018
Skatteintäkter 2010 - 2018

Placeringsverksamheten

Minimimålet för placeringsverksamheten är att bibehålla realvärdet på det placerade kapitalet. Detta kräver att årsavkastningen åtminstone är lika stor som inflationen. Samfällighetens placeringar sköts till låg risk i enlighet med placeringsstrategin, dock så att avkastningen blir så god som möjligt.

Enligt anvisningarna för placeringsverksamheten får de riskbenägna placeringarna utgöra 20-50 % av portföljen medan de kapitalsäkrade placeringarna ska utgöra 50 – 80 %. Vid årsskiftet var de riskbenägna placeringarnas andel 45,2 % medan de kapitalsäkrade utgjorde 54,8 %. Allokeringen av penningplaceringarna följer bestämmelserna i placeringsdirektiven. Per den 31.12.2018 stod indexlånen för 99 % av portföljvärdet,

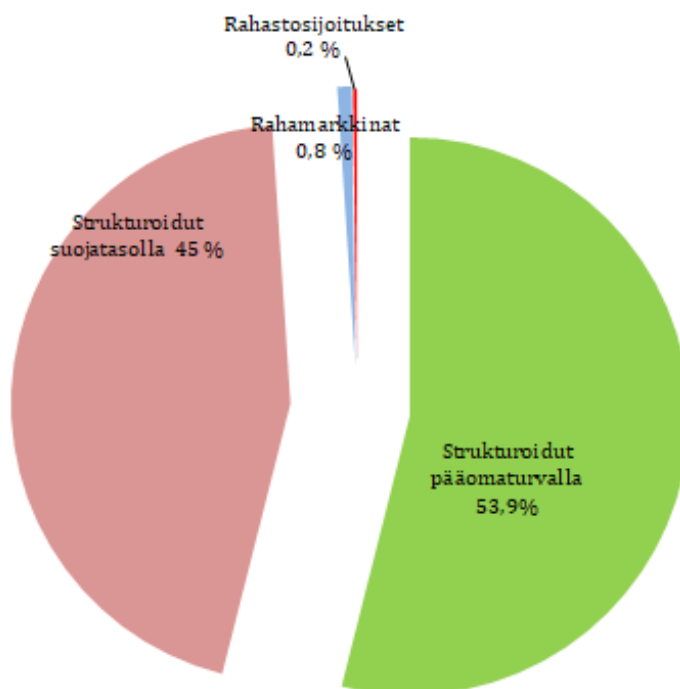
placeringsfondernas andel var 0,2 % och penningmarknadsplaceringarna svarade för 0,8 %.

Bokföringsvärdet på samfällighetens placeringar var enligt bokslutet 171,5 mn €. Placeringarnas marknadsvärde var vid årsskiftet 167,6 mn €. År 2018 var avkastningen på placerade penningmedel, omräknat till gängse värde, -10,1 %.

Utgångspunkten för samfällighetens placeringsstrategi är att utnyttja möjligheterna som de kapitalsäkrade masskuldebrevens erbjuder. Avkastningen ska överstiga den riskfria räntenivån och de ekonomiska cyklerna. Genom kapitalsäkringen kan samfälligheten också bli delaktig av den högre avkastningen på mer riskbenägna placeringsobjekt. De ifrågavarande instrumentens avkastning realiserar i slutet av placeringsperioden. De kapitalsäkrade masskuldebrevens vikt var i slutet av året 53,96 % medan de riskbenägna stod för 38,36 %.

För placeringsverksamheten används endast etiskt högklassiga kapitalförvaltare. Som samfällighetens huvudförvaltare fungerar Credit Suisse. Förvaltaren ska följa finansinspektionens allmänna direktiv och dessutom ha egna höga etiska interna direktiv som bolaget ska övervaka att efterlevs. I placeringarna favoriseras positiva värderingsalternativ.

Kapitalkategoriernas vikt i portföljen per 31.12.2018

Samfällighetens fastighetsplaceringar

I samfällighetens bokföring följer man upp intäkter och kostnader som hänför sig till placeringsfastigheterna och fastigheterna som används för församlingsverksamheten. Som placeringsfastigheter betraktas av samfälligheten direkt ägda bostadshus, bostadsaktiebolag, fastighetsaktiebolag inklusive aravafinansierade bostadshus, enskilda aktielokaler till den del de inte används som församlingsutrymmen eller för socialt boende samt tomter och markområden.

Värdet på samfällighetens fastighetsplaceringar uppgick vid årsskiftet till ca 161 mn €, varav bostädernas andel utgjorde ca 94,8 mn €, kontors- och affärsfastigheterna stod för ca 21,8 mn € medan tomter och markområden svarade för ca 44 mn €. I relation till 2017 steg portföljvärdet då As Oy Helsingin Jätkäsaaren Atrium togs i bruk. Dessutom inleddes lokaler som församlingarna avstått från med placeringsfastigheterna och värdet på vissa fastigheter förändrades. Placeringsfastigheterna gav 2018 en avkastning på 7 % enligt balansvärde.

Under verksamhetsåret såldes följande fastigheter som ingått i placeringsportföljen: församlingslokalen vid Gräsviksgatan 15 (600 000 €), Gräsvikens kapell (901 000 €) samt församlingsgården Pyhä Jysäys i Stensböle (690 000 €). Aktielägenheten Skidbacksvägen 34 C 21 såldes för 236 000 €.

Uthyrningen av bostäder och affärslokaler fortsatte i syfte att hålla nyttjandegraden så hög som möjligt. Uthyrningen och försäljningen effektiviserades då en tilläggsresurs anställdes i slutet av 2018. Personen ska sköta försäljningen och uthyrningen av sådana lokaler som församlingarna inte längre behöver. Utnyttjandegraden var 96,8 % i fråga om bostäderna. Då de lokaler församlingarna avstått från överfördes till hyresobjekten sjönk utnyttjandegraden till 88,4 %.

Under verksamhetsåret genomfördes avtalsenliga hyresjusteringar. Hyresintäkterna för bostäderna uppgick till ca 7,8 mn € medan kostnaderna var ca 4,5 mn €. År 2018 var hyresintäkterna från placeringsfastigheterna 4,0 mn € netto, vilket gjorde att avkastningen omräknat till balansvärde steg till 8,0 % och enligt marknadsvärde till 10 %.

Församlingarna frigjorde många utrymmen men den bristande personalresursen försvårade i viss mån uthyrningen och försäljningen av lokalerna. Den lyckade rekryteringen av en andra lokalchef i slutet av 2018 kommer att underlätta uthyrningen och försäljningen.

Samfällighetens pensionsansvar

Kyrkans pensionsansvar beräknades i februari 2019 och uppgick per 31.12.2018 till 4 688 mn €. Med pensionsansvar avses värdet på de pensioner som i framtiden ska be-talas, diskonterat till nuvärdet då de prestationer som diskonteras antingen utgörs av den pension som ska betalas till pensionärerna eller den rätt till pension som den aktiva personalen vid beräkningstidpunkten ackumulerat.

Kyrkans pensionsfond uppgick per 31.12.2018 till 1 480 mn €. Hela kyrkans pensionsunderskott som Kyrkans centralfond svarar för uppgår till 3 208 mn €.

Helsingfors samfällighets kalkylerade andel av hela kyrkans pensionsansvar som sak-nar täckning uppgår till 275,7 mn € (år 2017 var motsvarande siffra 253,6 mn €). En pensionsansvarskalkyl ingår som bilaga till balansräkningen.

1.3. De viktigaste investeringarna

Fastighetsavdelningens investeringar uppgick i budgeten för 2018 totalt till 23,17 mn €, varav begravningsplatsernas andel var 3,11 mn € medan fastighetsväsendet stod för 20,06 (inkl. placeringsfastigheterna). Efter budgetändringarna hösten 2018 sänktes fastighetsavdelningens investeringsanslag till 16,44 mn €, varav 2,91 mn € anvisades för begravningsplatserna och 13,53 mn € för fastighetsväsendet. I slutet av 2018 var utfallet i fråga om de totala fastighetsinvesteringarna 9,01 mn €, så fördelat att begravningsplatsernas investeringar uppgick till 1,34 mn € och fastighetsinvesteringarna till 7,67 mn €.

I budgeten hade 16,6 mn € reserverats för bygg-, renoverings- och utvecklingsinvesteringar. Då budgeten reviderades blev beloppet 9,5 mn €, varav 4,9 mn € användes. Som driftskostnad bokfördes 0,5 mn €. Verksamheten har påverkats av personalbristen på fastighetsavdelningen, som delvis beror på högkonjunkturen i byggbranschen och samfällighetens lönenivå. Fastighetsavdelningen strävar efter att fylla de lediga vakanserna och rekryteringen fortgår. På grund av personalbristen har nya investerings- och planeprojekt skjutits på framtiden.

Nybyggen och begravningsplatser

För 2018 budgeteras inte något byggande på begravningsplatserna.

Grundrenoverings- och förbättringsåtgärder på begravningsplatserna

För grundrenoveringsåtgärder på begravningsplatserna budgeterades sammanlagt 1,0 mn € för 2018. Vid budgetändringen sänktes anslaget till 1,00 mn €. Den största enskilda investeringen var att grundrenoveringen av nya kapellet på Sandudds begravningsplats inleddes. Arbetet gjordes i samråd med fastighetsutvecklingsenheten.

Mark- och vattenbyggande på begravningsplatserna

För mark- och vattenbyggande på begravningsplatserna reserverades sammanlagt 1,49 mn €, och vid budgetändringen reducerades anslaget till 1,29 mn €, utfallet blev 0,74 mn €. Det största enskilda projektet var förnyandet av lönnallén på Malms begravningsplats. Arbetet fortsätter 2019.

Maskiner och inventarier/begravningsväsendet

För begravningsplatsernas maskiner och inventarier reserverades 0,62 mn € för år 2018. Utfallet blev 0,48 mn €. Den föråldrade maskinparken på begravningsplatserna har förnyats. Vissa nyanskaffningar är eldrivna.

Nybyggande/fastighetsväsendet

I budgeten ingick inte anslag för nybyggen under 2018. Som nya projekt färdigställdes under 2018 investeringsfastigheterna As Oy Helsingin Jätkäsaaren Atrium som omfattar 83 hyresbostäder, en liten affärslokal och ett församlingsutrymme i gatuplanet (reserverat för Tuomiokirkkoseurakunta). Projektet höll sig inom budgeten.

Grundrenoveringar och förbättringar/fastighetsväsendet

För renovering av fastigheter som hör till huvudklass 5 budgeterades 14,65 mn € för år 2018 och vid budgetändringen sänktes anslaget till 7,62 mn €. Det slutliga utfallet blev 3,35 mn €. Planeringen av grundrenoveringen av Drumsö kyrka fortsatte och planeringen av en utvidgning av Kampens kapell inleddes. Vidare inledde fastighetsavdelningen grundrenoveringen av några bostadshus som samfälligheten äger till 100%. Det största enskilda projektet var grundrenoveringen av Månsas kyrka. Arbetet fortsätter under 2019. Bland de projekt som slutfördes kan nämnas grundrenoveringen av Högbergsgatan 10/Johannes församling och ombyggnadsarbetena i Kasbergets kyrka.

BU-nivå/Orglar

För orgel- och instrumentanskaffningar hade ett anslag om 0,65 mn € reserverats för 2018. Vid budgetändringen sänktes anslaget till 0,35 mn €. Det slutliga utfallet blev 0,15 mn €. Bland anskaffningarna kan nämnas en kororgel till Johanneskyrkan. Orgeln togs i bruk i mars 2018.

Maskiner och inventarier/fastighetsväsendet

För maskiner och inventarier budgeterades 0,35 mn € för 2018. Utfallet blev 0,02 mn €.

Fastighetsväsendets övriga investeringar

Budgetanslaget, **4,41** mn €, är närmast avsett för att täcka intressebolagens finansieringvederlag, för deras andel av grundrenoveringskostnaderna, för anskaffning av mark och för markanvändningsavgifter. Vid budgetändringen **höjdes** anslaget till **5,21** mn €. Utfallet blev 4,15 mn €.

1.4. Bedömning av de största riskerna

Allmänt

Gemensamma kyrkorådet har fastställt en modell för riskhanteringen och ansvarsfördelningen inom samfälligheten. Modellen bygger på en utredning av riskerna inom samfälligheten. Man har försökt inlemma samfällighetens riskmanagement med samfällighetens ledarskap och beslutsprocesser. Riskhanteringsmodellen uppdateras och samfällighetens riskmanagement effektiveras som ett led i den strategiska planeringen av församlingarnas verksamhet och ekonomi.

Medlemsutvecklingen

Församlingen består av sina medlemmar. Medlemskapet har olika innebörd för medlemmarna. En del betonar församlingens arbete bland hjälpbehövande, andra betonar församlingens religiösa uppgift men det finns också sådana för vilka församlingens roll som upprätthållare av begravningsplatser och kyrkor är viktig. Risken föreligger att församlingsmedlemmarna inte upplever sitt medlemskap som betydelsefullt och därför lämnar kyrkan. Det finns också en risk för att de som flyttar till Helsingfors inte kommer i kontakt med sin församling och inte ansluter sig som medlemmar.

Församlingarnas medlemsutveckling har framför allt i huvudstadsregionen redan länge varit negativ. Under 2018 tappade helsingforsförsamlingarna 4 259 medlemmar. Vid utgången

av 2018 hade medlemsantalet sjunkit med 1,2 % från föregående år. Det sjunkande medlemsantalet utgör den största strategiska risken för samfällighetens ekonomi och verksamhet på längre sikt. En betydande minskning av medlemsantalet innebär en kraftig förändring av verksamhetsmiljön och gör det svårare att uppnå målen som uppställts för verksamheten. Det sjunkande medlemsantalet påverkar församlingarnas möjligheter att sköta sina uppgifter. De ekonomiska resurserna krymper då skatteintäkterna sjunker. Också verksamhetsförutsättningarna är hotade då församlingarnas och kyrkans roll i t ex skolor och daghem allt oftare ifrågasätts.

Helsingforsförsamlingarna och samfälligheten har inlett olika åtgärder som ska stärka medlemskapet och för att dämpa minskningen av medlemsantalet.

Personalrisk

Då ekonomin försämras på grund av den långsamma skatteutvecklingen måste samfälligheten sänka sina kostnader. Personalkostnaderna utgör 56,6 % av verksamhetskostnaderna. Således kan betydande inbesparingar uppnås genom att de enheterna anpassar sin personalstyrka. Enligt personalstrategin eftersträvar samfälligheten en reducering av personalkostnaderna via naturlig avgång. Verksamheten anpassas bl a genom omfördelning av uppgifter och genom att utnyttja olika samarbetsmöjligheter. Samfällighetens uppbyggnad komplicerar anpassningen. Organisations- och tjänstestrukturen försvårar märkbart en smidig överflyttning av personal mellan samfälligheten och församlingarna. Tjänsternas förhållandevis begränsade befattningsbeskrivningar är en utmaning liksom organisationens tendens att hålla fast vid vedertagna rutiner. Att öka den interna rörligheten är ett effektivt sätt att hantera personalkostnadsrisken. Inom samfälligheten har man utrett möjligheterna att skapa en intern arbetsmarknad och funderat över hur samarbetet mellan enheterna kunde ökas.

En annan personalrelaterad risk är att personalen åldras och att pensioneringarna tilltar såväl inom samfälligheten som på arbetsmarknaden överlag. Kompetens och så kallad tyst kunskap försvinner lätt då personalen går i pension. Därför är det av central betydelse att kompetensen överförs och att de nyanställdas inskolning fungerar. Samtidigt är ändå pensioneringarna en möjlighet att behärskat reducera personalstyrkan. Samfällighetens personalstrategi innehåller bl a mål gällande rekrytering, premiering, kompetens och arbetshälsa. Avsikten är att med hjälp av dessa säkerställa personalens ork och tillgången på arbetskraft.

Under 2018 ökade sjukfrånvaron markant. Riskerna som hänför sig till personalens ork är inte helt under kontroll. Det torde finnas flera orsaker till sjukfrånvaron och närmare uppgifter om vilka dessa är får vi genom personalenkäten som genomförs i februari 2019.

Kyrkans pensionsfond svarar för utbetalningen av pensioner till kyrkans pensionärer. Pensionerna finansieras med den pensionsavgift som arbetsgivaren betalt på basis av lönesumman, beloppet som innehållits av arbetstagarens lön samt avkastningen på pensionsfondernas medel. Fonderingen inleddes på 1990-talet, dvs senare än på annat håll i samhället. Pensionsansvaret som saknar täckning överskrider 4 mrd €. De stora årskullarna går i pension vilket ökar pensionsbeloppet som ska betalas. Samtidigt väntas kyrkans personalstyrka minska. Pensionsprognosen tyder på att de årliga intäkterna inte kommer att täcka pensionskostnaderna. För att trygga pensionerna blir man tvungen att

realisera pensionsfondens placeringar. För att trygga pensionerna har kyrkomötet beslutat att övergå från en lönebaserad till en skattebaserad avgift. Enligt kyrkomötets beslut uppbärs av församlingarna en på lönesumman baserad pensionsavgift och dessutom en på kyrkoskatten baserad pensionsfondsavgift som för närvarande uppgår till 5 % av Helsingfors samfällighets kyrkoskatteintäkter. För samfällighetens ekonomi och ekonomiplanering utgör de eventuellt stigande pensionskostnaderna en risk.

Risker som hänför sig till placeringsverksamheten och fastighetsutvecklingen

Avkastningen på placerade penningmedel utgör en betydande andel av samfällighetens inkomstfinansiering. Nettoavkastningen uppgår i snitt till 5 mn € /år. Konjunktursvängningarna orsakar stora variationer då marknadsvärdet faller eller återhämtar sig. Eftersom det i bokslutet gjorts nedskrivningar till ett värde av 16 mn € på det placerade kapitalet uppvisar bokslutet ett underskott om 12 mn €. Utan nedskrivningar hade bokslutet uppvisat ett överskott om 4 mn €.

Den låga räntenivån medför också utmaningar för avkastningen på de medel som placeras till låg risknivå. I bokslutet har placeringarna upptagits till marknadsvärdet 168 mn €. Placeringsriskerna hanteras utgående från principerna i de av kyrkorådet fast-ställda anvisningarna för placeringsverksamheten. Enligt anvisningarna ska kontanta medel placeras planmässigt på så sätt att tillräcklig avkastning erhålls och att risken är under kontroll. Samfällighetens placeringsverksamhet sköts så att den av kyrkorådet utsedda placeringsdelegationen övervakar och leder verksamheten i syfte att förverkliga placeringsstrategin och planerar de operativa insatserna. Till förmögenhetsförvaltare väljs endast högklassiga förvaltare och därtill fungerar den service-producent som utsetts till huvudansvarig förvaltare konsultbistånd. Kapitalet som förvaltas av en och samma huvud- eller underförvaltare begränsas till en viss del av totalförmögenheten. Placeringarna sprids för att undvika geografiska-, företags- och branschrisker samt risker som beror på användningen av ensidiga placerings-instrument. Tyngdpunkten i placeringsverksamheten ligger på kapitalsäkrade placeringar. Två gånger per år granskar en extern producent genom sållning att samfällighetens aktieplaceringar är etiskt ansvarsfulla.

Samfälligheten genomgår en krävande fastighetsutvecklings och -planeringsfas. Enligt fastighetsstrategin strävar man till att säkerställa att den jord- och fastighetsegendomen som ackumulerats under åren ger avkastning. Detta gör man genom att i samråd med Helsingfors stad detaljplanera områden/tomter huvudsakligen för bostadsändamål. Det är en utmaning att vid kostnadsanpassningen realisera vissa fastigheter och att utveckla fastigheterna för nya ändamål. Till följd av detta har man inlett ett flertal fastighetsutvecklingsprojekt som syftar till att uppnå så förnuftiga lösningar som möjligt vid förädlandet och realiserandet av fastigheterna.

Om fastighetsutvecklingsprojekten lyckas kan man via bostäderna höja värdet på egendomen och nettokassaflödet. Andelen främmande kapital i koncernbalansen har stigit då bostäder byggts och sjunkit om man efter fastighetsutvecklingsprocessen lyckats sälja de nybyggda bostäderna. Det ökade bruket av lånekapital kräver att ränte- och maturitetsrisken hålls under kontroll. Samfälligheten och dotterbolagen har ingått ränteväxlingsavtal för att skydda sig mot banklånens ränterisk. Gemensamma kyrkorådet fastställde i januari 2012 principerna för hur finansieringen ska planeras och riskerna hanteras inom koncernen.

Klient hos kyrkans servicecentral (Kipa)

Kyrkostyrelsens servicecentral producerar personal- och ekonomitjänster för alla församlingar. Landets samtliga församlingar är från 2017 klienter hos servicecentralen som har ett finskspråkigt kontor i Uleåborg och ett svenskt kontor i Borgå. Enheten i Uleåborg fick sina första klienter hösten 2012 och kontoret i Borgå år 2013. Helsingfors samfällighet är sedan ingången av 2015 klient hos servicecentralen. Rutinerna har etablerats och förbättras kontinuerligt. Fortsättningsvis förekommer brister i service-centralens tjänster, kommunikation och arbetsfördelningen mellan centralen och samfälligheten. Det finns risk för att den långsamma och bristfälliga servicen fortsätter och att servicen fortsatt upplevs som svag.

God förvaltningssed och risker som hänför sig till etiken i verksamheten

Med god förvaltningssed avses här de av samfälligheten definierade metoderna som ska säkerställa gott ledarskap och en framgångsrik verksamhet. Till dessa förfaringsätt räknas exempelvis en tydlig organisationsstruktur och ansvarsfördelning, öppenhet och offentlighet i fråga om verksamheten och beslutsfattandet, tydliga befattningsbeskrivningar, tillräcklig uppföljning, respons och rapportering samt öppen kommunikation.

Aktörerna inom den offentliga sektorn måste fästa allt mer uppmärksamhet vid riskerna som eventuella avvikelser från god förvaltningssed och etiska principer kan leda till. Riskerna kan lätt få offentlig uppmärksamhet och allvarligt eller för lång tid skada samfällighetens anseende. I likhet med alla andra kyrkliga gemenskaper syns Helsingfors samfällighet ofta i medierna. Eventuella avvikelser från gällande regler och bestämmelser, god förvaltningssed eller andra allmänt vedertagna etiska principer samt kvalitets-brister i den egentliga verksamheten får i regel publicitet som påverkar medlemskårens lojalitet och kan leda till medlemsflykt.

I början av 2018 utarbetades för samfälligheten en uppförandekod (code of conduct) som bl a innehåller anvisningar om rutinerna för godkännande av fakturor, representation, gästfrihet och om hur personalen ska premieras och uppmärksammas.

Helsingfors kyrkliga samfällighet har begärt en polisutredning gällande oegentligheterna som förekommit i samband med de upphandlingar som skötts av fastighetsbyrån. Polisen handhar denna förundersökning.

1.5. Försäkringar

Samfällighetens försäkringar har koncentrerats till IF Skadeförsäkring och handhades f o m 1.1.2018 av försäkringsmäklaren Rewenda Oy. Under verksamhetsåret konkurrerades ut försäkringarna och Tapiola utgick som segrare. Avtalet med Tapiola trädde i kraft den 1.1.2019

Samfällighetens fastigheter och anläggningstillgångar är försäkrade till återanskaffningsvärde mot brand, åsknedslag, storm, inbrott och vattenskada. Kyrkor, kapellorglar och lösöre är försäkrade till visst belopp, övriga byggnader försäkras enligt

byggnadsvolym. Samfälligheten har också en skogsförsäkring samt en avbrottsförsäkring. Samfällighetens fordon och båtar är trafikförsäkrade, en del har också kaskoförsäkring.

På vissa kyrkofastigheter och församlingslokaler tillämpas direktförsäkringsvillkor. En direktförsäkring förbättrar försäkringsskyddet genom att ersättningen också vid en partiell skada fastställs utgående från det belopp som försäkringsobjektet försäkrats för. Direktförsäkringar används vanligtvis då det är svårt eller omöjligt att fastställa egendomens återanskaffnings- eller dagsvärde.

Med tanke på eventuella egendoms- eller personskador som församlingarnas verksamhet kan orsaka tredje part har samfälligheten också en ansvarsförsäkring. Avtal om lagstadgad olycksfallsförsäkring för personalen samt arbetstagarnas grupplivförsäkring har tecknats med försäkringsbolaget IF. Arbetslöshetsförsäkringen sköts av Arbetsförsäkringsfonden TVR. Med tanke på frivilligarbetare som deltar i församlings-arbetet samt för barn och ungdomar i församlingarnas dagklubbar, andra klubbar, skriftskolor och lägerresor finns en privatolycksfallsförsäkring.

2. Hallinto

2.1. Hallintoelinten kokoonpano

Yhteinen kirkkovaltuusto

Ylintä päätösvaltaa seurakuntayhtymässä käyttää yhteinen kirkkovaltuusto siten kuin siitä kirkkolaissa on säädetty.

Vuoden 2014 seurakuntavaaleissa valittiin yhteiseen kirkkovaltuustoon **91** jäsentä toimikaudeksi 2015 - 2018. Vuonna 2018 varsinaiset jäsenet olivat seuraavat:

puheenjohtaja
Raittila, Kaisa, FM
Perret, Christoffer, yrittäjä
varapuheenjohtaja

jäsenet:

Ahola Kai KTM
Ailio, Allu osastonhoitaja
Airola, Susanna, pappi, valtiot. yo
Ali-Löyty, Viivi, FM, viestintäkonsultti
Annala, Jukka, tietohallintopäällikkö
Arpiainen, Anki, fil.maist., opettaja
Asikanius Riitta psykoterapeutti
Asko-Seljavaara, Sirpa, professori
Berghäll, Liisa, FT
Bärlund, Johan, professor, jur.dr
Elovainio, Liisa, lääkintöneuvos
Eskola Irja, sosiaalineuvos VTM
Halmetoja, Leea, psykologi
Hentilä, Jorma, toimittaja
Hietaranta Miikka lääkäri
Hippi, Juha-Pekka, asianajaja
Hyvärinen Pertti lakimies
Ingervo Sirkku erityisopettaja
Jalovaara Ville, dosentti,
kaupunginvaltuutettu
Jarkkola, Raisa, pastori, opiskelijasihteeri
Järvinen, Ari, DI, isännöitsijä

Kantola Tarja, erityisavustaja
Kautonen, Saimi, opiskelija, teol.yo.
Kontula, Leena, poliisi
Kopperoinen, Samuel, varatuomari
Kopponen Lauri lakimies
Korhonen, Salla, lakimies,
koulutuspäällikkö, tilalle sairaanhoitaja
Sonja Alanko kv 6.9.18
Korolainen, Katri, pääsihteeri, FM, tilalle
vaikuttajaviestinnän asiantuntija, VTM **Sini
Terävä** kv 6.9.18
Kautonen Saimi opiskelija
Lanamäki Antti, järjestöpäällikkö, eläk.
Laiho, Maritta, diakonissa-sairaanhoitaja,
tilalle lähihoitaja Lauri Koski kv 11.10.18
Laine, Anna, FM, konsultti
Lainela, Ami, myyntipäällikkö
Laisaari, Johanna, VT, lakimies
Lehtonen, Raija, luokanopettaja, eläk.
Lehtinen, Sanna, TT
Leppiniemi Jarmo professori, kauppat.tri

Lintunen, Tiina, sosiaalityöntekijä,
diakonidiakoni
Långbacka, Hedvig, redaktör, fil.mag.
Majuri, Pekka, kaupunginvaltuutettu,
eversti evp.
Malm, Anja, toiminnanjohtaja
Merenlahti, Petri, TT, johtava asiantuntija
Minkkinen, Eero, ylietsivä, eläk.
Mithiku Hanna teol.kand.
Munsterhjelm, Anna, pääsihteeri,
partiojohtaja
Mustajärvi, Liisa, erik.sair.hoitaja
Muurinen, Seija, TtT, sairaanhoitaja
Nuorteva, Johanna, erityisluokanopett.
Ojala Jaakko VTM
Orpana Jessi TM, tohtorikoulutettava
Paavonen, Matti, ekonomisti, VTM
Peltokorpi Risto, MMM, pääohjelmoija
Pentti, Matteus, opettaja, kuvittaja
Perret Christoffer, företagare
Pontela Tuula terveystieteiden lääkäri
Purhonen Lea toimistopäällikkö
Pynnönen Heikki konduktööri
Raittila Kaisa FM, kirjailija
Raittinen, Timo, ekonomi
Raunio, Katrianna, maatalous-metsätieteen
tohtori, luokanopettaja, tilalle TM, fil.yo
Laura Leipakka kv 15.11.18
Relander, Jukka, master of arts
Rissanen, Laura, VTM, eduskuntaryhmän
pääsihteeri
Saarela Veronica opiskelija, teol. kand.
Saastamoinen, Leena, erikoistutkija, FaT
Sahi Timo dosentti, lääkintäkenraalimajuri
Salo, Kirsi, lakimies, järjestöaktiivi
Salomaa, Pekka, ylikonstaapeli emeritus
Sandström, Caroline, fil.dr., huvudredaktör
Saunamäki, Juha, rehtori, eläk.
Seppä, Maija-Liisa, rehtori, eläk.
Seppä, Petri, opiskelija
Seppälä, Helena, ekonomi
Sihvonen, Arja, sosionomi (AMK)
Sihvonen, Juha-Pekka, kenttäjohtaja, KTM
Soininvaara Anna-Maria FM
Sopanen, Satu, musiikin maisteri,
musiikkipedagogi
Suomalainen Sini, projektityöntekijä
Terämä, Juha-Matti, eläk.
Tikka, Eeva, TM, pastori
Tollander, Ingmar, DE pensionär
Träskman, Anhild, spec.lärare
Tuominen, Jukka, valt.maisteri
Tynjä, Tuula, TM, tutkija
Tyrkkö, Sirpa, sair.hoit., terv.,hoit.
Untamala, Paavo, rovasti
Vallisaari, Eeva, viestintäpäällikkö
Valtonen, Minna, teologian tohtori, opettaja
Vepsä, Sinikka, terveydenhoitaja,
osastonhoitaja
Virkkunen, Arto, KT, lehtori
Vuori Wiking opiskelija
Vuorinen Tuulikki, opettaja, diakonissa

Sihteerinä toimi seurakuntayhtymän hallintolakimies Sampo Viitanen sekä lakimies Kirsi Wickström.

Vuoden 2018 aikana kirkkovaltuusto kokoontui 8 kertaa. Käsiteltyjen asioiden määrä oli 109.

Yhteinen kirkkoneuvosto

Yhteinen kirkkoneuvosto toimii seurakuntayhtymän yhteisenä valmistelu-, toimeenpano- ja hallinto-elimenä.

Heltelä Marja kirkkoherra
puheenjohtaja
Pakarinen Jukka kirkkoherra
puheenjohtaja 1.9.2018 alkaen

Leppiniemi Jarmo professori
varapuheenjohtaja

varajäsen: **Salomaa** Pekka ylikonstaapeli

jäsenet:

Asikanius Riitta psykoterapeutti
Hyvärinen Pentti lakimies
Jalovaara Ville dosentti
Kopponen Lauri lakimies
Laiho Maritta diakonissa-sairaanhoitaja
tilalle ekonomi **Seppälä** Helena kv 11.10.2018
Laisaari Johanna varatuomari
Mithiku Hanna teol. kand.
Perret Christoffer företagare
Pontela Tuula terveystieteiden lääkäri
Sihvonen Juha Pekka KTM
Stenman Hedvig dipl. korr.
Sundberg Pertti ekonomi
Vuorinen Tuulikki opettaja, diakonissa

varajäsenet:

Hautakorpi Johanna varatuomari
Korhonen Salla lakimies tilalle
erikoistutkija **Saastamoinen** Leena kv 11.10.2018
Seppä Maija-Liisa rehtori
Kautonen Saimi teol. kand.
Lanamäki Antti LiK
Ojala Jaakko VTM
Suomalainen Sini projektityöntekijä
Sandström Caroline fil. dr.
Toiviainen Arja KTM
Hentilä Jorma toimittaja
Träskman Anhild spec. lärare
Weuro Jaakko lakimies
Kopperoinen Samuel varatuomari

Yhteisen kirkkoneuvoston esittelijä
Rintamäki Juha seurakuntayhtymän johtaja

Yhteisen kirkkoneuvoston sihteeri
Wickström Kirsi seurakuntayhtymän lakimies

Yhteinen kirkkoneuvosto kokoontui toimintavuonna 18 kertaa.
Käsiteltyjen asioiden lukumäärä oli 415, jotka olivat ryhmiteltyinä seuraavat:

Toimintakulttuurin muutoshanke.....	46
Talousarvio ja tilinpäätös.....	17
Määrärahaesitykset ja laina-asiat.....	13
Asemakaava-asiat, rakennusluvut ja tontin vuokraus	22
Kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden myynnit, ostot, vuokraus sekä aluevaihdot.....	14
Kiinteistöjen korjaus ja rakentaminen.....	15
Hautausmaita- ja hautaustointa koskevat asiat.....	7
Lausunnot, aloitteet ja selitykset.....	1
Virka- ja työsuhteisiin liittyvät asiat, henkilöstöasiat	69
Virkamiespäätösluettelot.....	67
Vakiopykälät ja ilmoitusasiat.....	67
Muut asiat.....	77

415

2.2. Yhteisen kirkkovaltuuston tärkeimmät päätökset ja niiden täytäntöönpano

Vuosittain yhteisen kirkkovaltuuston päätettäväksi kuuluvien asioiden, toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarvion ja toimintakertomuksen lisäksi merkittävimmät yhteisen kirkkovaltuuston päätökset olivat vuonna 2018:

Kiinteistö- ja rakennushankkeita koskevat päätökset ym

Vuonna 2018 yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyi seuraavat kiinteistöjä koskevat asiat:

- Vantaan Tammistossa sijaitsevan tontin 92-51-106-2 maanvuokrasopimuksen uusiminen KOy Nilsaksenristin kanssa (tuomiokapitulin vahvistuspäätös 13.6.2018)
- Vantaan Asolassa sijaitsevan tontin 92-72-33-1 vuokraaminen Lujatalo Oy:lle (tuomiokapitulin vahvistuspäätös 13.6.2018)
- Helsingin Lehtisaari, tonttien 91-30-206-3, 91-30-206-4, 91-30-206-5 ja 91-30-221-1 vuokrausperiaatteiden hyväksyminen
- Lehtisaaren maanvuokrasopimusmallin hyväksyminen
- Hiekkaharju 5 asemakaava-alue, puistoalueen myynti Vantaan kaupungille (kirkkohallituksen vahvistuspäätös 20.6.2018)
- kaavoituksen käynnistämissopimus, Kirkkolaakso
- Marjaniemen entisen seurakuntatalon, os. Vanamotie 13, maankäyttösopimuksen ja esisopimuksen hyväksyminen (kirkkohallituksen vahvistuspäätös 30.8.2018)
- Pyhän Jysäyksen seurakuntalokiinteistön (Kivikon seurakuntatalo), os. Panosauko1 myyminen Carmaccon Oy:lle (kirkkohallituksen vahvistuspäätös 30.8.2018)
- Malminkartanon rakentamattoman tontin 91-33-249-001, osoitteessa Puustellintie 1, vuokraaminen. Esisopimuksen ja maanvuokrasopimuksen solmiminen (tuomiokapitulin vahvistuspäätös 15.8.2018)
- Malmilla sijaitsevan katualueeksi kaavoitetun kiinteistön 91-429-8-615 myyminen Helsingin kaupungille
- maa-alueen vuokraaminen Elisa Oy:lle tukiasemaa varten Porkkalan leirikeskusten alueelta

Muita päätöksiä

- yhteisen kirkkovaltuuston paikkajakautuma ja seurakuntaneuvostojen jäsenmäärät
- yhteisen kirkkovaltuuston työjärjestyksen muutoksen hyväksyminen
- yhteisen kirkkoneuvoston ohjesäännön hyväksyminen
- hallinto-osaston sekä kiinteistöosaston johtosääntöjen hyväksyminen
- yhtymän johtajan valintaa koskeva ohjeistus
- sijoitustoiminnan ohjeet
- Helsingin seurakuntayhtymän lähipiiriselvitys
- Helsingin seurakuntayhtymän vieraanvaraisuus- ja eettiset ohjeet
- henkilöstö- ja palkitsemisstrategia sekä henkilöstön sopeuttamistoimenpiteet
- muistamiskäytäntöjen ohjeistus Helsingin seurakuntayhtymässä
- vahvistettiin Helsingin seurakuntayhtymän toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä myönnettiin vastuuvapaus tilivelvollisille vuodelta 2017 lisäksi hyväksyttiin henkilöstökertomus
- merkittiin tiedoksi lähetyksen ja kansainvälisen diakonian kohdennettujen määrärahojen myöntäminen vuonna 2018
- hyväksyttiin vuoden 2017 talousarvion menojen ylitykset
- hyväksyttiin vuoden 2018 talousarvion investointiosan ensimmäinen muutos sekä talousarvion toinen muutos
- hyväksyttiin vuoden 2019 talousarvioehdotus ja vuosien 2019-2021 toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotus
- hankintatoimen kehittäminen
- hallintojohtajan virkaan valittiin Juha Tuohimäki
- seurakuntayhtymän johtajan virkaan valittiin kaudelle 2019-2020 Juha Rintamäki
- yhteinen pöytä ja elintarvikeavun uudistaminen sekä määrärahan myöntäminen uuden toimintamallin käynnistämiseen

- Helsingin seurakuntien ja yhteisten työmuotojen toimintakulttuurin muutoksen diakonisen vaikuttavuuden vahvistaminen, seurakuntien toimintaedellytysten parantaminen sekä tähän liittyvän lisämäärärahan myöntäminen vuoden 2018 talousarviomuutoksena
- Otto-oikeusrajan asettaminen yhteisen kirkkovaltuuston, 14.6.2018 § 41, toimintakulttuurin muutoksen hankkeisiin myöntämällä määrärahoilla tehtäviin hankintoihin ja rekrytointeihin
- kirkkovaltuuston 7.6.2016 hyväksymien toimintakulttuurin muutoksen linjausten tilannekatsaus
- toimintakulttuurin muutoksen kustannuspaikalle lisämäärärahana myönnetyn 2,5 M€ käyttäminen ja periaatteet lisämäärärahan käytöstä kohteittain
- Kirkko ja kaupungin jakelusopimus vuosiksi 2019-2022
- perustettiin 4 virkaa seurakuntiin (Petrus, Oulunkylä, Herttoniemi) ja 1 seurakuntayhtymään (yhteinen seurakuntatyö)
- lakkautettiin 2 virkaa seurakunnista (Petrus ja Oulunkylä) ja 3 seurakuntayhtymästä (yhteinen seurakuntatyö ja hallinto-osasto)

Kirkkovaltuuston hyväksymät ponnet:

”Sijoitustoiminta kohdistetaan vastuullisesti toimiviin yrityksiin ja kohteisiin. Vastuullisuus tarkoittaa, ettei sijoiteta uhkapeli-, aikuisviihde-, tupakka- ja aseellisuuteen eikä yrityksiin, jotka eivät noudata YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita”.

”Hyväksyessään Kampin kappelin virkojen muutoksen, valtuusto edellyttää etsivän nuorisotyön huomioimista ja toteutumista Kampin alueella myös jatkossa”.

Luottamushenkilöiden aloitteet:

Vastaus Tarja Kantolan 17.3.2016 tekemään aloitteeseen koskien Helsingin kirkkoreittien pyöräilykarttaa palautettu 26.4.2018. Käsitellään valtuuston kokouksessa 25.4.2019

Vastaus Tarja Kantolan aloitteeseen koskien Helsingin ensimmäisen kirkon paikan merkitsemiseksi selvemmin merkitty tiedoksi 26.4.2018

Valtuuston työjärjestyksen täydentäminen (määräaika aloitteeseen vastaamiselle) hyväksytty 14.6.2018

Ohjeiden laatiminen virkojen ja toimien täyttämiseen tuodaan käsittelyyn kevään 2019 aikana

2.3. Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus vastaa Helsingin seurakuntayhtymän sisäisestä tarkastuksesta yhteisen kirkkoneuvoston alaisena. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on tarkastaa ja arvioida Helsingin seurakuntayhtymän sisäistä valvontaa, riskien hallintaa, taloudellisen ja toiminnallisen tiedon luotettavuutta sekä toiminnan lain- ja päätöksenmukaisuutta sekä tarkoituksenmukaisuutta. Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaa yhteisen kirkkoneuvoston hyväksymä sisäisen tarkastuksen ohjesääntö.

Sisäisen tarkastuksen työn kohteet määritellään vuosittain laadittavassa tarkastussuunnitelmassa, jonka yhteinen kirkkoneuvosto hyväksyy. Sisäinen tarkastus raportoi säännöllisesti tarkastustoimikunnalle ja yhteiselle kirkkoneuvostolle suorittamistaan tarkastuksista. Merkittäviä vuoden 2018 aikana suoritetuista tarkastuksista ja sisäisen valvonnan kehityshankkeita olivat riskienhallinnan tarkastus, lähipiiriselvitys, kiinteistöyksikön hankintoihin liittyvät tarkastukset ja selvitykset, vieraskielisen seurakuntatyön tarkastus, tietosuojan kehittäminen sekä sisäisen valvonnan ohjeistuksen kehittäminen. Sisäinen tarkastus avustaa myös tilintarkastajia hyvän tilintarkastustavan mukaisen tarkastuksen suorittamisessa.

3. Henkilöstö

Henkilöstön määrä	31.12.2018	31.12.2017
Työntekijöiden lukumäärä	1138	1097
Naisten osuus	69,6 %	68,3 %
Miesten osuus	30,4 %	31,7 %
Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin	31.12.2018	31.12.2017
Seurakuntapapisto	198	190
Sairaalasielunhoito ja perheneuvonta	39	35
Kirkkomuusikot	65	66
Diakoniatyö	107	93
Nuorisotyö	88	90
Lapsityö	114	118
Muu seurakuntatyö	30	34
Johtajan ja päälliköt	27	25
Asiantuntijatyö	64	64
Hallinto- ja toimistotyö	172	152
Hautausmaatyö	72	68
Kiinteistö- ja kirkonpalvelutyö	162	162

Henkilöstön keski-ikä vuosien 2018 ja 2017 lopussa on 48 vuotta.

4. Väkiluku

4.1. Jäsenet

Vuosina 2012–2018 Helsingin seurakuntien läsnä olevan väestön jäsenmäärä, Helsingin kaupungin väkiluku ja kirkkoon kuulumisen ovat kehittyneet seuraavasti:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Helsingin seurakunnat	357 754	355 317	350 844	348 496	345 035	342 214	337 955
Muutos	-1 971	-2 437	-4 473	-2 348	-3 461	-2 821	-4 259
Helsingin väkiluku	603 968	612 664	620 715	628 208	635 181	643 272	650 056
Muutos	8 584	8 696	8 051	7 493	6 973	8 091	6 784
Kirkkoon kuulumisen (%)	59,2 %	58,0 %	56,5 %	55,5 %	54,3 %	53,2 %	52,0 %

Helsingin väkiluvun kasvu jatkui vuonna 2018. Helsingin seurakunnat hyötyivät Helsinkiin suuntautuneesta muuttoliikkeestä, sillä kotimaan muuttoliike lisäsi seurakuntien jäsenmäärää 2 028 henkilöllä. Ulkomaille ja ulkomailta Helsinkiin suuntautunut muuttoliike kuitenkin vähensi jäsenmäärää 327 henkilöllä.

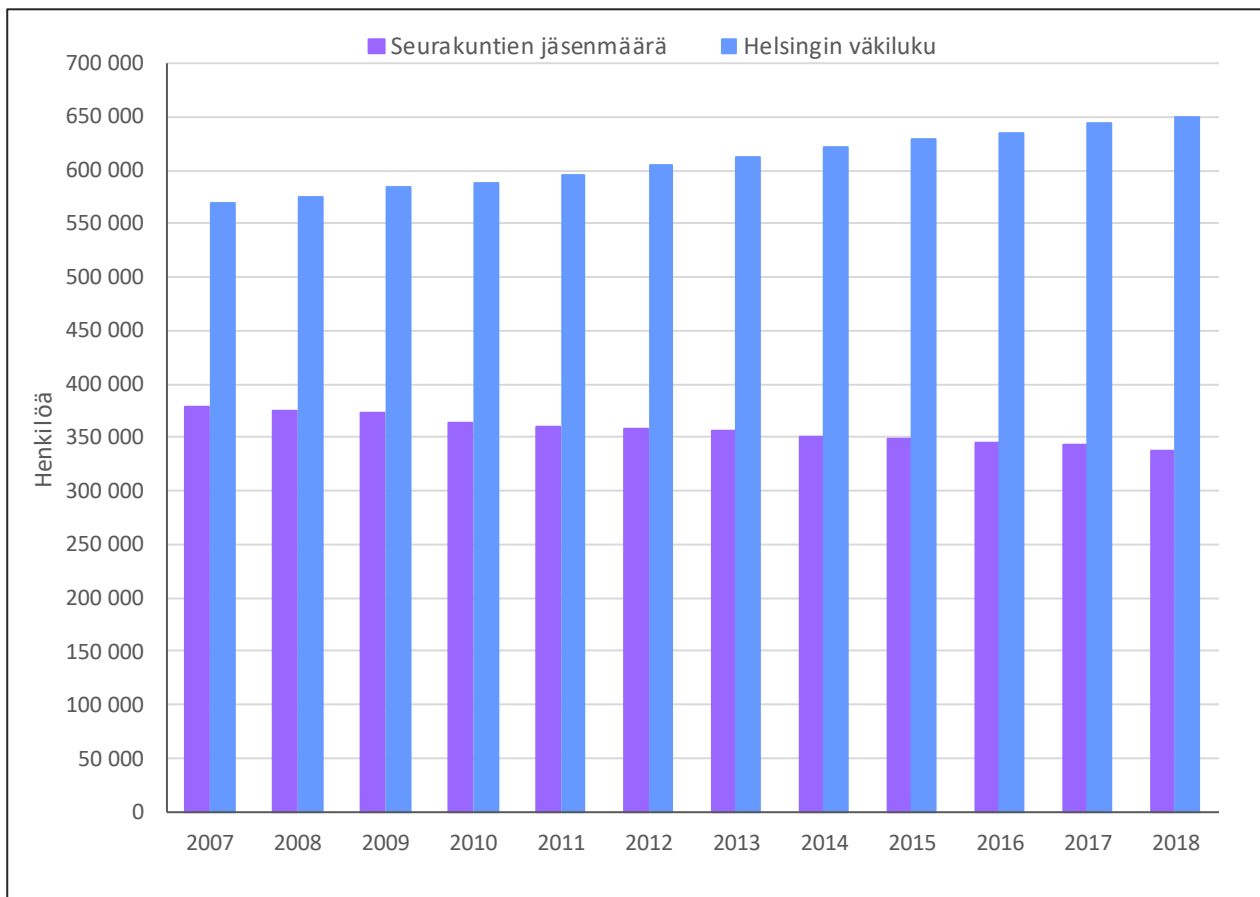
Helsingin seurakuntien jäsenmäärä laski vuonna 2018 yhteensä 4 259 henkilöllä. Kirkosta eronneita oli 5 153 henkilöä enemmän kuin kirkkoon liittyneitä. Kuolleita oli 816 jäsentä enemmän kuin kastettuja alle 1-vuotiaita lapsia.

Vuodenvaihteessa 31.12.2018 helsinkiläisistä 52,0 prosenttia kuului Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon. (Tämän kirkkoonkuulumisprosentin laskemisessa on käytetty Tilastokeskuksen ennakkotietoa Helsingin väkiluvusta 31.12.2018. Tilastokeskus julkaisee viralliset vuodenvaihteen väkiluvut myöhemmin keväällä 2018.)

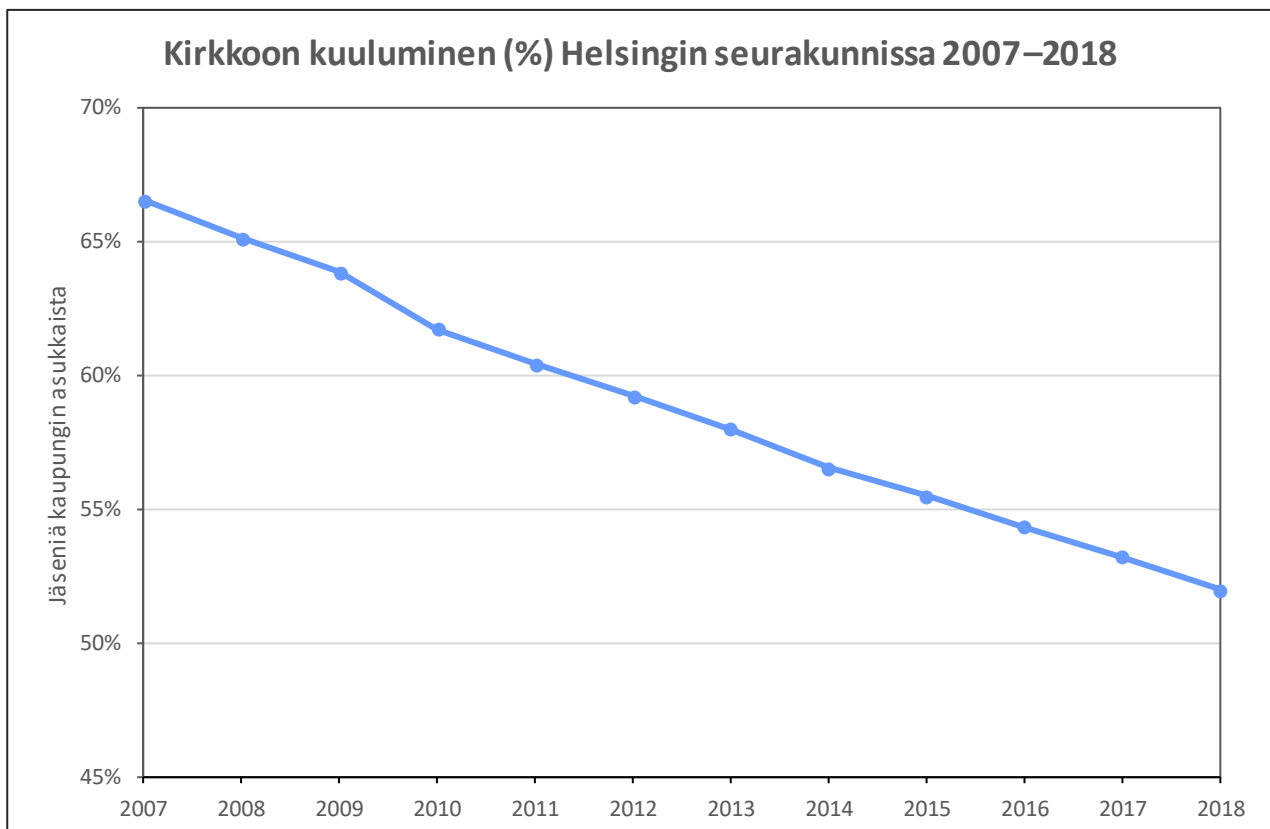
4.2. Helsingin ev.lut.seurakuntien väkiluku

Vuodet 2014–2018 Seurakunta	Seurakuntien läsnä olevan väestön jäsenmäärä					Alueella asuvat ¹⁾	
	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2018	%
Haagan seurakunta	15 087	14 995	14 938	14 824	14 537	26 237	55,4 %
Helsingin Mikaelin seurakunta	19 537	19 063	18 694	18 323	17 730	40 060	44,3 %
Helsingin Tuomiokirkkoseurakunta	29 012	29 217	29 264	30 020	29 926	55 727	53,7 %
Herttoniemen seurakunta	17 228	17 043	16 825	16 692	16 751	33 682	49,7 %
Kallion seurakunta	19 830	20 109	19 963	19 963	19 777	42 888	46,1 %
Kannelmäen seurakunta	14 757	14 479	14 062	13 881	13 869	27 934	49,6 %
Lauttasaaren seurakunta	12 719	12 745	12 897	13 220	13 106	21 071	62,2 %
Malmin seurakunta	55 815	54 962	54 242	53 463	52 435	97 931	53,5 %
Meilahden seurakunta	11 945	11 802	11 599	11 467	11 414	21 729	52,5 %
Munkkiniemen seurakunta	10 762	10 642	10 535	10 507	10 334	16 080	64,3 %
Oulunkylän seurakunta	19 359	19 163	18 840	18 545	18 083	34 012	53,2 %
Paavalin seurakunta	14 299	14 460	14 399	14 040	13 874	30 253	45,9 %
Pakilan seurakunta	13 576	13 427	13 230	13 016	12 807	18 552	69,0 %
Pitäjänmäen seurakunta	9 953	9 902	9 623	9 422	9 304	17 691	52,6 %
Roihuvuoren seurakunta	17 490	17 351	17 549	17 393	17 584	31 300	56,2 %
Töölön seurakunta	16 290	16 429	16 431	16 404	16 352	27 919	58,6 %
Vartiokylän seurakunta	9 680	9 524	9 262	9 047	8 754	17 882	49,0 %
Vuosaaren seurakunta	18 941	18 841	18 536	18 161	17 778	37 236	47,7 %
Suomenkieliset seurakunnat yht.	326 280	324 154	320 933	318 388	314 415 ²⁾	598 184	52,6 %
Johannes församling	11 645	11 657	11 737	11 641	11 642	18 754	62,1 %
Matteus församling	5 931	5 851	5 667	5 579	5 424	7 730	70,2 %
Petrus församling	6 988	6 834	6 698	6 606	6 474	9 796	66,1 %
Ruotsinkieliset seurakunnat yht.	24 564	24 342	24 102	23 826	23 540 ³⁾	36 280	64,9 %
Asuinpaikka tuntematon						15 592	
YHTEENSÄ	350 844	348 496	345 035	342 214	337 955	650 056	52,0 %
Helsingin kaupungin väkiluku	620 715	628 208	635 181	643 272	650 056		
Kirkkoon kuulumisen %	56,5 %	55,5 %	54,3 %	53,2 %	52,0 %		
Vuodet 2007–2013	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
YHTEENSÄ	378 203	374 093	372 495	363 347	359 725	357 754	355 317
Helsingin kaupungin väkiluku	568 531	574 564	583 350	588 549	595 384	603 968	612 664
Kirkkoon kuulumisen %	66,5 %	65,1 %	63,9 %	61,7 %	60,4 %	59,2 %	58,0 %
¹⁾ Tilastokeskuksen ennakkotieto Helsingin väkiluvusta 31.12.2018.							
²⁾ Äidinkielenä suomi (501 358 henkilöä) tai jokin ei-pohjoismainen kieli (96 826 henkilöä).							
³⁾ Äidinkielenä ruotsi, norja, tanska tai islanti.							

4.3. Kaupungin ja seurakuntien väestön kehitys

Kirkkoon kuulumisen kehitys

4.4. Läsnäolevan väestön muutostapahtumat

	SISÄÄNMUUTOT ¹⁾	ULOSMUUTOT ²⁾	EROTUS
Suomenkieliset seurakunnat	40 477	38 622	1 855
Ruotsinkieliset seurakunnat	1 902	1 729	173
YHTEENSÄ	42 379	40 351	2 028

	SIIRROT LÄSNÄ OLEVAAN VÄESTÖÖN ³⁾	SIIRROT POISSA OLEVAAN VÄESTÖÖN	EROTUS ⁴⁾
Suomenkieliset seurakunnat	901	1 160	-259
Ruotsinkieliset seurakunnat	137	205	-68
YHTEENSÄ	1 038	1 365	-327

	KASTETUT ⁵⁾	KUOLLEET	EROTUS
Suomenkieliset seurakunnat	2 599	3 328	-729
Ruotsinkieliset seurakunnat	215	302	-87
YHTEENSÄ	2 814	3 630	-816

	KIRKKOON LIITTYNEET ⁶⁾	KIRKOSTA ERONNEET	EROTUS
Suomenkieliset seurakunnat	1 737	6 585	-4 848
Ruotsinkieliset seurakunnat	97	402	-305
YHTEENSÄ	1 834	6 987	-5 153

	AVIOLIITON KIRKOLLISET VIHKKIMISET	AVIOLIITON SIVILIVIHKKIMISET	Yhteensä
Suomenkieliset seurakunnat	1 001	1 104	2 105
Ruotsinkieliset seurakunnat	67	71	138
YHTEENSÄ	1 068	1 175	2 243

	AVIOEROT
Suomenkieliset seurakunnat	889
Ruotsinkieliset seurakunnat	43
YHTEENSÄ	932

1) Muuttoja Helsingin seurakuntiin toisista Helsingin tai muun Suomen seurakunnista.

2) Muuttoja Helsingin seurakunnista toisiin Helsingin tai muun Suomen seurakuntiin.

3) Sisältää kaikki siirrot Helsingin seurakuntien läsnä olevaan väestöön: lähtöseurakunta poissa olevassa väestössä on voinut olla mikä tahansa Suomen ev.lut. kirkon seurakunta.

4) Negatiiviset luvut tarkoittavat, että vakinaisesti ulkomaille asumaan on muuttanut enemmän Helsingin seurakuntien jäseniä kuin mitä Suomen ev.lut. kirkon jäseniä on muuttanut ulkomailta asumaan vakinaisesti Helsinkiin.

5) Kaikki alle 1-vuotiaat kastetut lapset (= kastetut lapset ensirekisteröintinä + kasteen kautta kirkkoon liittyneet alle 1-vuotiaat).

6) Ei sisällä kasteen kautta kirkkoon liittyneitä alle 1-vuotiaita.

5. Talousarvion toteutumisvertailut

5.1. Käyttötalouden toteutumisvertailu

Toimintakatteiden yhteenvedo

Yksikkö	TA+muutos 2018	TOT 2018	KATE-ERO	TOT%	TP 2017
Yhteinen hallinto					
Luottamuselimet	-1 214 040	-1 073 723	140 318	88 %	-255 633
Sisäinen Tarkastus	-197 272	-165 088	32 184	84 %	-141 290
Hallinto ja talouspalvelut	-4 582 765	-4 549 647	33 118	99 %	-3 877 750
Laki- ja asianhallintapalvelut	-2 096 403	-1 632 001	464 403	78 %	-1 626 589
Tietohallintopalvelut	-1 375 334	-1 094 612	280 722	80 %	-1 100 088
	-9 465 815	-8 515 070	950 745	90 %	-7 001 351
Seurakunnallinen toiminta					
Haagan seurakunta	-1 672 413	-1 672 699	-286	100 %	-1 559 803
Herttoniemen seurakunta	-2 166 633	-2 086 213	80 420	96 %	-1 976 571
Kallion seurakunta	-2 600 207	-2 834 837	-234 630	109 %	-2 764 821
Kannelmäen seurakunta	-1 751 813	-1 726 807	25 005	99 %	-1 630 713
Lauttasaaren seurakunta	-1 595 659	-1 557 388	38 271	98 %	-1 543 830
Malmin seurakunta	-6 420 495	-6 500 801	-80 306	101 %	-6 527 529
Meilahden seurakunta	-1 584 368	-1 676 781	-92 413	106 %	-1 559 028
Mikaelin seurakunta	-2 504 379	-2 510 005	-5 625	100 %	-2 314 121
Munkkiniemen seurakunta	-1 338 145	-1 314 715	23 430	98 %	-1 316 961
Oulunkylän seurakunta	-2 475 695	-2 270 394	205 301	92 %	-2 452 647
Paavalin seurakunta	-1 918 453	-2 047 480	-129 027	107 %	-1 904 038
Pakilan seurakunta	-1 616 814	-1 620 366	-3 551	100 %	-1 531 614
Pitäjänmäen seurakunta	-1 126 799	-1 060 742	66 056	94 %	-1 144 294
Roihuvuoren seurakunta	-2 331 764	-2 334 012	-2 248	100 %	-2 250 138
Tuomiokirkkoseurakunta	-5 126 191	-5 294 070	-167 879	103 %	-5 122 376
Töölön seurakunta	-1 581 746	-1 339 317	242 429	85 %	-1 842 304
Vartiokylän seurakunta	-1 175 526	-1 170 102	5 424	100 %	-1 228 433
Vuosaaren seurakunta	-2 351 806	-2 307 996	43 810	98 %	-2 209 654
Johannes församling	-2 198 768	-2 221 892	-23 125	101 %	-2 139 736
Matteus församling	-931 255	-949 929	-18 673	102 %	-883 502
Petrus församling	-1 088 731	-1 065 000	23 731	98 %	-948 974
Diakoniaprojektit	-450 000	-408 000	42 000	91 %	-618 000
	-46 007 659	-45 969 545	38 114	100 %	-45 964 521
Yhteiset seurakunnalliset tehtävät					
Yhteinen seurakuntatyö	-7 428 645	-7 277 215	151 430	98 %	-7 412 817
Muu yhteinen seurakunnallinen toiminta	-6 532 229	-5 699 202	833 027	87 %	-5 618 899
Lehtisaaren nuorisokoti	-47 789	82 891	130 679	-173 %	180 241
Viestintä	-1 423 790	-1 383 181	40 608	97 %	-1 400 998
Mediatoimitus	-3 101 012	-3 480 364	-379 353	112 %	-2 773 144
	-18 533 465	-17 757 072	1 155 745	96 %	-17 025 616
Ympäristö- ja hautaustoimi	-5 156 712	-4 667 693	489 018	91 %	-4 543 728
Kiinteistötoimi	1 693 297	535 118	-1 158 179	32 %	2 369 447
Yhteensä	-77 470 353	-76 374 262	1 096 091	99 %	-72 165 769

4. Talousarvion sitovuustaso

Taloussäännön 4 §:n mukaan yhteinen kirkkovaltuusto päättää talousarvion määrärahojen sitovuustasoista. Sitovuustason mukaista nettomäärärahaa eli toimintakatetta ei saa ylittää. Helsingin seurakuntayhtymän hallintoelimet ja viranhaltijat vastaavat niille määrätyn sitovuustason mukaan yhteiselle kirkkoneuvostolle, että määrärahoja käytetään talousarvion mukaisesti.

Talousarvion sitovuustasot vuonna 2018:

Käyttötalous

110	Yhteinen hallinto
1011010000	Vaalit
1011010001	Yhteinen kirkkovaltuusto
1011010002	Yhteinen kirkkoneuvosto
1021050001	Sisäinen tarkastus
103	Hallinto-osasto
	Käyttövarat kustannuspaikoittain
	- 1921080001 Johtoryhmän käyttövarat
	Varaukset toiminnan yhteisiin menoihin kustannuspaikoittain
	- 1921080003 Toiminnan vakuutukset
	- 1921080008 Työntekijäseminaari
	- 1921080010 Luottamushenkilöseminaari
	- 1931080001 Yhtymän eläkkeet
200	Seurakunnallinen toiminta
201-238	Jokainen seurakunta osaltaan
250	Diakoniaprojektit
300	Yhteiset seurakunnalliset tehtävät
301	Yhteinen seurakuntatyö
305	Lehtisaaren nuorisokoti
307	Viestintä
391	Diakoniset avustusvarat
392	Käyttövarat kustannuspaikoittain
393	Varaukset toiminnan yhteisiin menoihin kustannuspaikoittain
394	Lähetys ja Kirkon Ulkomaanapu järjestöittäin
395	Yleisavustukset kustannuspaikoittain
396	Avustukset vieraskieliseen työhön kustannuspaikoittain
400	Ympäristö ja hautustoimi
500	Kiinteistötoimi
	Kiinteistötoimi sisältää investoinneista käyttötalouteen tehtävän siirron, jolla on osaston sisällä oma sitovuustaso. Kiinteistötoimi sisältää myös tilapankkiin tehdyt siirrot. Tilapankilla on osaston sisällä oma sitovuustaso.

Investoinnit

Investointien sitovuustaso on kukin suunnitelmassa merkitty investointihanke. Tietohallinnon investointihankkeiden sitovuustasona on ylin osastotaso.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosan toimintakate on sitova.

Säästöt 2018

SÄÄSTÖ 31.12.2018
YLITYSOIKEUS 2019

Seurakunnat	Säästö yhteensä 31.12.2017	Perus-kehys 2018	Lisämr kehys 2018	Lisämr kehys vier.kiel. 2018	Lisämr YKV 14.6.2018 2018	Kehys yhteensä 2018	Toteuma 2018	Säästön käyttö 2018	Säästö yhteensä 31.12.2018	Suunn. käyttö TA 2) 2019	Säästö ylitysoik. 2019
Haaga	390 766	-1 609 628	-87 135		-33 194	-1 729 957	-1 672 699	57 258	448 024	52 751	500 775
Herttoniemi	64 695	-2 088 018	-102 514	-15 000	-39 053	-2 244 585	-2 086 213	158 372	223 067	121 279	344 346
Kallio	-59 142	-2 614 105	-122 121	-22 500	-46 522	-2 805 248	-2 834 837	-29 589	-88 731	0	-88 731
Kannelmäki	691 533	-1 666 428	-85 385		-32 527	-1 784 340	-1 726 807	57 533	749 066	0	749 066
Lauttasaari	497 204	-1 456 435	-73 735		-28 089	-1 558 259	-1 557 388	871	498 075	0	498 075
Malmi	1 657 225	-6 316 129	-324 793		-123 730	-6 764 652	-6 500 801	263 851	1 921 076	198 225	2 119 301
Meilahti	96 259	-1 504 206	-69 102		-26 324	-1 599 632	-1 676 781	-77 149	19 110	0	1)
Mikael	256 416	-2 344 722	-116 685		-44 451	-2 505 858	-2 510 005	-4 147	252 269	-38 074	214 195
Munkkiniemi	217 298	-1 296 679	-59 695		-22 741	-1 379 115	-1 314 715	64 400	281 698	1 130	282 828
Oulunkylä	165 929	-2 247 661	-112 224		-42 752	-2 402 637	-2 270 394	132 243	298 172	-49 203	248 969
Paavali	390 255	-1 829 020	-89 433		-34 069	-1 952 522	-2 047 480	-94 958	295 297	1	295 298
Pakila	256 175	-1 512 601	-75 351		-28 705	-1 616 657	-1 620 366	-3 709	252 466	8 724	261 190
Pitäjänmäki	193 731	-1 097 456	-57 434		-21 880	-1 176 770	-1 060 742	116 028	309 759	-21 146	288 613
Roihuvuori	205 703	-2 216 291	-102 067	-15 000	-38 882	-2 372 240	-2 334 012	38 228	243 931	133 359	377 290
Tuomiokirkkosrk	520 774	-4 995 428	-172 373		-65 672	-5 233 473	-5 294 070	-60 597	460 177	24 041	484 218
Töölö	724 470	-2 096 067	-94 798		-36 113	-2 226 978	-1 339 317	887 661	1 612 131	-466 520	1 164 721
Vartiokylä	119 260	-1 118 978	-56 546		-21 541	-1 197 065	-1 170 102	26 963	146 223	-1	146 222
Vuosaari	553 604	-2 218 602	-113 824		-43 361	-2 375 787	-2 307 996	67 791	621 395	-7 878	613 517
Johannes	62 106	-2 071 809	-90 534		-34 489	-2 196 832	-2 221 892	-25 060	37 046	-6 999	30 047
Matteus	1 201	-858 502	-42 753	-30 000	-16 287	-947 542	-949 929	-2 387	-1 186	-25 985	-27 171
Petrus	239 734	-1 021 261	-51 496		-19 617	-1 092 374	-1 065 000	27 374	267 108	101 231	368 339
	7 245 200	-44 180 027	-2 100 000	-82 500	-800 000	-47 162 523	-45 561 545	1 600 977	8 846 174	24 935	8 871 111
Yht. seurakuntatyö	1 636 363	-7 079 000				-7 079 000	-7 277 215	-198 215	1 438 148	-802 057	636 091
Lehtisaari	495 606						82 891	82 891	578 497	-34 321	544 176
Yht.tapahtumat	103 401	-60 000				-60 000	-100 112	-40 112	63 289	0	63 289
Nuoret aikuiset	62 597						-7 776	-7 776	54 821	0	54 821
Jäsenyyden vahvist	183 561	-180 000				-180 000	-228 732	-48 732	134 829	-14 692	120 137
Toimintakultuurin muutos		-1 000 000				-1 000 000	-456 008	543 992	543 992	0	543 992
Toimintakultuurin muutos TKM		-2 500 000				-2 500 000	-4 650	2 495 350	2 495 350	0	2 495 350
	2 481 529	-10 819 000				-10 819 000	-7 991 602	2 827 398	5 308 927	-851 070	4 457 857
Yhteensä	9 726 729	-54 999 027				-57 981 523	-53 553 147	4 428 375	14 155 101	-826 135	13 328 968

1) Meilahden seurakunnan ylitysoikeus vuodelle 2019 yht. 19.110e on siirretty Töölön seurakunnalle ko. seurakuntien yhdistymisen takia.

2) Suunniteltu käyttö talousarviossa 2019 sisältää vuodelle 2019 myönnetyn lisämäärärahan 4,9 ME.

5.2.1. Yhteinen hallinto

Mikä muuttui vuonna 2018?

Digitalisaation mahdollisuudet muuttavat myös hallinnon prosesseja. Sähköiseen asiointiin valmistautuminen on aloitettu hautausta koskevan ajanvaraustoiminnon kehittämisestä. Jatkossa sähköinen ajanvaraus on tarkoitus laajentaa myös muun muassa kasteiden, vihkimisten ja diakonian ajanvarauksiin.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi toukokuussa 2018. Henkilöstön tietoisuus tietosuojan tärkeydestä lisääntyi, kun yhteistyössä eri työalojen ja toimintayksiköiden kanssa kartoitettiin henkilötietoja sisältävät rekisterit, laadittiin tietosuojaselosteet ja sovittiin yleiset periaatteet, joiden mukaan henkilötietoja käsitellään asianmukaisesti.

Osana toimintakulttuurin muutosprosessia jatkettiin henkilöstöjohtamisen kehittämistyötä koskien henkilöstöhallinnon eri osa-alueita. Kehitystyötä jatketaan vuonna 2019.

Miten kolme tärkeintä tavoitetta toteutuivat?

Henkilöstöjohtamisen kehittämisen perustana on ajantasainen henkilöstöstrategia. Keskeistä on saada henkilöstöjohtamisen perusprosessit (mm. rekrytointi, perehdyttäminen, palkan määrittäminen ja työhyvinvoinnin johtaminen) kuvattua ja tunnistettua keskeisimmät kehittämiskohteet. Tämä työ on kesken ja siihen panostetaan erityisesti vuonna 2019.

Hankintatoimen strategiaa ei tavoitteista huolimatta laadittu vuonna 2018, vaan päätettiin kehittää nykyisiä hankintaprosesseja ja -yhteistyötä. Taloushallinnossa toteutettiin vakuutusten ja pankkipalveluiden laajat kilpailutukset.

Sähköisen asianhallintajärjestelmän kehittäminen on mahdollistanut sähköiseen kokouskäytäntöön siirtymisen yhteisessä kirkkoneuvostossa helmikuussa 2019. Vuoden 2018 aikana laajennettiin Office 365 -pilvipalveluiden käyttöä kaikille työntekijöille, mikä on tuonut mahdollisuuksia tehostaa työntekoa ja muuttaa toimintatapoja.

Miten henkilöstö-, tila- ja talousresurssit riittivät ja jakautuivat?

Vuosi oli kokonaisuudessaan haasteellinen johtuen ensisijaisesti useista henkilöstövaihdoksista ja tästä seuranneesta ajoittaisesta resurssivajeesta.

Miten toteutui seurakuntalaisten osallisuus?

Toimiva hallinto ja prosessit mahdollistavat seurakuntalaisten osallistumisen vapaaehtoistyöhön siten, että voidaan osaltaan luoda merkityksellisiä tapoja osallistua seurakuntien toimintaan.

Mitä opittiin seuraavaa vuotta varten?

Henkilöstöjohtamisen, tasapainoisen talouden, toimivien tietojärjestelmien ja digitaalisten palveluiden sekä yhteistyössä tehtävien hankintojen roolia strategisen johtamisen välineinä on syytä edelleen kehittää.

5.2.2. Seurakunnallinen toiminta

Seurakuntien toiminnastaan laatimat toimintakertomukset esitetään erillisessä Seurakuntien toimintakertomukset –liitteessä.

Yhteenvedo seurakuntien vuoden 2018 raportoinnista

Seurakunnat ja yhteiset yksiköt raportoivat vuoden 2018 toiminnastaan ns. uudella mallilla, vaikka katsausvuotta koskevat suunnitelmat olikin tehty vielä vanhoihin pohjiin syksyllä 2017. Uudessa mallissa toimintakertomukset tiivistetään yhdelle sivulle, ja sekä suunnittelussa että raportoinnissa vastataan viiteen avainkysymykseen: Mikä muuttui vuoden aikana; Miten kolme tärkeintä tavoitetta toteutuivat; Miten henkilöstö-, tila- ja talousresurssit riittivät ja jakautuivat; Miten toteutui seurakuntalaisten osallisuus; Mitä opittiin seuraava vuotta varten?

Tässä tiivistelmässä nostetaan esille niitä linjauksia ja havaintoja, joita useat seurakunnat ovat nostaneet kertomuksissaan esille. Yksittäisissä seurakunnissa tilanteet ja johtopäätökset voivat olla vastakkaisia, mutta näitä mahdollisia poikkeamia ei tilasyistä nosteta tässä analyysissä erikseen esille. Seuraavaa vuotta varten saadut opit tulevat näkymään seurakuntien toimintasuunnitelmissa.

Mikä muuttui vuonna 2018?

Tiloista luopuminen alkoi näkyä muutoksena seurakuntien toiminnassa: Plussapuolella olivat työntekijöiden entistä aktiivisempi jalkautuminen kaupungille, yhteistyö kumppanien kanssa, kauppakeskustilat ja virastopalvelujen siirtäminen kirkkojen aulaan. Ongelmana nähtiin ahtaammat toimistotilat ja etenkin hiljaisten tai äänieristettyjen keskusteluhuoneiden puute.

Uusi varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) nähtiin seurakunnissa sekä haasteena että mahdollisuutena. Lähes puolet seurakunnista arveli Vasun vaikuttavan päiväkotien ja myös koulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Toisaalta toimintamahdollisuuksien nähtiin kaventuvan tai ainakin tuttujen toimintatapojen muuttuvan, mutta toisaalta uusi strategia tarjosi hyvän syyn keskustella koulu yhteistyöstä perusteellisesti kaupungin edustajien sekä päiväkotien ja koulujen johdon kanssa. Joillakin seurakunnilla oli oivaltavia avauksia esim. oppilashuollon ja -aktiiviteettien edistämiseksi. Myös päivitetty valtakunnallinen rippikoulusuunnitelma huomioitiin riparien toteutuksissa.

Osa seurakunnista lisäsi aktiivisesti yhteistyötä naapuriseurakuntien kanssa. Organisaatorajoja ylittävää synergiaa ja jopa yhteisiä resursseja löydettiin muun muassa diakoniassa ja muussa auttamisessa, musiikissa, nuorisotyössä ja viestinnässä.

Ruokajakelu ja yhteisöruokailu kehittyivät.

Osa seurakunnista lisäsi paukkujaan viestintään, osa havahtui siihen, että resurssit ja osaaminen eivät nykyisellään riitä. Vapaaehtoisten someosaamista hyödynnettiin.

Meilahden ja Töölön seurakunnat viimeistelivät vuoden 2019 alussa tapahtuvaa yhdistymistään. Kolme seurakuntaa sai uuden kirkkoherran ja kahdessa muussa valmisteltiin vaihtoa.

Vähintään kolme tai useampi seurakunta kertoi muutoksista kumppanuuksissaan ja verkostoitumisessaan, vapaaehtoisten mahdollisuuksissa, messutarjontansa laajentamisessa ja auttamisen painopisteissään sekä uusien asuinalueiden vaikutuksista kaupunki- ja jäsenrakenteeseensa.

Vuoden lopussa seitsemässä seurakunnassa jäsenprosentti jäi alle 50:n.

Miten kolme tärkeintä tavoitetta toteutuvat?

Vanhasta suunnittelumallista johtuen osalla seurakunnista tavoitteita oli selvästi useampia kuin kolme. Tavoitteet saavutettiin joko kohtuullisesti tai hyvin: vain harva seurakunta raportoi siitä, että yksittäisiin tavoitteisiin ei ylletty.

Kolmannes tai jopa lähes puolet seurakunnista oli pyrkinyt ja onnistunut kehittämään vapaaehtoistoimintaansa, viestintäänsä sekä jumalanpalveluksiaan tai muita hartauksiaan. Useita onnistumisia ja kehitystä nähtiin myös yhteisöruokailuissa ja muualla diakoniassa, rippikouluissa ja kouluikäisten parissa tehtävässä työssä, varhaiskasvatuksessa ja perheiden auttamisessa, verkostojen hyödyntämisessä sekä musiikissa.

Yksittäiset ilahduttavat saavutukset liittyivät kirkkojen aukioloihin, tilojen tai henkilöresurssien oivaltavaan käyttöön, osallistujamääriin ja paikallisesti tai jopa valtakunnallisesti noteerattuihin erityistapahtumiin.

Miten henkilöstö-, tila- ja talousresurssit riittivät ja jakautuivat?

Seurakunnat ovat onnistuneet sopeuttamaan toimintaansa kolmivuotisen (2016-2018) säästökuurin tavoitteiden mukaisesti. Tila- ja talousresursseja pidetään yleisesti riittävinä nykyisen toiminnan tarpeisiin. Muutama seurakunta oli saanut jopa säästettyä varoja tulevien vuosien käyttöön.

Yksittäisistä tiloista luopuminen on supistanut toimintaa tietyillä alueilla, mutta kokonaisuutena tilojen määriin oltiin tyytyväisiä. AV-järjestelmät saivat toisaalla kiitosta, toisaalla niiden puute tai vanhanaikaisuus vaikeutti toimintaa. Sama kahtiajako koskee tilojen muunneltavuutta ja monikäyttöisyyttä. Peruskorjausten ja remonttien viivästyminen vaikeuttaa toiminnan suunnittelua ja aiheuttaa epävarmuutta muutamissa seurakunnissa. Neljä seurakuntaa listasi haasteeksi toimipisteen huonon sisäilman.

Tietotekniset ongelmat, hankalat työkalut ja ennakoimaton aikataulutus – osittain myös puutteelliset käyttötaidot – luovat osaltaan tehottomuutta: takkuilu on pois helsinkiläisten kohtaamisista.

Seurakunnat ovat aktiivisesti järjestäneet henkilöresurssejaan ja muokanneet työntekijöiden toimenkuvia sitä mukaa, kun henkilöstöä on jäänyt eläkkeelle tai vaihtanut työpaikkaa. Resursseja on siirretty kasvatukseen ja perheiden auttamiseen. Henkilöstön määrä on kokonaisuutena tasapainossa, mutta lähes puolet seurakunnista kertoi käyttävänsä ns. keikkapappeja auttamaan viikonloppuihin kasautuvissa toimituksissa.

Miten toteutui seurakuntalaisten osallisuus?

Vapaaehtoisten merkitys kasvaa. Työntekijöiden määrän vähentyessä moni toiminto – esimerkiksi pienryhmät ja viikkopiirit – pyörii aiempaa vahvemmin aktiiviseurakuntalaisten voimin. ”Maallikoiden” panos on erittäin merkittävä myös musiikissa ja messujen toteutuksessa. Isostoiminta on oleellinen osa rippikouluja.

Noin joka kolmas seurakunta hyödyntää vapaaehtoisia viestinnässään, lähinnä sosiaalisen median päivittäjänä ja ideoijana. Vapaaehtoisresursseja hyödynnetään myös lasten- ja nuorten kerhojen vetäjinä, kahviloiden emäntinä ja isäntinä sekä erityistapahtumissa. Auttamistyössä vapaaehtoisten panos korostuu elintarvikejakelussa ja talousneuvonnassa.

Strategista osaamista seurakuntalaiset tuovat verkostojensa kautta ja osallistumalla toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Seurakuntien toimintatilastot vuodelta 2018 on julkaistu:

<https://www.kirkontilastot.fi/viz?id=69>

DIAKONIAN PROJEKTIT

DIAKONIAN PROJEKTIT

Seurakunta	Projekti	Projektin kesto	2017	2018
KÄYNNISSÄ OLEVAT PROJEKTIT				
Yht.srktyö, erit.nuorisotyö	Monikulttuurisen erityisnuorisotyön projekti	2016 - 2018	42 000	42 000
Munkkiniemen srk	Yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen diak.vanh	2016 - 2018	42 000	42 000
Oulunkylän srk	Kotoutumisen tuki -projekti	2016 - 2018	30 000	0
Viestintä + Yht.srktyö	ViVa - Auttamistyö viestii ja vaikuttaa	2016 - 2018	42 000	42 000
Ruotsinkiel.srkt	Där nöden är störst - diakoni på svenska	2016 - 2018	42 000	30 000
Yht.srkt, erit.diakonia	Ristin suojassa - paperittomien tukeminen Helsingissä	2017 - 2019	42 000	42 000
Roihuvuoren srk	Kruunuvuorenranta	2017 - 2018	42 000	42 000
Yht.srkt, sair.sielunhoito	Kotona sairastavan potilaan hengellisen tuen hoitopolku	2017 - 2019	42 000	42 000

LISÄVUOTTA HAKEVAT PROJEKTIT

Vartiokylän srk	Hengellinen hoivamuusikko	2015-17 + 18	42 000	42 000
Kallion srk	Kaikki voittaa - vaikeasti työllistyvien projekti Alppilassa	2015-17 + 18	42 000	42 000
Yht.srktyö, diakonia	Työtä Kohti - HSRKY:n työllistämisen tuki -hanke	2015-17 + 18	42 000	42 000

PÄÄTTYVÄT PROJEKTIT

Paavalin srk	Projekti Arabianranta ja Kalasatama	2015 - 2017	42 000	
Vartiokylän rov.kunta	Itä-Helsingin diakonian talousneuvontaprojekti	2015 - 2017	42 000	
Lauttasaaren srk	Yhdessä Lauttasaari	2016 - 2018	42 000	

MYLLYPURON ELINTARVIKEJAKELU			42 000	42 000 *)
DIAKONIAPROJEKTIT YHTEENSÄ			618 000	408 000
DIAKONIAPROJEKTEIHIN TALOUSARVIOKEHYKSESSÄ VARATTU MÄÄRÄRAHA			644 000	527 000
DIAKONIALEIRIT YHTEENSÄ			8 220	8 027
DIAKONIALEIREIHIN TALOUSARVIOKEHYKSESSÄ VARATTU MÄÄRÄRAHA			55 000	30 000
DIAKONIAPROJEKTIT JA LEIRITUKI YHTEENSÄ			626 220	416 027

*) Myllypuron elintarvikejakelu siirretty muuhun yhteiseen seurakunnalliseen toimintaan v. 2018

5.2.3. Yhteiset seurakunnalliset tehtävät

Toiminnan tavoitteet vuodelle 2018

Yhteisen seurakuntatyön työalojen toiminnasta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta on julkaistu erillinen yhteisen seurakuntatyön vuosikertomus. Seuraavassa joitakin poimintoja siitä.

1. Yhteinen seurakuntatyö

1.1. Diakonia

Yhteisen diakonian yhdeksän vuosina 2017-2018 toiminutta kärkihanketta päätyivät vuoden lopussa. Hankkeiden tavoitteena oli siirtää painopiste yhteisölliseen toimintaan, johtotähtinä helsinkiläisten tarpeet ja työn vaikuttavuuden lisääminen.

Merkittävä lisäys erityisnuorisotyö Snellun toimintaan oli Snellu Café Waste & Feastin avautuminen keväällä Itäkeskukseen Matteuksenkirkolle. Ravintolassa työskentelee kaksi kokopäiväistä työntekijää sekä työllistettyjä nuoria. Snellu otti enemmän vastaan pari- ja perheterapia-asiakkaita. Snellun psykologin asiakaskuntaan tuli enemmän paperittomia ja turvapaikanhakijoita.

Erityisdiakonian keskuksena on Hermannin diakoniatalo. Se liittyi vuonna 2018 Waste & Feast -ketjuun. Café Hermannin asiakkaita yhteensä 7279. Diakoniaruokailuissa kävi yhteensä 5946 ihmistä. Hermannin diakoniatalossa vieraili yhteensä 5946 ihmistä. Hätmajoituksen asiakkaita 9611.

Vuonna 2017 alkaneessa Kotona sairastavan potilaan hengellinen tuki -hankkeessa luotiin uusi tukimalli seurakuntien, kaupungin terveydenhuollon ja sairaalasielunhoidon kesken. Mallin 46 pappia ja diakonian työntekijää sitoutui avopotilaiden tukemiseen omilla alueillaan. Tukitiimien vahvistukseksi koulutettiin 48 saattohoidon vapaaehtoista ja perustettiin seitsemän työnohjausryhmää, joissa sairaalapapit ja paikallisseurakuntien työntekijät tukevat alueensa vapaaehtoisia.

Hankkeiden lisäksi Yhteisessä diakoniassa kehitettiin etsivää vanhustyötä, pyrittiin tukemaan kehitysvammaisten ryhmäkotien hartauselämää, ja pidettiin yllä kuurojen ja näkövammaisten parissa tehtyä työtä.

1.2. Kasvatus ja seurakuntapalvelu, KSP

Kasvatus- ja seurakuntapalvelussa kasvatuksen kentällä merkittäväntä oli seurakuntien uuden varhaiskasvatussuunnitelman ilmestyminen. Samalla on koulutettu seurakuntien työntekijöitä sen käyttöönotossa. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma kertoo myös, miltä pohjalta on mahdollista tehdä yhteistyötä kaupungin varhaiskasvattajien kanssa.

Merkittäväntä oppilaitospappien työssä oli se, miten ammattikoulujen opiskelijat ja työntekijät sopeutuivat vuonna 2018 tapahtuneeseen uudistukseen, amisreformiin. Oppilaitospappien työssä näkyvät myös seurakuntavaalit, kun äänestyspaikka oli monessa oppilaitoksessa. Työssään useat papit tukivat myös monia seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia ihmisiä.

Avoimet ovet uskontodialogiin -hanke päättyi vuoden 2018 lopussa. Hankkeen päättyessä näkyi, että tarve dialogitaidoille on kasvanut ja työ vaatii ehdottomasti jatkuvuutta.

Kirkko soikoon -festivaalia ei järjestetty enää vuonna 2018. Sen sijaan syyskuussa oli Sacred Music Helsinki -festivaali, jossa esiintyi intialaisia, iranilaisia ja suomalaisia artisteja. Tapahtumaan kuului myös konsertteja päiväkoti-ryhmille ja koululaisille.

Kampin kappeli oli avoinna vuoden jokaisena päivänä. Siellä on mahdollista keskustella kaupungin sosiaali- ja terveystoimen tai kirkon työntekijän kanssa. Kampin kappelissa oli vuonna 2018 yhteensä 305 198 kävijää.

1.3. Perheneuvonta

Seurakuntayhtymän perheneuvonnan palveluille on suuri kysyntä. Asiakkaaksi pyrkiviä oli huomattavasti enemmän, kuin pystyttiin vastaanottamaan. Onneksi oli mahdollista lisätä perheneuvonnan resursseja. Töölön seurakunta palkkasi kaksi uutta määräaikaista perheneuvojaa. Loppuvuodesta alkoi kymmenelle seurakunnan pastorille ja diakoniatyöntekijälle suunnatun perheneuvontatyön koulutuksen käynnistely. Perheneuvonnassa oli 867 asiakasta. Vuonna 2018 käytiin 7 523 pari-, yksilö ja perheneuvottelua.

1.4. Sairaalasielunhoito

Sairaalapappien työpaikat ovat 26:ssa terveydenhuollon yksikössä eli sairaaloissa ja palvelukeskuksissa. He kuuntelevat ja keskustelevat potilaiden, asukkaiden, henkilökunnan ja läheisten kanssa.

Moni sairaalapappi on varsinkin psykiatristen potilaiden keskuudessa kohdannut yhä enemmän eri kulttuureista ja hengellisistä taustoista tulevia ihmisiä. Tarve uskontodialogiin on korostunut.

Vuonna 2018 käynnistyi HUS:in kotidialyysiyksikössä Hyvinvoinnin tuki -hanke. Se on kaksivuotinen kumppanuushanke, jossa on mukana HUS-vatsakeskus, seurakuntayhtymän sairaalasielunhoito, Töölön seurakunta ja Kirkkohallitus. Hankkeessa on mukana kolme seurakunnan työntekijää: pappi, nuoriso-ohjaaja ja diakoniatyöntekijä.

1.5. Palveleva puhelin ja palveleva netti

Palveleva puhelin toimii laajasti puhelimesta, netissä ja chatissa. Heihin voi olla yhteydessä nimettömänä ja luottamuksellisesti iltayön tunteina mieltä painavissa asioissa. Pääkaupunkiseudulla puhelinkeskusteluja oli yhteensä 5839. Soittoihin vastaavat niin seurakuntien työntekijät kuin vapaaehtoiset päivystäjät.

Chattikeskusteluja oli 937 ja Palvelevassa netissä keskusteluja oli 127.

2. Lehtisaaren nuorisokoti

Lehtisaaren nuorisokoti on turvallinen, kodinomainen, ammatillisen kasvatuksen ja huolenpidon paikka 12–18-vuotiaille huostaanotetuille tytöille. Siellä asuu 12 nuorta. Nuorisokodin henkilökunta tukee nuoren koulutusta, itsenäistymistä, arjen elämän taitojen oppimista sekä tarpeellisten tukipalveluiden hankkimista.

3. Seurakunnan yhteinen viestintä

Viestinnän toimintaympäristössä ”kirkkokuplan” seinät tuntuivat paksuuntuvan: orgaaninen näkyvyys sosiaalisessa mediassa pieneni, ja samalla viestintä siirtyi enemmän ryhmiin. Osa seurakunnista lisäsi viestintäresurssejaan, osassa resurssit pysyivät lähes olemattomina tai jopa vähenivät. Yhteisessä viestinnässä valmisteltiin ns. TKM7-hanketta, jolla seurakunnallista viestintää pyritään tukemaan mm. laatimalla somestrategia, pilotoimalla alueviestijämallia ja panostamalla sisältömarkkinointiin.

Yhteistyö pääkaupunkiseudun muiden yhtymien kanssa toi merkittäviä viestinnällisiä synergioita mm. vaalimainontaan ja jouluihin. Kyrkpressen-lehdessä alkoi ilmestyä joka toinen viikko räätälöidyt Helsinki-sivut.

Viestinnässä otettiin käyttöön uusi työkalu somesisältöjen hallintaan ja analysoimiseen. Yhteisöilmettä ja visuaalisuutta kehitettiin luomalla kuvalinjaus ja käynnistämällä brändikuvatutuotanto puitesopimuskumppanin kanssa. Seurakunnille ja kirkkoille suunniteltiin räätälöidyt Kirkko Helsingissä -ilmeen mukaiset logot. Seurakuntien videostudio valmistui, ja podcastien tuotanto alkoi.

Yhteisessä viestinnässä mainekriisiviestintä talvella ja keväällä sekä seurakuntavaalit syksyllä priorisoitiin. Samalla resurssit vähenivät perhevapaiden ja viestintäjohtajan eläköitymisen seurauksena. Verkkosivujen yhteistä ja seurakuntien omaa sisällöntuotantoa sekä käyttöliittymää ja graafista ilmettä ei ehditty kehittää suunnitellusti.

Syksyllä toteutettu mielikuva- ja tunnettuustutkimus antoi arvokasta tietoa viestinnän suunnittelun tarpeisiin. Seurakuntaan muuttaneiden tervetuloesite uudistettiin täysin: pakettiin kuuluvista jääkaappimagneeteista tuli hitti.

Johtopäätökset toiminnan tulevaa suunnittelua varten

Yhteinen seurakuntatyö on asiantuntijaorganisaatio. Yhteisen kirkkoneuvoston päätösten mukaisesti toimintaa kehitetään tulevaisuudessa yhä enemmän seurakuntien kanssa niin että toimintaa kohdistuu siihen missä tarve on suurin. Seurakuntayhtymän strategiatyö tullaan huomioimaan yhteisen seurakuntatyön toiminnassa.

MUU YHTEINEN SEURAKUNNALLINEN TOIMINTA

Muu yhteinen seurakunnallinen toiminta			
	TP 2017	TA+m. 2018	TP 2018
Diakoniset avustusvarat	<u>424 492</u>	<u>532 000</u>	<u>352 453</u>
3912410000 Kriisiavustukset	48 433	90 000	63 960
3912410001 Ruokapankkitoiminta	280 096	235 000	201 710
3912410002 Myllypuron ruuanjakelu	0	42 000	0
3912410003 Diakonialeiritoiminnan tukeminen	8 220	30 000	8 027
3912410004 Osatyökykyisten työllistäminen	59 242	80 000	62 756
3912410005 Kriisiapu	28 500	55 000	16 000
Käyttövarat	<u>12 851</u>	<u>18 500</u>	<u>11 500</u>
3921080000 Kirkkoherrainkokouksen käyttövarat	11 500	11 500	11 500
3921080002 Lääninrovastien käyttövarat	1 351	7 000	0
Varaus toiminnan yhteisiin menoihin	<u>877 394</u>	<u>1 678 300</u>	<u>1 147 854</u>
3931080002 Seurakuntayhtymän teosto- ja gramexmaksut	49 763	54 000	53 925
3931080004 Leiritoiminnan tukeminen	186 459	267 300	220 891
3931080005 Yhteiset tapahtumat	89 657	60 000	100 112
3932040000 Nuoret aikuiset	1 206	0	7 776
3931080007 Jäsenyyden vahvistaminen	269 360	180 000	228 732
3931080011 Toimintakulttuurin muutos	259 742	1 000 000	456 008
3931080012 Seurakuntatyön tukijärjestelmä	0	40 000	0
3931080013 Kirkkopäivät 100 v Kalliossa	21 207	70 000	69 118
3931080014 Hehu korvaukset	0	7 000	6 642
3931080015 Toimintakulttuurin muutos YKV	0	0	4 650
Avustukset lähetykselle ja kv. diakoniale	<u>2 915 004</u>	<u>2 920 000</u>	<u>2 862 394</u>
3942600000 Suomen Lähetysseura	1 636 212	1 636 210	1 636 212
3942600003 Suomen Piipliaseura	178 820	178 820	178 820
3942700000 Kirkon Ulkomaanapu	604 972	604 970	604 972
3942700001 YKN:n myöntämät kohdenneet avustukset	495 000	500 000	442 390
Yleisavustukset	<u>851 170</u>	<u>807 822</u>	<u>749 603</u>
3952900000 Cantores Minores	162 105	163 546	163 546
3952900001 Eläkeläisyhdistys	7 000	7 000	7 000
3952900002 Henkilökuntayhdistys	7 000	7 000	7 000
3952900003 Gaius-säätiö	18 458	20 000	16 910
3952700000 Suomen Merimieskirkko	110 000	110 000	110 000
3952900004 Suomen Mielenterveysseuran SOS-palvelu	3 800	3 800	3 800
3952900005 Tuomasyhteisö ry	73 570	73 834	73 834
3952900006 Juutalainen seurakunta	20 000	20 000	20 000
3952900007 Kesäkotiyhdistykset	-34 184	38 000	0
3952900008 Helsingin Urkukesä ry	25 000	25 000	25 000
3952900009 Via Crucis	70 000	70 000	70 000
3952900010 Agricola-projekti	236 101	239 642	239 642
3952900011 YKN:n myöntämät erilliset avustukset	35 469	30 000	12 872
3952900013 Kirkon Musiikkijuhlat	63 998	0	0
3952900014 Reformaation merkkivuosi	52 853	0	0
Avustukset vieraskieliseen työhön	<u>537 988</u>	<u>575 607</u>	<u>575 399</u>
3962900000 Anglikaaninen kirkko	42 436	42 722	42 722
3962900001 Kansainvälinen seurakuntatyö	65 000	65 000	65 000
3962900002 Kiinankielinen seurakuntatyö	81 900	81 900	81 900
3962900003 Arabiankielinen seurakuntatyö	51 100	86 100	85 891
3962900004 Vironkielinen seurakuntatyö	70 000	70 000	70 000
3962900005 Venäjänkielinen seurakuntatyö	187 752	187 886	187 885
3962900007 Englanninkielinen työ	39 800	42 000	42 000
KAIKKI YHTEENSÄ	<u>5 618 899</u>	<u>6 532 229</u>	<u>5 699 202</u>

5.2.4. Ympäristö –ja hautaustoimi

Toiminnan tavoitteet

Ympäristö- ja hautaustoimen palveluyksikön tehtäväalueeseen kuuluu hautausmaiden hallinto, suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito, hautaustoimen asiakaspalvelu, Kirkon ympäristödiplomin mukaisten ympäristöasioiden kehittäminen ja koordinoiminen sekä hautainhoitorahaston hautausmailla tapahtuva toiminta. Palveluyksikkö vastaa myös metsien hoidosta, kiinteistöjen jätetuollosta, piha- ja viheralueiden viherrakennustöistä ja ulkoalueiden hoitourakoinnin sopimuksenmukaisuudesta sekä osallistuu sisäilmastotyöryhmän työhön. Hautaustoimilain myötä hautausmaatoiminnan ylläpitäminen on eräs kirkon perustehtävistä ja seurakuntien hallinnoimat hautausmaat toimivat yleisinä hautausmaina. Tehtäviään toteuttaessaan ympäristö- ja hautaustoimen henkilökunta kohtaa omaiset hienotunteisesti, asiantuntevasti sekä surutyötä tukien ja samalla helsinkiläistä hautausmaakulttuuria kehittäen.

Erityiseksi tavoitteeksi kertomusvuodelle oli asetettu henkilöstökyselystä nousevien asioiden kehittäminen, eli panostaminen ulkoiseen ja sisäiseen viestintään sekä digitalisaatioon.

Arviointi toiminnasta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Hautausmailla uusia hauta-alueita on valmisteltu ja rakennettu siten, että ne saadaan käyttöön tulevien vuosien aikana tarpeen mukaan. Malmin hautausmaalla otettiin käyttöön katolisten seurakuntien jäsenille tarkoitettu hautakortteli. Kertomusvuoden aikana jatkettiin hautausmailla keskeneräisten projektien loppuunsaattamisia sekä normaaleja kunnostus- ja ylläpitotöitä. Hautausmailla uusittiin kone- ja laitekantaa sekä puu-, pensas- ja perennaistutuksia. Toimintavuoden aikana Helsingin seurakuntayhtymän hautausmailla haudattiin 4981 vainajaa ja 86 prosenttia hautauksista oli urna- tai tuhkahautauksia.

Erityisen kuiva ja helteinen kesä asetti omat haasteensa hautausmaiden toimintaan, mutta niistä selviytyttiin hyvällä kastelulla ja olemassa olevilla resursseilla. Muita erityishuomiota vaativia tapahtumia kertomusvuoden aikana olivat esimerkiksi Hietaniemen uimarannalla järjestetty Weekend Festival ja sen jälkiseuraukset sekä presidentti Koiviston muistomerkkin suunnitteluun ja paljastukseen liittyvät tehtävät.

Kertomusvuoden aikana jatkettiin toimintakulttuurin muutokseen liittyen ”Seurakunta tukena kuoleman kohdatessa” -hanketta. Hankkeen tavoitteena on sähköisen hautausportaalin luominen, jossa omaiset ja hautausoimistot voivat suoraan verkosta tehdä hautaukseen liittyviä varauksia. Kertomusvuoden aikana kehitettiin ja testattiin sähköistä palvelualustaa ja valmistauduttiin sen tuotantokäyttöön. Hankkeeseen liittyen Honkanummen ja Hietaniemen hautausmailla tarjottiin myös kesäkuun alusta vuoden loppuun kestäneellä kokeilujaksolla omaisille mahdollisuus varata siunaustilaisuuksia tai uurnanlaskuaikoja myös arki-iltaisain ja sunnuntaipäivisin.

Ympäristötoimi jatkoi ympäristöyhteistyötä Espoon ja Vantaan seurakuntayhtymän sekä Helsingin hiippakunnan kanssa. Kirkon ympäristödiplomi uusittiin tavoitteiden mukaisesti. Honkanummen hautausmaa oli aktiivisesti mukana kirkon ympäristödiplomin hakemisessa toimien yhtenä auditointikohteena. Kokonaiskirkollisesti osallistuttiin Kirkon ilmasto- ja energiasstrategian laadintaan sekä liityttiin Helsingin kaupungin ilmastokumppaniksi.

Kertomusvuoden aikana hautausmailla on kehitetty sisästä viestintää ja tavoitettavuutta pyrkimällä hankkimaan kaikille työntekijöille älypuhelimet.

Johtopäätökset toiminnan tulevaa suunnittelua varten

Vuonna 2017 käynnistetty hautaportaalin kehittämishanke jatkuu ja sen käyttöönotto tapahtuu vähitellen vuoden 2019 aikana.

Hautausvoimilain mukaisista haudaukseen ja haudausmaiden ylläpitoon liittyvistä tehtävistä suoriutuminen edellyttää jatkossakin Helsingissä riittäviä taloudellisia resursseja ja henkilöstöresursseja haudausmaiden toimintaedellytysten turvaamiseksi. Tehostamme haudausvoimen käytössä olevien ohjelmistojen toiminnallista yhteensopivuutta ja raportointijärjestelmiä. Ympäristö- ja haudausvoimi edistää yhteistyötä ja verkostoitumista alan eri toimijoiden, viranomaistahojen sekä muiden suurten seurakuntayhtymien kanssa. Ympäristö- ja haudausvoimen sisäistä ja haudausmaiden välistä vuorovaikutusta kehitetään. Ympäristövoimen resurssit jakaantuvat tulevaisuudessakin pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymien ja hiippakunnan kesken sekä ympäristö- ja haudausvoimen lisäksi kiinteistöosaston ylläpitoyksikölle sisäilma- ja energia-asioissa. Toiminnan tulevaa suunnittelua silmällä pitäen ympäristö- ja haudausvoimen ensisijaisina strategisina kärkinä lähdetään kehittämään henkilöstön hyvinvointia, työyhteisötaitoja ja esimiestyön tukemista. Ympäristöyhteistyötä jatketaan kirkon sisällä mm. Nuorten ilmatoristi -hankkeessa seurakuntien nuorten ja uusien luottamushenkilöiden kanssa. Ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä esim. Kiinteä-energiätehokkuushankkeen parissa. Ympäristötyön vuosiraportointia ja sisäisiä ympäristöauditointeja kehitetään seurakuntien työtä paremmin tukeviksi.

5.2.5. Kiinteistötoimi

Toiminnan tavoitteet

Kiinteistöosaston vastuulla on toimitiloja ja toimitilakiinteistöjä, joiden yhteenlaskettu rakennustekninen nykyarvo on 631 miljoonaa euroa, pinta-ala on noin 158 000 brm² ja tilavuus 794 000 m³. Eri tyyppisiä rakennuksia on noin 230. Tavoitteenamme on vastata siitä, että kaikilla yhtymän seurakunnilla ja muilla yksiköillä on aina käytössään ajan- ja tarkoituksenmukaiset sekä terveelliset tilat toimintansa menestyksellistä harjoittamista varten. Hyvään asiantuntemukseen perustuvalla rakennusten elinkaariajattelulla, oikeaan aikaan tehdyillä investoinneilla ja nykyaikaisilla ylläpitoratkaisuilla huolehdimme siitä, että kiinteistöt toimivat kaikissa olosuhteissa oikein ja kustannustehokkaasti. Toimitiloissa ilmeneviin sisäilmaongelmiin puututaan nopeasti ja oikeilla ratkaisuilla saavutetaan terveelliset sisäilmastoratkaisut.

Seurakuntien käytössä olevien kiinteistöjen lisäksi kiinteistöosaston johdettavana on myös markkina-arvoltaan noin 161 miljoonan euron arvoinen sijoituskiinteistösalkku, jonka tehtävänä on toisaalta tarjota kohtuuhintaisia työsuhteasuntoja yhtymän työntekijöiden käyttöön ja toisaalta tuottaa varoja seurakuntien toiminnan rahoittamiseen.

Vuonna 2015 aloitettiin vuosille 2016-2018 suunniteltu toimitilojen käytön optimointiohjelma, jonka tuloksena seurakunnat ovat luopuneet tiloistaan hieman suunniteltua nopeammassa tahdissa. Optimointiohjelman tavoitteena oli saavuttaa kolmessa vuodessa ylläpitokustannuksissa vuositasolla 15% säästö, mikä edellyttää vastaavassa määrin tiloista luopumista. Jo vuoden 2017 lopulla yhtymän seurakunnat ja yksiköt olivat tehneet luopumispäätöksiä tiloistaan noin 22 prosentista pinta-ala neliöissä ja noin 17 prosentista tilojen sisäisissä vuokrissa laskettuna. Vapautuneet toimitilat on kirjanpidollisesti siirretty "tilapankki" nimiseen kirjanpitoyksikköön, josta ne poistuvat, kun tiloja on saatu myytyä ulkopuolisille tai siirretään sijoitusomaisuudeksi, mikäli tilat on saatu vuokrattua ulkopuolisille. Tilojen luopumisesta kertyvä säästö ylläpitokuluissa toteutuu varsinaisesti vasta sitten, kun tyhjentyneet tilat on saatu myytyä tai vuokrattua ulkopuolisille. Vuoden 2018 päättyessä tilapankissa olevien tilojen tasearvo oli 7,4 miljoonaa ja pinta-ala 6434 m².

Arviointi toiminnasta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Ulkoisten toimintakulujen karsinnan osalta kiinteistöosasto on vuosina 2016-2018 kyennyt noudattamaan suunniteltua kulujen karsimisohjelmää.

Rakennusten ylläpitoon suunnitellusta 20,0 miljoonasta eurosta käytettiin vuonna 2018 15,6 miljoonaa. Ylläpidon vastuualueeseen kuuluvien kiinteistöjen ja toimitilojen pienten ja keskisuurten korjaustoimenpiteiden osalta suunniteltuja tavoitteita ei saavutettu, johtuen seurakuntien toimintakulttuurin muutokseen liittyvän tilojen optimointiin liittyvien korjaus- ja muutostoimenpiteiden poikkeuksellisen suuresta kasvusta, ylläpitoyksikössä tapahtuneista henkilövaihdoksista ja resurssipulasta. Ylläpitoyksikkö joutui toimimaan osan vuodesta 2-3 henkilön vajauksella. Seurakuntayhtymän tarjoamalla palkkatasolla on ollut vaikea saada sopivia ja päteviä hakijoita vapaana oleviin vakansseihin. Palkan tarkistusten myötä tilanne on hieman helpottunut.

Investointibudjetin suuruus on vaihdellut 2010 luvulla n. 20-40 miljoonan €:n välillä, josta merkittävin osa on mennyt kiinteistöinvestointeihin. Vuodelle 2018 investointeihin oli budjetoitu 23,17 miljoonaa euroa, josta 20,06 miljoonaa euroa kohdistui

kiinteistöinvestointeihin ja 3,11 miljoonaa euroa hautausmaiden investointeihin. Näistä kyettiin toteuttamaan ainoastaan 9,01 miljoonaa euroa, joka jakaantui hautausmaiden kiinteistöinvestointeihin 1,345 miljoonaa euroa ja kiinteistötoimen kiinteistöinvestointeihin 7,66 miljoonaa euroa. Tämä oli jo kolmas perättäinen vuosi, kun toteutuneet investoinnit jäivät merkittävästi alle budjetoidun.

Keskeisin syy toteutuneiden investointihankkeiden vaatimattomaan määrään oli työvoimapula. Yhden hankekehitysinsinöörin vakanssi on ollut täyttämättä jo kolmen vuoden ajan ja yhden hankekehitysinsinöörin vakanssi saatiin täytettyä lokakuussa 2018.

Rakennusala on jo neljättä vuotta perättäin Suomessa ollut korkeasuhdanteessa ja siksi rekrytointi on erittäin haasteellista. Yksityissektorin palkat ovat saatujen selvitysten mukaan pahimmillaan olleet yli 1500 €/kk:ssa korkeammat kuin seurakuntayhtymän tarjoamat palkat ja lisäksi alalla yksityisissä yrityksissä maksetaan tämän päälle merkittäviä työsopimusten allekirjoituspalkkiota sekä projektiokohtaisia bonuksia. Kiinteistöosasto on esittänyt toistuvasti näiden tehtävien osalta palkkojen tarkistuksia, mutta saadut korotukset ovat olleet vaatimattomia. Normaalirekrytointikanavien lisäksi on käytetty myös suora hakupalveluita, mutta toistaiseksi rekrytoinnit ovat edenneet hitaasti.

Johtopäätökset toiminnan tulevaa suunnittelua varten

Kiinteistökannan jalostuspotentiaalin hyödyntämistä ja seurakuntien toimitilojen korjauksia jatketaan edelleen, kun uudet haussa olevat ja saadut henkilöstöresurssit on saatu töihin. Erityisesti panostetaan väljästi rakennettujen seurakunnallisten rakennusten tonttien lisärakennusmahdollisuuksien hyödyntämiseen. Samoin seurakunnilta vapautuneiden kohteiden myyntiä ja vuokrausta jatketaan suunnitelmien mukaisesti. Kunnossapidon kehittämisellä korjaustoimenpiteet voidaan priorisoida entistä tarkemmin. Energiatasehankkusuosin sopimukseen liittymisen myötä tullaan entistä tavoitteellisemmin pureutumaan energiakulutuksen seuranta- ja ohjausjärjestelmien toimintaan ja tehokkuuteen, tavoitteena automaattiset seuranta- ja ohjausjärjestelmät, jotka tuottavat ajantasaista tietoa toimitilojen olosuhteiden optimoimiseksi.

KIINTEISTÖJEN UUDIS- JA NYKYHINTALASKELMAT

Vastuualue	hum ²	brm ²	rm ³	Uudishinta €	%	Nykyhinta €	Vuosikuluma €/v %/v	Tavoitetaso Nykyhinta %
Kirkot	74 973	84 315	525 019	591 199 000	80,2	474 059 000	5 785 000 0,98	78 - 86
Muut seurakuntien toimitilat	24 360	27 850	102 617	99 028 000	71,6	70 884 000	1 049 000 1,06	72 - 80
Hautausmaarakennukset	18 332	20 269	76 970	53 303 000	70,3	37 496 000	814 000 1,53	72 - 80
Leirikeskukset	10 287	11 618	34 491	36 939 000	70,0	25 856 000	586 000 1,59	65 - 78
Yhtymän toimitilat	13 283	14 744	55 049	36 885 000	63,7	23 501 000	594 000 1,61	72 - 80
Toimitilasalkku yhteensä	141 235	158 796	794 146	817 354 000	77,3	631 796 000	8 828 000 1,08	76 - 84
Sijoituskiinteistöt / Asunnot	58 738	67 012	220 240	197 381 000	70,6	139 380 000	2 357 000 1,19	
Sijoituskiinteistöt / Liike- ja toimisto	6 814	7 437	31 012	16 395 000	75,2	12 326 000	231 000 1,41	
Sijoitussalkku yhteensä	65 552	74 449	251 252	213 776 000	71,0	151 706 000	2 588 000 1,21	
Kaikki yhteensä	206 787	233 245	1 045 398	1 031 130 000	76,0	783 502 000	11 416 000 1,11	

KULTTUURIHISTORIALLISTEN ARVOJEN KUSTANNUSSELVITYS

KULTTUURIHISTORIALLISTEN ARVOJEN YLLÄPIDON OSUUS HELSINGIN SEURAKUNTA YHTYMÄN KIRKKOKANNASSA VUONNA 2018

Kolmenkymmenenyhdeksän kirkon käyttötarpeen ylittävien tilojen ja niiden rakennustaiteellisten ominaisuuksien alustava yhteisvaikutuslaskelma osoittaa, että 51 % kirkkotilojen kustannuksista on luettavissa kulttuurihistoriallisten arvojen ylläpidoksi.

Kulttuurihistorialliset vuosikustannukset koostuvat vuosikumasta ja vuosikuluista.

Vuosikuluina käsitellään kirkkokiinteistön ylläpitoon kuuluvia kuluja, joista tarkempi erittely alla

Vuosikuluihin huomioon otetut erät ovat:

- Rakennusten ja rakenteiden huolto ja kunnossapito
- Vakuutuspalvelut
- Lämmitys, sähkö, vesi ja korjaustarvikkeet
- Kiinteistövero

Kirkkokiinteistöjen vuosikulut vuonna 2018	Summa
Rakennusten ja rakenteiden huolto ja kunnossapito	2 445 786 €
Vakuutuspalvelut	239 904 €
Lämmitys	1 366 485 €
Sähkö	594 334 €
Vesi	101 184 €
Korjaus- ja huoltotarvikkeet	24 577 €
Kiinteistövero	684 225 €
YHTEENSÄ	5 456 494 €

Yllä mainitut kulut edustavat kulttuurihistoriallisten kohteiden ns. aitoja vuosittaisia juoksevia ylläpitomenoja

KIRKKOJEN VUOSIKULUMA	5 785 000 €	<i>Vuosikuluman torjumiseksi +30 % korjausvaroja</i>
KIRKKOJEN VUOSIKULUT	5 456 494 €	<i>Kaikki kirkot</i>
KIRKKOJEN VUOSIKORJAUKSET	2 257 400 €	<i>Investoinnit (aktivoinnit 2018 aikana)</i>
YHTEENSÄ	13 498 893 €	
Kulttuurihistoriallinen osuus	51 %	
YHTEENSÄ	6 884 436 €	

Helsingin seurakuntayhtymän kulttuurihistoriallinen lisäkustannus vuonna 2018 oli noin 6,9 miljoonaa euroa.

**Tuloslaskelman, investointien ja rahoituslaskelman
toteutumisvertailut**

5.3. Tuloslaskelma vert. talousarvioon

100 SEURAKUNTAYHTYMÄ

TILILAJIKOHTAINEN ARVIO	TA +muutokset 2018	Toteutuma 2018	Erotus	Käyttö%
TOIMINTATUOTOT	16 781 426,00	17 899 166,31	1 117 740,31	107 %
Korvaukset	5 664 766,00	5 258 334,25	-406 431,75	93 %
Myyntituotot	2 066 150,00	2 153 613,15	87 463,15	104 %
Maksutuotot	5 268 288,00	5 755 104,57	486 816,57	109 %
Vuokratuotot	2 029 467,00	2 440 304,44	410 837,44	120 %
Metsätalouden tuotot	0,00	265 185,24	265 185,24	
Kolehdit, keräykset ja lahjoitustuotot	852 950,00	906 427,96	53 477,96	106 %
Tuet ja avustukset	866 805,00	1 070 313,11	203 508,11	123 %
Muut toimintatuotot	33 000,00	49 883,59	16 883,59	151 %
TOIMINTAKULUT	-94 251 778,35	-94 273 428,10	-21 649,75	100 %
Henkilöstökulut	-52 790 544,68	-53 388 104,60	-597 559,92	101 %
Palkat ja palkkiot	-41 398 005,48	-43 105 630,97	-1 707 625,49	104 %
Henkilösivukulut	-11 376 739,20	-10 878 380,44	498 358,76	96 %
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-15 800,00	595 906,81	611 706,81	-3772 %
Palvelujen ostot	-24 947 418,50	-24 272 876,91	674 541,59	97 %
Vuokratulut	-2 893 663,17	-2 541 952,89	351 710,28	88 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 248 723,00	-8 498 760,80	-1 250 037,80	117 %
Ostot tilikauden aikana	-7 248 723,00	-8 498 565,74	-1 249 842,74	117 %
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	0,00	-195,06	-195,06	
Annetut avustukset	-4 597 427,00	-4 419 142,76	178 284,24	96 %
Muut toimintakulut	-1 774 002,00	-1 152 590,14	621 411,86	65 %
TOIMINTAKATE	-77 470 352,35	-76 374 261,79	1 096 090,56	99 %
Verotulot	89 200 000,00	91 679 320,05	2 479 320,05	103 %
Kirkollisverotulo	76 700 000,00	79 329 565,53	2 629 565,53	103 %
Valtionrahoitus	12 500 000,00	12 349 754,52	-150 245,48	99 %
Verotuskulut	-1 400 000,00	-1 245 828,99	154 171,01	89 %
Keskusrahastomaksut	-10 000 000,00	-9 202 824,00	797 176,00	92 %
Rahoitustuotot- ja kulut	9 258 000,00	-10 589 061,76	-19 847 061,76	-214 %
Sijoituskiint. ja huon. tuotot	13 089 000,00	14 000 202,41	911 202,41	107 %
Sijoituskiint. ja huon. kulut	-5 831 000,00	-7 372 304,05	-1 541 304,05	126 %
Korkotuotot	0,00	692 225,58	692 225,58	
Muut rahoitustuotot	2 000 000,00	508 533,33	-1 491 466,67	25 %
Korkokulut	0,00	-36 457,41	-36 457,41	
Arvonmuutokset sijoituksista	0,00	-16 584 324,56	-16 584 324,56	
Muut rahoituskulut	0,00	-1 796 937,06	-1 796 937,06	
VUOSIKATE	9 587 647,65	-5 732 656,49	-15 320 304,14	-160 %
Poistot ja arvonalentumiset	-7 362 300,72	-7 156 485,82	205 814,90	97 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 362 300,72	-7 156 485,82	205 814,90	97 %
TILIKAUDEN TULOS	2 225 346,93	-12 889 142,31	-15 526 119,04	-698 %
Tilinpäätössiirrot	572 000,00	865 118,82	293 118,82	151 %
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	2 797 346,93	-12 024 023,49	-14 821 370,42	-530 %

5.4. Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu (ulk/sis)

100 SEURAKUNTAYHTYMÄ

	TA 2018	TA-MUUTOKSET	TA YHTEENSÄ	TOT 2018	POIKKEAMA
TOIMINTATUOTOT	32 530 200,36	0,00	32 530 200,36	34 313 908,68	1 783 708,32
Korvaukset	5 664 766,00	0,00	5 664 766,00	5 258 334,25	-406 431,75
Myyntituotot	2 066 150,00	0,00	2 066 150,00	2 153 613,15	87 463,15
Maksutuotot	5 268 288,00	0,00	5 268 288,00	5 755 104,57	486 816,57
Vuokratuotot	2 029 467,00	0,00	2 029 467,00	2 440 304,44	410 837,44
Metsätalouden tuotot	0,00	0,00	0,00	265 185,24	265 185,24
Kolehdit, keräykset ja lahjoitukset	852 950,00	0,00	852 950,00	906 427,96	53 477,96
Tuet ja avustukset	866 805,00	0,00	866 805,00	1 070 313,11	203 508,11
Muut tuotot	15 781 774,36	0,00	15 781 774,36	16 464 625,96	682 851,60
TOIMINTAKULUT	-110 334 552,71	334 000,00	-110 000 552,71	-110 688 170,47	-687 617,76
Henkilöstökulut	-52 740 544,68	-50 000,00	-52 790 544,68	-53 388 104,60	-597 559,92
Palkat ja palkkiot	-41 348 005,48	-50 000,00	-41 398 005,48	-43 105 630,97	-1 707 625,49
Henkilösivukulut	-11 376 739,20	0,00	-11 376 739,20	-10 878 380,44	498 358,76
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-15 800,00	0,00	-15 800,00	595 906,81	611 706,81
Palvelujen ostot	-27 540 184,16	741 000,00	-26 799 184,16	-26 630 476,21	168 707,95
Vuokrat	-16 790 671,87	0,00	-16 790 671,87	-16 599 095,96	191 575,91
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 248 723,00	0,00	-7 248 723,00	-8 498 760,80	-1 250 037,80
Ostot tilikauden aikana	-7 248 723,00	0,00	-7 248 723,00	-8 498 565,74	-1 249 842,74
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	0,00	0,00	0,00	-195,06	-195,06
Annetut avustukset	-4 577 427,00	-20 000,00	-4 597 427,00	-4 419 142,76	178 284,24
Muut toimintakulut	-1 437 002,00	-337 000,00	-1 774 002,00	-1 152 590,14	621 411,86
TOIMINTAKATE	-77 804 352,35	334 000,00	-77 470 352,35	-76 374 261,79	1 096 090,56
Verotulot	89 200 000,00	0,00	89 200 000,00	91 679 320,05	2 479 320,05
Kirkollisverotulo	76 700 000,00	0,00	76 700 000,00	79 329 565,53	2 629 565,53
Valtionrahoitus	12 500 000,00	0,00	12 500 000,00	12 349 754,52	-150 245,48
Verotuskulut	-1 400 000,00	0,00	-1 400 000,00	-1 245 828,99	154 171,01
Keskusrahastomaksut	-10 000 000,00	0,00	-10 000 000,00	-9 202 824,00	797 176,00
Rahoitusuotot ja -kulut	9 258 000,00	0,00	9 258 000,00	-10 589 061,76	-19 847 061,76
Sij.kiint. ja huon. tuotot	13 089 000,00	0,00	13 089 000,00	14 000 202,41	911 202,41
Sij.kiint. ja huon. kulut	-5 831 000,00	0,00	-5 831 000,00	-7 372 304,05	-1 541 304,05
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	692 225,58	692 225,58
Sisäiset korkotuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitusuotot	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00	508 533,33	-1 491 466,67
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	-36 457,41	-36 457,41
Sisäiset korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonmuutokset sijoituksista	0,00	0,00	0,00	-16 584 324,56	-16 584 324,56
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00	-1 796 937,06	-1 796 937,06
VUOSIKATE	9 253 647,65	334 000,00	9 587 647,65	-5 732 656,49	-15 320 304,14
Poistot ja arvonalentumiset	-7 362 300,72	0,00	-7 362 300,72	-7 156 485,82	205 814,90
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 362 300,72	0,00	-7 362 300,72	-7 156 485,82	205 814,90
Erilliskirjanpituon hoidetut rahastot:					
Tuotot	0,00	0,00	0,00	4 639 261,31	4 639 261,31
Kulut	0,00	0,00	0,00	-7 942 399,90	-7 942 399,90
Siirto rahastoon/rahastosta	0,00	0,00	0,00	3 303 138,59	3 303 138,59
TILIKAUDEN TULOS	1 891 346,93	334 000,00	2 225 346,93	-12 889 142,31	-15 114 489,24
Tilinpäätössiirrot	572 000,00	0,00	572 000,00	865 118,82	293 118,82
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	2 463 346,93	334 000,00	2 797 346,93	-12 024 023,49	-14 821 370,42

5.5. Rahoitusosan toteutumisvertailu

	TALOUSARVIO	MUUTOKSET	TA YHTEENSÄ	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
<u>Tulorahoitus</u>	7 253 647	-334 000	6 919 647	-6 077 995	-12 997 642
Vuosikate	9 253 647	-334 000	8 919 647	-5 732 656	-14 652 303
Tulorahoituksen korjauserät	-2 000 000		-2 000 000	-345 338	1 654 662
<u>Investoinnit</u>					
Investointimenot	-23 088 000	7 147 000	-15 941 000	-8 762 078	7 178 922
Pysyvien vastaavien myyntitulot	5 000 000		5 000 000	2 686 500	-2 313 500
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-10 834 353	6 813 000	-4 021 353	-12 153 573	-8 132 220
Antolainauksen muutokset	0		0	7 005 652	7 005 652
Lainakannan muutokset	-515 200	0	-515 200	0	515 200
Muut maksuvalmiuden muutokset	0		0	-1 806 138	-1 806 138
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	-515 200	0	-515 200	5 199 514	5 714 714
Rahavarojen muutos	-11 349 553	6 813 000	-4 536 553	-6 954 059	-2 417 506

5.6. Investointiosan toteutumisvertailu

KOHDE	TALOUSARVIO	MUUTOKSET	TALOUSARVIO YHTEENSÄ	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
73 Yhteinen hallinto					
736 Tietohallinto	1 419 000	-420 000	999 000	250 303	748 697
Yhteinen hallinto yhteensä	1 419 000	-420 000	999 000	250 303	748 697
74 Hautaustoimi					
743 Rakennusten peruskorjaus ja -parannus	1 000 000	0	1 000 000	122 236	877 764
745 Maa- ja vesirakentaminen	1 489 000	-200 000	1 289 000	743 966	545 034
747 Koneet ja kalusto	620 000	0	620 000	478 865	141 135
Hautaustoimi yhteensä	3 109 000	-200 000	2 909 000	1 345 067	1 563 933
75 Kiinteistötoimi					
753 Rakennusten peruskorjaus ja -parannus	14 650 000	-7 027 000	7 623 000	2 893 134	4 729 866
1) Kuluksi kirjattava osuus (käyttötaloulosassa)	1 400 000	-840 000	560 000	759 152	-199 152
754 Urut	650 000	-300 000	350 000	148 613	201 387
757 Koneet ja kalusto	350 000	0	350 000	24 564	325 436
759 Erittelemättömät ja muut investoinnit	4 410 000	800 000	5 210 000	4 100 397	1 109 603
Kiinteistötoimi yhteensä	20 060 000	-6 527 000	13 533 000	7 166 709	6 366 291
Varsinaiset investoinnit yhteensä	24 588 000	-7 147 000	17 441 000	8 762 078	8 678 922
78 Sijoituskiinteistöt					
2) HHR:n osake- ja rakennushankinnat	702 000	0	702 000	560 000	142 000
Investointitoiminta yhteensä	25 290 000	-7 147 000	18 143 000	9 322 078	8 820 922
Myynnit yhteensä (taseesta vähennettävä osuus)	3 000 000	0	3 000 000	2 685 500	314 500
HHR:n osuus				0	
HSRKY:n osuus				2 685 500	
Investointiosa yhteensä	22 290 000	-7 147 000	15 143 000	6 636 578	8 506 422

Huomautukset:

- Perusparannukset sisältyvät investointiosan toteutuneisiin menoihin. Talousarvion investointiosaan sisältyvistä vuosikorjaushankkeista on kirjattu kuluksi käyttötaloulosaan yhteensä 759 152,96 euroa 32:ssa eri kohteessa.
- Hautainhoitorahastoon kohdistuvat hankkeet v. 2018 yhteensä 560 000,00 € seuraavasti: Kiint.Oy Kirkkolaakson kauppakeskus 462 000,00 € ja Kiint. Oy Kirkkolaakson liikekeskus 98 000,00 €

Investointien sitovuustaso on investointihankekohtainen. Tietohallinnon investointihankkeiden sitovuustasona on ylin osastotaso 736.

6. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

6.1. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Tuloslaskelmassa selvitetään tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyyttä tilikaudelle jaksotettuihin menoihin. Tulorahoituksen riittävyyttä arvioidaan toimintajäämän, käyttökateen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Seuraavassa lyhennelmä tuloslaskelmasta:

<u>Tuloslaskelma</u>		<u>2018</u>	<u>2017</u>
		(milj. euroa)	(milj. euroa)
3	Toimintatuotot	17,9	20,7
4	Toimintakulut	-94,3	-92,9
5	Toimintakate	-76,4	-72,2
##	Verotulot	91,7	92,1
##	Verotuskulut	-1,2	-1,4
##	Keskusrahastomaksut	-9,2	-9,2
60	Rahoitustuotot- ja kulut	-10,6	16,4
2	Vuosikate	-5,7	25,7
##	Poistot ja arvonalennukset	-7,2	-10,0
1A	Tilikauden tulos	-12,9	15,7
##	Poistoerojen muutos	0,9	0,6
1	Tilikauden yli-/alijäämä	-12,0	16,3

Toimintakate osoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla.

Vuosikatetta arvioidaan sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Tuloslaskelmassa vuosikatteen tulisi riittää käyttöomaisuuden poistoihin. Rahoituslaskelmassa arvioidaan vuosikatteen riittävyyttä investointeihin ja lainojen lyhennyksiin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tuottojen ja kulujen erotus, joka lisää tai vähentää omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään mahdolliset tilinpäätössiirrot, joita ovat poistoeron muutos, varausten muutokset sekä rahastosiirrot. Varausten ja rahastojen lisäykset ovat mahdollisia vain ylijäämäisestä tilikauden tuloksesta.

Seurakuntayhtymän toimintakate laski edelliseen vuoteen verrattuna noin 4,2 milj. euroa ollen -76,4 milj. euroa. Käyttötalousosaan on kirjattu kertomusvuonna vuosikorjausmenoja 1,5 milj. euroa (2017 2,9). Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot laskivat 0,4 milj. euroa. Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 5,8 milj. euroa. Sijoituksiin kohdistuvia arvomuutoksia kirjattiin 16,6 milj. euroa. Vuosikate huononi edellisestä vuodesta 31,4 milj. eurolla. Suunnitelman mukaiset poistot nousivat 0,2 milj. euroa. Tilikauden alijäämäksi muodostui 12,0 milj. euroa.

Seuraavassa tuloslaskelman tunnuslukuja:

<u>Tuloslaskelman tunnusluvut:</u>	<u>2017</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Toimintatuotot toimintakuluista	19,0 %	22,3 %	14,4 %
Vuosikatteen osuus poistoista	-80,1 %	257,4 %	133,8 %
Vuosikate euroa/jäsen	-17,0	75,1	42,3

Toimintatuotot toimintakuluista, % = 100 * (Toimintatuotot / Toimintakulut). Luku osoittaa paljonko seurakunnan toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden maksutuotoilla ja korvauksilla.

Vuosikate-% = 100 * (Vuosikate / Käyttötulot)

Vuosikatteen osuus poistoista = 100 * (Vuosikate / Poistot). Perusoletus on, että mikäli vuosikate on käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, seurakunnan talous on tasapainossa.

Seuraavassa on tuloksen muodostuminen ja poikkeamat talousarvioon verrattuna (*lähde: ulkoinen tuloslaskelma ja talousarvio*):

<u>Tuloksen muodostuminen</u>	<u>TA+muutos</u> (milj. euroa)	<u>Toteutuma</u> (milj. euroa)	<u>Erotus</u>
Vuosikate	9,6	-5,7	-15,3
Tilikauden tulos	2,2	-12,9	-15,1
<u>Poikkeamat:</u>			
Toimintakate	-77,5	-76,4	1,1
Verotulot	89,2	91,7	2,5
Verotuskulut	-1,4	-1,2	0,2
Keskusrahastomaksut	-10,0	-9,2	0,8
Rahoitustuotot	15,1	15,2	0,1
Rahoituskulut	-5,8	-9,2	-3,4
Arvonmuutokset sijoituksis	0,0	-16,6	-16,6
Poistot ja arvonalennukset	-7,4	-7,2	0,2
Tilinpäätössiirrot	0,6	0,9	0,3

6.2. Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelma osoittaa vuotuisen tulorahoituksen riittävyyden investointimenoihin ja lainanlyhennyksiin sekä rahoitusjäämän määrän.

Tulorahoituksen määrä laski edellisestä vuodesta 29,3 milj. euroa.

Investointimenot rahoitettiin pysyvien vastaavien myyntituloilla. Bruttoinvestoinnit olivat 8,8 milj. euroa ja pysyvien vastaavien myyntitulot olivat yhteensä 2,7 milj. euroa.

Seuraavana on tiivistelmä rahoituslaskelmasta:

<u>Lyhennelmä rahoituslaskelmasta:</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	(milj. euroa)	(milj. euroa)
Tulorahoitus	-6,1	23,2
Investoinnit (netto)	-6,1	0,1
Antolainauksen muutokset	7,0	-7,0
Pitkäaikaisten lainojen muutokset	0,0	-0,5
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>-1,8</u>	<u>-2,9</u>
Kassavarojen muutos	-7,0	12,9

<u>Rahoituslaskelman tunnuslukuja:</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Investointien tulorahoitus-%	-69,4 %	505,1 %	179,8 %
Rahavarojen riittävyys, pv	543,9	532,4	491,2
Lainanhoitokate	-156,2	44,9	44,9

Investointien tulorahoitus-% - 100 * (Tulorahoitus/Investointien omahankintameno).

Tulorahoituksella tarkoitetaan vuosikatetta lisättynä satunnaisilla tuloilla. *Investointien omahankintamenolla* tarkoitetaan käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoitusosuudet (rakennusavustukset). Investointien omahankintamenoa laskettaessa ei käyttöomaisuuden myyntituloja vähennetä investointimenoista.

Seuraavassa rahoituslaskelma verrattuna talousarvioon:

Tulorahoitus alitti 13,7 milj. euroa talousarviossa arvioidun määrän.
Investoinnit (netto) toteutuivat 4,9 milj. euroa talousarviota pienempänä.
Kassavarojen muutos ylitti talousarvion 2,4 milj. eurolla.

<u>Lyhennelmä rahoituslaskelmasta:</u>	<u>TA+muutos</u>	<u>Toteutuma</u>	<u>Erotus</u>
	(milj. euroa)	(milj. euroa)	
Tulorahoitus	7,6	-6,1	-13,7
Investoinnit (netto)	-10,9	-6,1	4,9
Pitkäaikaisten lainojen muutokset	-0,5	0,0	0,5
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	-1,8	-1,8
Kassavarojen muutos	-4,5	-7,0	2,4

6.3. Tase ja sen tunnusluvut

Seuraavassa on lyhennelmä seurakuntayhtymän taseesta:

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
VASTAAVAA	(milj. euroa)	(milj. euroa)
A Pysyvät vastaavat	294,3	295,1
B Toimeksiantojen varat	59,9	60,6
C Vaihtuvat vastaavat	<u>178,8</u>	<u>191,8</u>
Yhteensä	533,1	547,5
VASTATTAVAA		
IIA Oma pääoma	434,3	446,3
IIIB Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	21,1	22,0
IID Toimeksiantojen pääomat	59,9	60,6
IIIE Vieras pääoma	<u>17,7</u>	<u>18,6</u>
Yhteensä	533,1	547,5

<u>Taseen tunnusluvut:</u>	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2016</u>
Omavaraisuusaste-%	92,0 %	91,9 %	90,2 %
Rahoitusvarallisuus euroa/jäsen	480,0	509,4	437,7
Suhteellinen velkaantuneisuus	15,16 %	15,52 %	22,29 %
Lainakanta euroa/jäsen	0,0	0,0	1,5

Lainakanta - Seurakunnan lainakanta lasketaan siten, että siihen otetaan vieras pääoma lukuun ottamatta saatuja ennakoita sekä lyhytaikaisen vieraan pääoman osto- ja siirtovelkoja.

Omavaraisuusaste (%) - $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Hautainhoitorahaston pääoma} - \text{Erityiskatteisten rahastojen pääomat} - \text{Saadut ennakot})$

Seurakuntayhtymän omavaraisuusaste säilyi edelleen hyvänä.

7. Esitys tuloksen käsittelystä

Helsingin seurakuntayhtymän tilikauden tuloksesta ehdotetaan tehtäväksi seuraavat tilinpäätössiirrot:

Tilikauden tulos	-12 889 142,31	euroa
Poistoeron vähennys	865 118,82	euroa
Tilikauden alijäämä	-12 024 023,49	euroa

Tilikauden alijäämäksi jää 12.024.023,49 euroa, joka esitetään siirrettäväksi yli- ja alijäämätilille.

II Tilinpäätöslaskelmat

1. Tuloslaskelma

100 SEURAKUNTAYHTYMÄ

	<u>Toteutuma 2018</u>	<u>Toteutuma 2017</u>	<u>Erotus</u>	<u>Ero %</u>
3 TOIMINTATUOTOT	17 899 166,31	20 697 627,53	-2 798 461,22	-14 %
## Korvaukset	5 258 334,25	5 869 392,33	-611 058,08	-10 %
## Myyntituotot	2 153 613,15	2 332 236,15	-178 623,00	-8 %
## Maksutuotot	5 755 104,57	5 968 238,08	-213 133,51	-4 %
## Vuokratuotot	2 440 304,44	2 474 048,73	-33 744,29	-1 %
## Metsätalouden tuotot	265 185,24	0,00	265 185,24	
## Kolehdit, keräykset ja lahjoitustuotot	906 427,96	1 055 424,93	-148 996,97	-14 %
## Tuet ja avustukset	1 070 313,11	1 038 993,72	31 319,39	3 %
## Muut toimintatuotot	49 883,59	1 959 293,59	-1 909 410,00	-97 %
4 TOIMINTAKULUT	-94 273 428,10	-92 863 432,31	-1 409 995,79	2 %
40 Henkilöstökulut	-53 388 104,60	-52 228 541,45	-1 159 563,15	2 %
## Palkat ja palkkiot	-43 105 630,97	-41 120 175,53	-1 985 455,44	5 %
## Henkilösivukulut	-10 878 380,44	-11 766 545,93	888 165,49	-8 %
## Henkilöstökulujen oikaisuerät	595 906,81	658 180,01	-62 273,20	-9 %
## Palvelujen ostot	-24 272 876,91	-23 062 451,77	-1 210 425,14	5 %
## Vuokratulut	-2 541 952,89	-2 855 070,28	313 117,39	-11 %
46 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 498 760,80	-7 654 415,20	-844 345,60	11 %
## Ostot tilikauden aikana	-8 498 565,74	-7 654 803,05	-843 762,69	11 %
## Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-195,06	387,85	-582,91	-150 %
47 Annetut avustukset	-4 419 142,76	-5 035 715,45	616 572,69	-12 %
49 Muut toimintakulut	-1 152 590,14	-2 027 238,16	874 648,02	-43 %
5 TOIMINTAKATE	-76 374 261,79	-72 165 804,78	-4 208 457,01	6 %
## Verotulot	91 679 320,05	92 082 120,01	-402 799,96	0 %
## Kirkollisverotulo	79 329 565,53	79 905 267,56	-575 702,03	-1 %
## Osuus yhteisöveron tuotoista	0,00	-72 916,63	72 916,63	
## Valtionrahoitus	12 349 754,52	12 249 769,08	99 985,44	1 %
## Verotuskulut	-1 245 828,99	-1 395 257,56	149 428,57	-11 %
## Keskusrahastomaksut	-9 202 824,00	-9 186 360,00	-16 464,00	0 %
60 Rahoitustuotot- ja kulut	-10 589 061,76	16 359 195,45	-26 948 257,21	-165 %
## Sijoituskiint. ja huon. tuotot	14 000 202,41	14 916 578,80	-916 376,39	-6 %
## Sijoituskiint. ja huon. kulut	-7 372 304,05	-6 414 691,33	-957 612,72	15 %
## Korkotuotot	692 225,58	854 658,29	-162 432,71	-19 %
## Muut rahoitustuotot	508 533,33	6 313 826,71	-5 805 293,38	-92 %
## Korkokulut	-36 457,41	-61 795,82	25 338,41	-41 %
## Arvonmuutokset sijoituksista	-16 584 324,56	1 665 201,81	-18 249 526,37	-1096 %
## Muut rahoituskulut	-1 796 937,06	-914 583,01	-882 354,05	96 %
2 VUOSIKATE	-5 732 656,49	25 693 893,12	-31 426 549,61	-122 %
Poistot ja arvonalentumiset	-7 156 485,82	-9 981 078,92	2 824 593,10	-28 %
## Suunnitelman mukaiset poistot	-7 156 485,82	-7 324 104,59	167 618,77	-2 %
## Pysyvien vastaavien arvonalentumiset	0,00	-2 656 974,33	2 656 974,33	
Erilliskirjanpituksena hoidetut rahastot:				
## Tuotot	4 639 261,31	8 026 859,49	-3 387 598,18	-42 %
## Kulut	-7 942 399,90	-6 613 940,65	-1 328 459,25	20 %
## Siirto rahastoon/rahastosta	3 303 138,59	-1 412 918,84	4 716 057,43	-334 %
1A TILIKAUDEN TULOS	-12 889 142,31	15 712 814,20	-28 601 956,51	-182 %
## Tilinpäätössiirrot	865 118,82	572 562,00	292 556,82	51 %
1 TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-12 024 023,49	16 285 376,20	-28 309 399,69	-174 %

2. Rahoituslaskelma

2018

2017

VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

<i>TULORAHOITUS</i>	-6 077 994,86	23 210 601,00
Vuosikate	-5 732 656,49	25 693 893,12
Pakolliset varaukset	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-345 338,37	-2 483 292,12
<i>INVESTOINNIT</i>	-6 075 578,38	94 359,92
Investointimenot	-8 762 078,38	-4 595 582,99
Pysyvien vastaavien myyntitulot	2 686 500,00	4 689 942,91
<i>Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta</i>	<u>-12 153 573,24</u>	<u>23 304 960,92</u>

RAHOITUSTOIMINNAN RAHAVIRTA

<i>ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET</i>	7 005 651,65	-7 005 651,65
<i>Antolainauksen lisäys</i>		-7 005 651,65
<i>Antolainauksen vähennys</i>	7 005 651,65	
<i>LAINAKANNAN MUUTOKSET</i>	0,00	-515 200,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset (-)	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	-515 200,00
<i>MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET</i>	-1 806 137,81	-2 930 813,81
Pitkäaikaisten saamisten muutos	0,00	7 065 651,65
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-960 774,87	-3 619 332,34
Korottomien lyhyt- ja pitkäaikaisten velkojen muutos	-845 362,94	-6 377 133,12
<i>Rahoitustoiminnan nettorahavirta</i>	<u>5 199 513,84</u>	<u>-10 451 665,46</u>
<i>Rahavarojen muutos</i>	<u>-6 954 059,40</u>	<u>12 853 295,46</u>
<i>RAHAVAROJEN MUUTOS</i>	<u>-6 954 059,40</u>	<u>12 853 295,46</u>
Rahavarat 31.12.	172 383 364,55	179 337 423,95
Rahavarat 1.1.	179 337 423,95	166 484 128,49

3. Tase

<u>VASTAAVAA</u>	<u>31.12.2018</u>		<u>31.12.2017</u>	
<u>PYSYVÄT VASTAAVAT</u>				
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>				
A Aineettomat oikeudet	4 020 745,52		143 359,17	
A Muut pitkävaikutteiset menot	500 646,45	4 521 391,97	4 232 855,79	4 376 214,96
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>				
A Maa- ja vesialueet	50 067 823,36		50 078 903,58	
A Hautaus-toimen aineelliset hyödykkeet	28 375 637,22		30 059 946,49	
A Rakennukset	112 909 841,94		116 587 573,73	
A Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 232 500,81		2 535 287,97	
A Koneet ja kalusto	135 456,83		225 154,15	
A Muut aineelliset hyödykkeet	461 965,27		461 965,27	
A Ennakkomaksut ja keskeneräiset han-	5 639 665,31	199 822 890,74	1 694 905,05	201 643 736,24
<u>Sijoitukset</u>				
A Osakkeet ja osuudet	89 997 878,91	89 997 878,91	89 057 779,49	89 057 779,49
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>				
# Testamentti- ja lahjoitusrahastojen var	17 441 513,47		17 456 392,24	
# Seurakuntien keräysvarat	0,00		0,00	
# Hautainhoitorahaston varat	42 491 467,38	59 932 980,85	43 157 106,01	60 613 498,25
<u>VAIHTUVAT VASTAAVAT</u>				
<u>Saamiset</u>				
<u>Pitkäaikaiset saamiset</u>				
C Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>				
C Myyntisaamiset	734 207,59		733 193,02	
C Lainasaamiset	0,00		7 005 651,65	
C Muut saamiset	4 331 905,54		2 255 806,53	
C Siirtosaamiset	1 360 753,36	6 426 866,49	2 477 092,07	12 471 743,27
<u>Rahoitusarvopaperit</u>				
C Osakkeet ja osuudet	322 037,36		93 601,83	
C Muut arvopaperit	169 762 807,81	170 084 845,17	163 895 700,08	163 989 301,91
Rahat ja pankkisaamiset		2 298 519,38		15 348 122,04
C4		533 085 373,51		547 500 396,16
<u>VASTATTAVAA</u>				
<u>OMA PÄÄOMA</u>				
II Peruspääoma	182 534 379,98		182 534 379,98	
II Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	263 784 365,91		247 498 989,71	
II Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-12 024 023,49	434 294 722,40	16 285 376,20	446 318 745,89
<u>POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET</u>				
III Poistoero	21 134 158,52	21 134 158,52	21 999 277,34	21 999 277,34
<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>				
# Testamentti- ja lahjoitusrahastojen pää	17 441 513,47		17 456 392,24	
# Seurakuntien keräysvarojen pääomat	0,00		0,00	
# Hautainhoitorahaston pääoma	42 491 467,38	59 932 980,85	43 157 106,01	60 613 498,25
<u>VIERAS PÄÄOMA</u>				
<u>Pitkäaikainen</u>				
III Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00		0,00	
III Saadut ennakot	916 500,00		936 000,00	
III Muut velat	0,00	916 500,00	0,00	936 000,00
<u>Lyhytaikainen</u>				
III Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00		0,00	
III Saadut ennakot	199 114,62		133 472,19	
III Ostovelat	3 265 888,57		4 297 983,78	
III Muut velat	1 855 915,43		3 906 777,65	
III Siirtovelat	11 486 093,12	16 807 011,74	9 294 641,06	17 632 874,68
		533 085 373,51		547 500 396,16

4. Konsernitase

	<u>31.12.2018</u>		<u>31.12.2017</u>	
<u>VASTAAVAA</u>				
<u>PYSYVÄT VASTAAVAT</u>				
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>				
<u>Aineettomat oikeudet</u>	4 522 162,06	4 522 162,06	4 377 314,42	4 377 314,42
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>				
Maa- ja vesialueet	58 107 022,02		50 956 106,83	
Hautaus-toimen aineelliset hyödykkeet	28 375 637,22		30 059 946,49	
Rakennukset	204 826 612,39		196 002 446,71	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 195 552,65		2 524 860,48	
Koneet ja kalusto	332 540,47		431 618,49	
Muut aineelliset hyödykkeet	462 365,27		462 365,27	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 884 438,58	300 184 168,60	1 694 905,05	282 132 249,32
<u>Sijoitukset</u>				
<u>Osakkeet ja osuudet</u>	13 441 658,01	13 441 658,01	21 164 083,17	21 164 083,17
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>				
<u>Toimeksiantojen varat</u>	59 932 980,85	59 932 980,85	60 613 498,25	60 613 498,25
<u>VAIHTUVAT VASTAAVAT</u>				
<u>Vaihto-omaisuus</u>				
<u>Aineet- ja tarvikkeet</u>	37 993,82	37 993,82	26 297,00	26 297,00
<u>Saamiset</u>				
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>	7 982 761,81	7 982 761,81	7 073 791,55	7 073 791,55
<u>Rahoitusarvopaperit</u>				
<u>Rahoitusarvopaperit</u>	170 907 222,97	170 907 222,97	164 765 112,74	164 765 112,74
<u>Rahat ja pankkisaamiset</u>	8 422 792,90	8 422 792,90	18 855 826,07	18 855 826,07
<u>VASTAAVAA YHTEENSÄ</u>	565 431 741,02		559 008 172,52	
<u>VASTATTAVAA</u>				
<u>OMA PÄÄOMA</u>				
Peruspääoma	182 534 379,98		182 534 379,98	
Osakepääoma	861 601,89			
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	236 462 455,29		223 830 890,36	
Tilikauden yli-/alijäämä	-13 281 301,02	406 577 136,14	13 856 539,33	420 221 809,67
<u>VÄHEMMISTÖOSUUDET</u>	3 538 138,78	3 538 138,78	3 538 138,42	3 538 138,42
<u>POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET</u>				
<u>Poistoero</u>	21 134 158,52		21 999 277,34	
<u>Vapaaehtoiset varaukset</u>	1 441 011,82	22 575 170,34	1 261 062,66	23 260 340,00
<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>				
<u>Toimeksiantojen pääomat</u>	59 932 980,85	59 932 980,85	60 613 498,25	60 613 498,25
<u>VIERAS PÄÄOMA</u>				
<u>Pitkäaikainen vieras pääoma</u>				
<u>Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta</u>	51 179 320,64		29 227 621,47	
<u>Saadut ennakot</u>	916 500,00	52 095 820,64	936 000,00	30 163 621,47
<u>Lyhytaikainen</u>				
<u>Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta</u>	1 669 130,70		1 188 376,62	
<u>Saadut ennakot</u>	251 008,75		147 502,68	
<u>Ostovelat</u>	3 653 017,08		4 588 412,17	
<u>Muut velat</u>	2 055 765,44		4 140 090,79	
<u>Siirtovelat</u>	13 083 572,30	20 712 494,27	11 146 382,45	21 210 764,71
<u>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</u>	565 431 741,02		559 008 172,52	

III Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätös on laadittu Kirkkohallituksen antaman tilinpäätösohjeen mukaan.

1.1. Arvostusperiaatteet ja menetelmät

Pysyviin vastaaviin merkityt aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on arvostettu seuraavasti:

* Aineettomat oikeudet	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Muut pitkävaikutteiset menot	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Maa- ja vesialueet	alkuperäiseen hankintamenoonsa
* Hautausmaat	alkuperäiseen hankintamenoonsa
* Rakennukset	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Kiinteät rakenteet ja laitteet	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Koneet ja kalusto	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Muut aineelliset hyödykkeet	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Keskenäiset työt ja hankinna	alkuperäiseen hankintamenoonsa
* Sijoitukset	alkuperäiseen hankintamenoonsa tai sitä alhaisempaan tilinpäätöspäivän markkina-arvoon

Vaihtuvien vastaavien saamiin merkityt myynti-, laina ja muut saamiset on arvostettu nimellisarvoonsa tai tätä alhaisempaan todennäköiseen arvoonsa.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on arvostettu hankintamenoonsa tai tätä alempaan tilinpäätöspäivän markkina-arvoon.

Velat on arvostettu nimellisarvoonsa.

1.2. Jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Menot ja tulot:

Menojen ja tulojen kirjaamisperusteena on ollut suoriteperuste. Verotulot kirjataan kuitenkin maksuperusteisesti ohjeen mukaan.

Pysyvät vastaavat:

Pysyviin vastaaviin kuuluvien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenot poistetaan ennalta laaditun ja yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

Rakennuttamistoiminnan pysyvien vastaavien erien myynnistä syntyvät myyntivoitot ja -tappiot kirjataan kauppakirjoissa mainittujen ehtojen mukaan.

Rakennuttamistoiminnan rakennuttajapalkkio tuloutetaan sille kaudelle, jolloin kohde luovutetaan vastaanottajalle.

Pysyvien vastaavien aktivointiraja on 20.000 euroa.

Yhteinen kirkkovaltuusto on 16.12.1999 hyväksynyt seuraavan pysyvien vastaavien poistosuunnitelman:

Pysyvien vastaavien hyödykeryhmä

Tasapoisto

Atk-ohjelmistot	3 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	3 v.
Siunauskappelit	60 v.
Hautausmaiden huoltorakennukset	15 v.
Hautausmaiden kiinteät rakenteet ja laitteet	15 v.
Hautausmaiden koneet ja kalusto	3 v.
Kirkot	60 v.
Seurakuntatalot	30 v.
Kappelit	60 v.
Leiri- ja kurssikeskukset	20 v.
Asuinrakennukset	30 v.
Diakonian laitokset	30 v.
Hallinto- ja laitosrakennukset	30 v.
Huolto- ja talousrakennukset	15 v.
Muut rakennukset	15 v.
Maa- ja vesirakenteet	15 v.
Urut	15 v.
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	15 v.
Kuljetusvälineet	3 v.
Atk-laitteistot	3 v.
Muut koneet ja kalusto	3 v.
Luonnonvaroista käytön mukainen poisto	
Muista omaisuuseristä ei tehdä poistoja	

1.3. Konsernitase

Helsingin seurakuntayhtymä laatii vain konsernitaseen Kirkkohallituksen tilinpäätösohjeen mukaan.

Konsernitaseen laatimisessa on käytetty seuraavia periaatteita:

- Konsernin keskinäinen omistus eliminoidaan nimellis- eli pariarvomenetelmällä.
- Konserniyhtiöiden väliset velat ja saamiset on oikaistu.
- Osakkuusyhtiöitä tai omistusyhteyshenkilöitä ei ole yhdistetty konsernitaseeseen.
- Lähipiiriyhteisöt, joissa Helsingin seurakuntayhtymän äänivaltaosuus on yli 50 % ja joiden taseen loppusumma on yli miljoona euroa, on yhdistetty konsernitaseeseen. Näiden lähipiiriyhteisöjen osalta konsernitaseeseen on yhdistetty vuoden 2017 tase, koska vuoden 2018 tilinpäätöksiä ei ole saatu. Lähipiiriyhteisöjen toiminnassa ei ole tapahtunut muutoksia. Lähipiiriyhteisöjä, joiden taseen loppusumma on alle miljoona euroa, ei ole yhdistetty konsernitaseeseen olennaisuuden periaatteella.
- Konsernin taseeseen aktivoitujen hyödykkeiden sisäinen kate eliminoidaan konsernitaseessa, mikäli se on olennainen.

- Vähemmistöosuus erotetaan konsernin omasta pääomasta omaksi eräkseen. Vuoden 2018 konsernitaseessa As Oy Helsingin Lontoonpihan vähemmistöosuus 47,86 % on erotettu omasta pääomasta omaksi eräkseen. Muilla konserniyhtiöillä ei ole vähemmistöosuutta.
- Konsernitaseessa tytäryhtiöiden tekemät poistot on oikaistu vastaamaan Helsingin seurakuntayhtymän poistosuunnitelman mukaisia poistoja. Poisto-oikaisut kohdistuvat konsernin edellisten tilikausien yli-/alijäämään tai tilikauden yli-/alijäämään.
- Koronvaihtosopimukset käsitellään KPL 5:2 §:n mukaisesti taseen ulkopuolisina erinä.

2. Tuloslaskelman liitetiedot

<u>Henkilöstökulut</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Rahapalkat	43 105 631	41 120 176
<i>Rahapalkat (aktivoitunut) 409700</i>	<u>-92 751</u>	<u>-96 139</u>
	43 012 880	41 024 037
Sosiaalimaksut 410000,414000,415000	1 698 359	2 031 511
<i>Sosiaalimaksut (aktivoitunut) 416000</i>	<u>0</u>	<u>0</u>
	1 698 359	2 031 511
Eläkevakuutusmaksut 412000, 415100	9 160 228	9 714 668
<i>Eläkevakuutusmaksut (aktivoitunut) 416100</i>	<u>-338</u>	<u>0</u>
	9 159 890	9 714 668
Eläkekulut 414500	17 545	17 242
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät	<u>-595 907</u>	<u>-658 180</u>
Henkilöstökulut ilman luontoisetuja ja muita henkilöstömenoja	<u>53 292 767</u>	<u>52 129 279</u>
Muut henkilöstömenot 418300	<u>2 587</u>	<u>3 124</u>
Henkilöstökulut ilman luontoisetuja	<u>53 295 354</u>	<u>52 132 403</u>
Luontoisedut yhteensä 409700	<u>92 751</u>	<u>96 139</u>
Henkilöstökulut yhteensä	<u>53 388 105</u>	<u>52 228 541</u>
<u>Vapaaehtoiset henkilöstökulut</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Matkakorvaukset henkilöstölle (437000)	495 540	513 273
Majoitus- ja rav.palvelut henkilöstölle (437400)	49 560	99 029
Kuljetuspalvelut henkilöstölle (438500)	24 766	37 865
Koulutuspalvelut henkilöstölle (439000)	596 779	458 745
Työterveyshuolto (439300)	1 023 681	690 363
Muut henkilöstökulut (473700)	<u>74 152</u>	<u>64 852</u>
	<u>2 264 478</u>	<u>1 864 127</u>

Tarkemmat tiedot henkilöstöstä, henkilöstön tilasta ja investoinneista henkilöstöön annetaan kertomusvuodelta erillisessä henkilöstökertomuksessa.

<u>Rahoitusarvopapereiden tuotot- ja kulut</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<u>Tuotot:</u>		
Korkotuotot (600000-602000)	692 225,58	854 658,29
Sijoitusten myyntivoitot (606010, 606030)	508 075,34	6 313 434,18
Osinkotuotot (605000)	457,99	392,53
Muut rahoitustuotot (607000)	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	1 200 758,91	7 168 485,00
	2018	2017
<u>Kulut:</u>		
Arvonmuutokset sijoituksista yhteensä	16 584 325	-1 665 202
Korkokulut (610000-614000)	36 457	61 796
Sijoitusten myyntitappiot/vast. (625220,625230)	1 621 532	684 612
Omaisuuuden hoito- ja välityspalkkiot (625300)	175 359	224 763
Osingoista perityt verot (625250)	0	0
Muut rahoituskulut (626000)	<u>35</u>	<u>5 208</u>
Yhteensä	1 833 384	976 379
Kulut yhteensä	18 417 709	-688 823
<u>Rahoitusarvopapereiden tuotto</u>	<u>-17 216 950</u>	<u>7 857 308</u>
<u>Sijoituskiinteistöjen tuotot ja kulut</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<u>Tuotot:</u>		
Vuokratuotot(604000,604090, 604100,604200)	12 828 201	11 754 226
Metsätaloustuotot 604300	0	35 816
Pysyvien vastaavien myyntivoitot 604500	878 426	2 850 875
Muut tulot	<u>293 576</u>	<u>275 661</u>
Yhteensä	14 000 202	14 916 579
<u>Kulut:</u>		
Palvelujen ostot (615200,615240,615350,615220)	765 340	609 304
Vuokrakulut (615000,615040,615050,615100)	4 272 825	3 731 322
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (615230,615300,615320)	423 963	138 247
Muut kulut (615360,615370,615400)	<u>1 910 176</u>	<u>1 935 818</u>
Yhteensä	7 372 304	6 414 692
<u>Sijoituskiinteistöjen tuotto</u>	<u>6 627 898</u>	<u>8 501 887</u>
<u>Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä</u>	<u>-10 589 052</u>	<u>16 359 195</u>
<u>Tilinpäätössiirrot</u>		
Poistoeron muutos	<u>865 119</u>	<u>572 562</u>
<u>Rahastojen muutos</u>		
Hautainhoitorahaston muutos	-2 959 158	-114 249
Testamenttirahaston muutos	<u>-343 980</u>	<u>1 527 168</u>
	-3 303 139	1 412 919

3. Taseen liitetiedot

3.1. Pysyvät vastaavat ja poistot

Nro	Pysyvien vastaavien ryhmä	Kirjanpitoarvo 01.01.2018	Lisäykset 2018	Vähennykset 2018 2)	Siirrot erien välillä 1)	Kirjanpitoarvo ennen poistoja	Tilikauden sumu- ja kertapoistot	Kirjanpitoarvo 31.12.2018
1002	Aineettomat hyödykkeet	143 359,17	223 359	0	3 715 538	4 082 256	-61 511	4 020 746
1110	Maa- ja vesialueet	50 078 904	0	-11 080	0	50 067 823	0	50 067 823
1130	Hautausmaat	30059946,49	955 893	0	38 643	31 054 482	-2 678 845	28 375 637
1160	Rakennukset	116587573,7	685 177	-578 494	-32 351	116 661 906	-3 752 064	112 909 842
1180	Kiinteät rakenteet ja laitteet	2535287,97	186 782	0	60 235	2 782 305	-549 804	2 232 501
1190	Koneet ja kalusto	225154,15	24 564	0	0	249 719	-114 262	135 457
1200	Muut aineelliset hyödykkeet	461965,27	0	0	0	461 965	0	461 965
1310	Osakkeet ja osuudet	89057779,49	2 688 335	-1 751 588	3 352	89 997 879	0	89 997 879
	Yhteensä	289 149 970	4 764 111	-2 341 162	3 785 417	295 358 336	-7 156 486	288 201 850
101500	Keskeneräiset aineettomat	4 232 855	-16 671	0	-3 715 538	500 646		500 646
128000	Keskeneräiset työt	1 694 905	4 014 639	0	-69 879	5 639 665	0	5 639 665
	Yhteensä	295 077 730	8 762 078	-2 341 162	0	301 498 647	-7 156 486	294 342 161

- 1) Sarakkeen arvo kuvaa siirtoja eri omaisuustilien ja Keskeneräisten töiden -tilin välillä.
Pysyvien vastaavien investoinnit kirjataan "Keskeneräisten töiden" -tilin kautta hankkeen valmistumiseen saakka, jolloin ne siirretään luonteensa mukaisille pysyvien vastaavien tileille.
- 2)

Siirrot käyttötalousyht. 759 153

3.2. Rahoitusomaisuus

	<u>Kirjanpitoarvo</u>	<u>Markkinahinta</u>	<u>Erotus</u>
Sijoitusten pankkitilien saldo	1 392 503	1 392 503	0
Sijoitusrahasto-osuudet	322 037	322 037	0
Osittain pääomataatut sij.	94 291 824	90 380 665	-3 911 159
Strukturoidut ind-lainat	<u>75 470 984</u>	<u>75 471 131</u>	<u>147</u>
Saldo ilman pankkitilejä	170 084 845	166 173 833	-3 911 012
Saldo yhteensä	171 477 348	167 566 336	-3 911 012

Osittain pääomaturvatuissa sijoituksissa pääomaturva on 80-100%. Näiden markkina-arvon alentuminen 31.12.2018 on kirjattu enintään pääomaturvan mukaiseen tasoon saakka, mahdollinen valuuttariski huomioiden. Sijoitus saatetaan kuitenkin lunastaa ennen eräpäivää, jolloin sijoituksen markkina-arvo voi olla tätä alempi.

Rahoitusomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden arvonalentumisia on kirjattu vuoden 2018 tilinpäätöksessä 25.4 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2017 tehtyjä arvonalentumisia on palautettu vuonna 2018 8.8 milj. euroa. Toimenpiteiden yhteisvaikutus on -16.6 milj. euroa.

3.3. Siirtosaamiset

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
Honkalinnan kesäkoti vak.saaminen	0	1 600 000
As Oy Hgin Lehtihovin velka	219 218	219 218
Siirtyvä korko Salkku 2003158	188 887	167 888
Hki/Vantaa srk yhteiset maa-alueet tuotot	551 751	0
Kohdistamattomat FirstCard-laskut	317 603	204 334
Lakisääteiset vakuutusjaksotukset	11 820	101 302
Muut siirtosaamiset	66 744	184 353
Siirtosaamiset yhteensä	<u>1 356 023</u>	<u>2 477 095</u>

3.4. Siirtovelat

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
Lomapalkkajaksotus	8 356 773	8 269 251
Siirtyvät verotulot	801 043	0
Kuluvaraus As Oy Hgin Viikin Letkajenkka	280 384	280 384
Kuluvaraus As Oy Hgin Lontoonpiha	74 497	74 497
Kuluvaraus As Oy Hgin Berliininpiha	287 703	287 703
Kuluvaraus Jätkäsaaren Atrium	448 431	0
Samlink Oy saldon siirto / Alv-palautus	292 199	0
Luotoll.pankkitili velkasaldo	390 902	0
Kiinteistöosaston siirtyvät ylläpitokulut	249 407	0
Muut siirtovelat	304 754	382 807
Siirtovelat yhteensä	<u>11 486 093</u>	<u>9 294 642</u>

3.6. Testamenttirahastojen tilinpäätöslaskelmat

Testamentti- ja lahjoitusrahaston tase

<u>VASTAAVAA</u>	<u>31.12.2018</u>		<u>31.12.2017</u>	
<u>PYSYVÄT VASTAAVAT</u>				
<u>Siiotukset</u>				
Asunto-osakkeet	1 815 379,00		1 595 379,00	
Osakkeet ja osuudet		1 815 379,00		1 595 379,00
<u>VAIHTUVAT VASTAAVAT</u>				
<u>Saamiset</u>				
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>				
Lyhytaikaiset myyntisaamiset	96,00			
Saamiset yhtymältä	0,00		110 419,82	
Siirtosaamiset	83 155,35	83 251,35	72 411,88	182 831,70
<u>Rahoitusomaisuusarvopaperit</u>				
Osakkeet ja osuudet	6 423 678,15		6 395 215,59	
Muut arvopaperit	8 149 923,51	14 573 601,66	7 395 431,64	13 790 647,23
Rahat ja pankkisaamiset		969 281,46		1 887 534,31
		<u>17 441 513,47</u>		<u>17 456 392,24</u>
<u>VASTATTAVAA</u>				
<u>OMA PÄÄOMA</u>				
Sidottu pääoma		8 946 280,55		8 710 464,57
Vapaa pääoma	8 624 170,38		6 432 788,76	
Tilivuonna tuloutetut testamenttivarat	354 469,58		1 233 369,99	
Tilikauden yli-/alijäämä	-708 400,18	8 270 239,78	1 072 359,54	8 738 518,29
<u>VIERAS PÄÄOMA</u>				
<u>Lyhytaikainen</u>				
Rahastojen velat		224 993,14		7 409,38
		<u>17 441 513,47</u>		<u>17 456 392,24</u>

Testamentti- ja lahjoitusrahaston tuloslaskelma

	<u>Toteutuma</u>		<u>Toteutuma</u>	
	<u>2018</u>		<u>2017</u>	
<u>Toimintatuotot</u>				
Vuokratuotot	183 210,77		188 988,44	
Muut tuotot	326,38	183 537,15	342,88	189 331,32
<u>Toimintakulut</u>				
Huoneistomenot	-110 801,55		-118 802,37	
Hautojen hoitomaksut	-1 978,24		-1 196,00	
Käytetty varoja toimintaan	-364 420,00	-477 199,79	-454 808,30	-574 806,67
yht.		-293 662,64		-385 475,35
<u>Rahoitustuotot ja -kulut</u>				
Korkotuotot	125 262,27		72 045,88	
Osinkotuotot	17 733,45		16 428,81	
Sijoitusarvopap. myyntivoitot	191 649,55		288 762,53	
Asuntojen myyntivoitot	0,00		881 979,41	
Palkkionpalautukset	37 155,96		12 091,01	
Arvon alentumisten palautukset	187 847,54	559 648,77	552 076,72	1 823 384,36
Rahoituskulut	-92 519,49		-26 570,96	
Myyntitappiot	-46 125,16		-151 126,77	
Arvon alentumiset	-835 741,66		-187 851,74	
Muut kulut		-974 386,31		-365 549,47
yht.		-414 737,54		1 457 834,89
Tilikauden tulos		-708 400,18		1 072 359,54
<u>Pääomiin tehdyt muutokset</u>				
Tilivuonna rahana tuloutetut uudet testamentit/lahjoitukset		255 937,65		270 468,06
Tulotukset sijoituksista ja asuntojen myynnistä (tasearvo)		98 531,93		200 436,88
Varat yhdistyksen purkautumisesta		0,00		762 465,05
Pääoman kasvu tilivuoden aikana ilman tulosta		354 469,58		1 233 369,99

Taseen sidottu pääoma 8.946.281 € sisältää Vastaavaa puolelta asunnot yht. 1.815.379 €, rahoitusomaisuusarvopapereista muut kuin Credit Suisse sijoitussalkun arvopaperit yht. 7.113.242 € sekä vastattavaa puolelta HupiHaka/Heickellin testamenttirahaston pääoman 17.660 €.

Vapaalla pääomalla tarkoitetaan Credit Suisse sijoitussalkuissa olevia rahavaroja.

Tilikauden tulos -708.400 € ei sisällä tilivuonna tuloutettuja testamenttivaroja (uudet testamentit/lahjoitukset sekä tulotukset sijoituksista). Tilivuonna tuloutetut testamenttivarat huomioon ottaen tilikauden tulos on -708.400 + 354.470€ = -353.930€.

4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

4.1. Eläkevastuuvajaus (laskennallinen KiEL-vastuu)

Kirkon eläkevastuu on laskettu 31.12.2018 ja se on noin 4 688 milj. euroa.

Eläkerahaston suuruus 31.12.2018 on 1 480 miljoonaa euroa, joten koko kirkon eläkevastuuvajaus 31.12.2018 on 3 208 miljoonaa euroa.

Eläkkeiden maksamisesta vastaa Kirkon Keskusrahasto.

KiEL:in mukaan määräytyvistä eläkesitoumuksista seurakunnat vastaavat yhteisvastuullisesti, eikä niiden kattamatonta osaa voida jakaa seurakuntakohtaisesti.

Helsingin seurakuntayhtymän laskennallinen osuus tästä koko kirkon vastuusta voidaan kuitenkin arvioida seuraavasti:

Keskusrahaston eläkevastuuvajaus 31.12.2018	3 208 462 000
Koko kirkon palkkasumma vuonna 2018	497 714 106
Helsingin seurakuntayhtymän KiEL -palkat vuonna 2018	42 763 378 a)
Hautainhoitorahaston palkat vuonna 2018	2 382 749
<u>Yhteensä</u>	<u>45 146 127</u>
Helsingin seurakuntayhtymän osuus	275 669 652 b)
<u>Hautainhoitorahaston osuus</u>	<u>15 360 141 b)</u>
<u>Yhteensä</u>	<u>291 029 792</u>

Helsingin seurakuntayhtymän laskennallinen osuus koko kirkon kattamattomasta eläkevastuusta on **275,7 milj.euroa** (vuonna 2017 vastaava luku oli 253,6 milj. euroa)

Hautainhoitorahaston osuus koko Helsingin seurakuntayhtymän laskennallisesta eläkevastuusta on **15,4 milj. euroa** (vuonna 2017 vastaava luku oli 14,6 milj. euroa)

Laskennallinen kattamaton osuus on **yhteensä 291,0 milj. euroa**

Helsingin seurakuntayhtymän oman eläkesäännön mukaisten eläkkeiden vuotuinen eläkevastuu on noin 17 000 euroa.

a) KiEL-palkat on laskettu seuraavasti:

Hgin seurakuntayhtymän palkat - (luottamushlöppalkkiot + henkilökunnan kokouspalkkiot) - työllistämisen ym. tuet

b) Helsingin seurakuntayhtymän osuuden laskentakaava on seuraavanlainen:

Keskusrahaston eläkevastuuvajaus * Hgin seurakuntayhtymän palkkasumma (HHR:n palkkasumma)
Koko kirkon palkkasumma

4.2. Kiinnitykset, omavelkaiset takaukset ja muut vastuusitoumukset

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä tai takauksia				
	Seurakuntayhtymä		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	0	65 277 879	67 146 128
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			96 806 402	96 336 902

Vastuusitoumukset				
	Seurakuntayhtymä		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	57 186 340	57 186 340	57 186 340	57 186 340
Jäljellä oleva pääoma	51 300 480	54 150 902	51 300 480	54 150 902
Takaukset muiden puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	51 300 480	54 150 902	51 300 480	54 150 902

Johdannaiset	Kohde-etuuden arvo				Käypä arvo			
	Seurakuntayhtymä		Konserni		Seurakuntayhtymä		Konserni	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Koronvaihtosopimukset	0	0	21 707 202	22 751 093	0	0	-966 799	94 651

Tilikauden päättyessä Helsingin seurakuntayhtymällä ja sen tytäryhtiöillä voimassa olleilla koronvaihtosopimuksilla on suojattu vaihtuvakorkoisten pankkilainojen korkoriskiä. Koronvaihtosopimukset on käsitelty kirjanpidossa suojaavina ja ne erääntyvät tilikausien 2018 - 2025 aikana.

Leasingvastuiden yhteismäärä				
	Seurakuntayhtymä		Konserni	
	2018	2017	2018	2017
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	550 684	630 560	550 684	636 475
Myöhemmin maksettavat	663 484	419 796	663 484	419 995
Yhteensä	1 214 167	1 050 355	1 214 167	1 056 470

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita

4.3. Maanvuokravastuut

Helsingin seurakuntayhtymän vastuut maanvuokrista tehtyjen sopimusten mukaan ovat seuraavat:

Seuraavalla tilikaudella (vuonna 2019) maksettavat tonttien vuokrat	Yhteensä	94 533
Vuosina 2020 - 2024 maksettavat tonttien vuokrat	Yhteensä	429 643
Vuosina 2025 eteenpäin maksettavat tonttien vuokrat	Yhteensä	1 332 275
	Kaikki yhteensä	1 856 450

4.4. Arvonlisäveron palautusvastuu

Arvonlisäverolain mukaan uudisrakentamis- tai perusparantamismenoista vähennyksenä käsiteltyyn veroon sisältyy palauttamisvastuu 10 vuoden ajalla, jos kiinteistön tai sen osan käyttötarkoitus muuttuu tänä aikana vähennykseen oikeuttamattomaksi.

Arvonlisäveron palautusvastuiden määrä 31.12.2018 on yhteensä 288.673,59 euroa.

4.5. Hautausmaa-alueiden vallintarajoitukset

Helsingin seurakuntayhtymän hautausmaa-alueilla on vallintarajoitukset. Hautaustoimilaki 5.5.2003 / 457 10 § ja 28 § 5 mom.

5. Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

TYTÄRYHTEISÖN/ YHDISTYKSEN/ SÄÄTIÖN NIMI	KOTIPAIKKA	OMISTUS- OSUUS	ÄÄNIVALTA- OSUUS	SRK:N OMISTAMIEN OSAKKEIDEN / OSUUKSIEN OSUUS		
				OMASTA PÄÄOMASTA TEUR	VIERAASTA PÄÄOMASTA TEUR	TILIKAUDEN TULOKSESTA TEUR
<u>Tytäryhteisöt (yhdistelty konsernitaseeseen)</u>						
As Oy Helsingin Suonionkatu 7	Helsinki	100,00 %	100,00 %	6 740	-	-16
Kiinteistö Oy Kastelholmantie 1	Helsinki	100,00 %	100,00 %	331	245	-
Kiinteistö Oy Pajupillintie 28	Helsinki	100,00 %	100,00 %	62	611	-
As Oy Haagan Pappilantie 2 a	Helsinki	100,00 %	100,00 %	1 173	-	10
Kiinteistö Oy Haagan Pappilantie 2 b	Helsinki	100,00 %	100,00 %	59	-	-
As Oy Helsingin Korkeavuorenkatu 10	Helsinki	100,00 %	100,00 %	6 788	-	-
As Oy Helsingin Laivalahdenkaari 28	Helsinki	100,00 %	100,00 %	4 898	-	-21
As Oy Helsingin Freytaginkulma	Helsinki	100,00 %	100,00 %	1 165	7 048	-45
Kiinteistö Oy Latokartanon Liikekeskus	Helsinki	100,00 %	100,00 %	5 277	-	11
Kiinteistö Oy Latokartanon Liikekeskuksen Pysäköinti	Helsinki	100,00 %	100,00 %	1 119	-	1
Kiinteistö Oy Helsingin Bulevardi 16	Helsinki	100,00 %	100,00 %	14 430	6 767	130
Kiinteistö Oy Kellokosken Juhlatalo	Tuusula	100,00 %	100,00 %	3 241	-	-14
As Oy Helsingin Lontoonpiha	Helsinki	52,14 %	52,14 %	3 855	1 270	-
As Oy Helsingin Kiskontie 22	Helsinki	100,00 %	100,00 %	2 742	3 762	-13
As Oy Helsingin Paraistentie 13	Helsinki	100,00 %	100,00 %	2 409	3 919	-21
Kiinteistö Oy Helsingin Lehtisaaren Papinpöydänkuja 2	Helsinki	100,00 %	100,00 %	2 558	2 255	-
As Oy Helsingin Jätkäsaaren Atrium	Helsinki	100,00 %	100,00 %	6 698	17 610	-
<u>Osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöt (ei yhdistelty konsernitaseeseen)</u>						
As Oy Helsingin Viikin Letkajenkka 2018	Helsinki	20,33 %	20,33 %	5 365	565	-
As Oy Helsingin Viikin Agropolis 2018	Helsinki	21,28 %	21,28 %	2 909	300	-
As Oy Helsingin Lehtihovi 2018	Helsinki	33,24 %	33,24 %	3 274	1 029	-
As Oy Neulapadontie 7 2017	Helsinki	26,36 %	26,36 %	152	-	-
Kiinteistö Oy Vantaan Kuusitie 25 2018	Vantaa	21,15 %	21,15 %	384	-	-
As Oy Hiihtomäentie 34 tilikausi 30.6.2017	Helsinki	14,29 %	14,29 %	39	6	-
As Oy Ruoholahdenkatu 16 2017	Helsinki	22,71 %	22,71 %	109	128	-4
As Oy Helsingin Berliininpiha 2017	Helsinki	4,55 %	4,55 %	172	170	-
<u>Hautainhoitorahaston osakkuusyhteisöt (ei yhdistelty konsernitaseeseen)</u>						
Spektri Kiinteistöt Ky/2018	Espoo	8,19 %	8,19 %	2 957	1 713	34
Kiint.Oy Espontori 2018	Espoo	21,46 %	21,46 %	5 542	2 067	-
Kiint.Oy Kirkkolaakson Kauppakeskus 2018	Kirkkonummi	35,00 %	35,00 %	3 312	6 966	29
Kiint.Oy Kirkkolaakson Liikekeskus 2018	Kirkkonummi	35,00 %	35,00 %	2 372	1 030	-
<u>Lähipiiriyhteisöt (yhdistelty konsernitaseeseen) vuoden 2017 tiedot</u>						
Töölön seurakunnan tukisäätiö	Helsinki	100,00 %	59,00 %	2 705,98	-	519
Fanny Wredes stiftelse	Helsinki	100,00 %	57,00 %	1 966	-	86
Gaius-säätiö	Helsinki	100,00 %	55,56 %	13 834	7 716	874
Töölön Krista Ry	Helsinki	100,00 %	50,00 %	1 019	32	41
Stiftelsen Lugnet	Helsinki	100,00 %	71,00 %	1 544	-	63
Johannes diakoniförening	Helsinki	62,50 %	62,50 %	697	1 661	82
<u>Lähipiiriyhteisöt (ei ole yhdistelty konsernitaseeseen, koska taseen loppusumma alle 1 milj. € tai HSRKY:n äänivaltaosuus alle 50 %)</u>						
Lauttasaaren perhesäätiö	Helsinki		75,00 %			
Käpylän siirtolayhdistys	Helsinki		55,56 %			
Lasten Suviranta -säätiö	Helsinki		100,00 %			
Björkebo sommarhem rf	Helsinki		42,86 %			
Pro Lukas rf	Helsinki		44,44 %			
Pro Markus rf	Helsinki		66,67 %			
Pakilan Tormaystävät	Helsinki		25,00 %			

IV Hautainhoitorahaston toimintakertomus ja tilinpäätös

Hautainhoitorahaston olennaiset piirteet

Hautainhoitorahaston tehtävänä on tarjota monipuolisia ja luotettavia hautainhoitopalveluja sopimuksessa määritellyllä tavalla sekä turvata toiminnan jatkuvuus sijoittamalla rahaston varoja tuottavasti ja taloudellisesti riskit halliten. Hautainhoitorahasto vastaa, erillään seurakuntayhtymän taloudesta, rahaston varojen ja omaisuuden pääomalla ja tuotolla niiden hautojen hoidosta, jotka seurakuntayhtymä on ottanut huolehtiakseen. Hautausmailla hautainhoitorahaston vastuulla olevien hoitosopimusten hautojenhoitotyöt toteutetaan ympäristö- ja hautausstoimen johtamana ja järjestämänä. Arvopaperisijoitustoimintaa hoitaa hallinto-osasto ja kiinteistösijoitustoimintaa kiinteistöosasto. Ympäristö- ja hautausstoimen hautapalveluyksikkö on hoitanut haudanhoitosopimusten solmimisen ja niihin liittyvän asiakaspalvelun sekä haudanhoitokirjaston ylläpidon.

Arviointi toiminnasta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Toimintavuonna hautainhoitorahaston kanssa tehtyjä hoitosopimuksia oli yhteensä 56 021 kappaletta, joista 16 628 oli hautaoikeuden lunastuksen yhteydessä otettuja niin sanottuja perushoitoja, 7 980 yhden kesän hoitoja, 15 349 määräaikaishoitoja (5-100 vuotta) ja 16 064 ainaishoitoja. Määräaikaishoidot ovat kestoaltaan eripituisia ja myös hoidettavat haudat ovat pinta-alaltaan erikokoisia. Tällä hetkellä solmimme 5-25 vuoden määräaikaishoitoja. Hautainhoitorahaston hautojenhoitotoiminta toteutui osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön avulla laadukkaasti ja ennakkosuunnitelmien mukaisesti.

Ympäristötoiminta

Hautojen hoitotoiminnassa ympäristöasiat huomioidaan Kirkon ympäristödiplomin mukaisesti.

Arviointi resurssien käytöstä

Rahavarojen sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnan vähimmäistavoitteena on sijoitetun pääoman reaaliarvon säilyttäminen. Tästä syystä vuosituoton tulee olla vähintään inflaation suuruinen. Hautainhoitorahaston varojen sijoittamisessa pyritään matalahkolla, sijoitusstrategian mukaisella riskitasolla mahdollisimman hyvään tuottoon.

Sijoitustoiminnan ohjeen mukaan riskillisten sijoitusten osuus salkussa on 30 – 50 % ja pääomaturvattujen 50 – 70 %. Vuoden vaihteessa riskillisten sijoitusten osuus oli 44,64 % ja pääomaturvattujen 55,36 %. Rahavarojen sijoitusten allokaatio on sijoitustoiminnan ohjeen määrittelemän strategian mukainen.

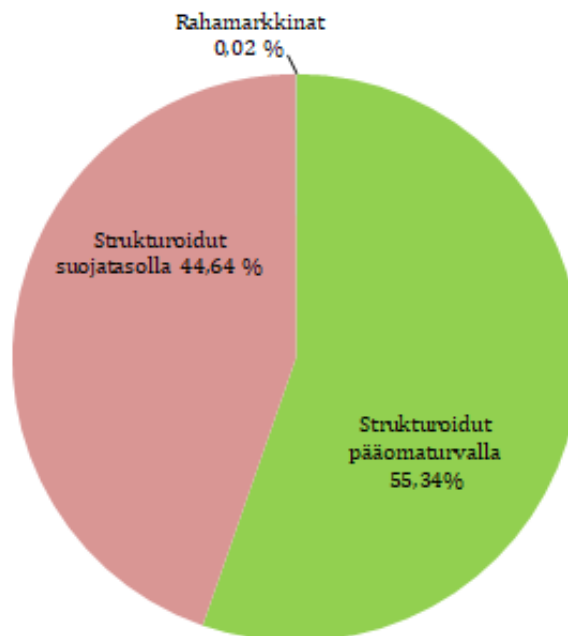
Hautainhoitorahaston sijoitusten kirjanpitoarvo oli tilinpäätöksessä 27 milj. euroa. Sijoitusten markkina-arvo oli vuoden vaihteessa 26,4 milj. euroa. Vuonna 2018 hautainhoitorahaston rahavarojen sijoitusten tuotto oli käyvin arvoin laskettuna – 8,71 %.

Hautainhoitorahaston sijoitusstrategiana on hyödyntää pääomaturvattujen joukkolainojen tarjoamaa mahdollisuutta saavuttaa riskittömän koron ylittävää tuottoa yli taloussyörien. Pääomaturvan ansiosta hautainhoitorahaston on mahdollista osallistua riskipitoisempien

sijoituskohteiden korkeampaan tuotto-odotukseen pääomaturvasti. Kyseisten sijoitusten kautta salkkua on hajautettu globaaleille osakemarkkinoille. Kyseisten instrumenttien tuotto realisoituu sijoitusajan lopussa. Pääomaturvaa sisältävien joukkolainojen paino oli vuoden lopussa 55,12 %.

Sijoitustoiminnassa käytetään vain eettisesti korkeatasoisia varainhoitajia. Hautainhoitorahaston päävarainhoitajana toimii Credit Suisse. Rahoitustarkastuksen yleisten ohjeiden lisäksi omaisuudenhoitajalla tulee olla omat eettisesti korkeatasoiset sisäiset ohjeet, joiden noudattamista omaisuudenhoitaja itse valvoo. Sijoituksissa suositaan positiivisen arvottamisen vaihtoehtoa.

Sijoitusten jakauma:

Hautainhoitorahaston kiinteistösijoytukset

Hautainhoitorahastolla on sijoituskiinteistöjä yhteensä noin 10 950 m² ja niiden markkina-arvoksi on arvioitu noin 19,8 miljoonaa euroa. Merkittävimmät kohteet ovat yhteensä 4 885 m² osuudet KOY Kirkkolaakson Kauppakeskuksesta ja KOy Kirkkolaakson Liikekeskuksesta Kirkkonummella, KOy Espoontorin 4 106 m² suuruinen toimistokohte Espoon keskuksessa. Pohjois-Tapiolassa sijaitsevasta Spektri Kiinteistöt GP Oy –nimisestä toimistokiinteistöistä hautainhoitorahaston laskennallinen osuus on 1 929 m². Liiketilöiden ja toimistotilöiden osuudet hautainhoitorahaston sijoituskiinteistöistä ovat markkina-arvojen

mukaan laskettuna 64 % ja 36 % ja pinta-alojen mukaan laskettuna vastaavasti 45 % ja 55 %, liiketilat ensin mainittuna.

Pääosa Kirkkonummen kohteesta on vuokrattu vuoteen 2023 saakka. Muissa kohteissa vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat. Vuokratuotot olivat kertomusvuonna noin 1 700 000 euroa ja kulut, mukaan lukien rahoitusvastikkeet lainojen korkoja varten, noin 692 000 euroa. Lisäksi on maksettu rahoitusvastikkeita sijoituskiinteistöjen lainojen lyhennyksiä varten noin 560 000 euroa.

Kiinteistösijoitustoiminnan vastuut

Helsingin seurakuntayhtymä / Hautainhoitorahasto on sitoutunut vastaamaan Kirkkolaakson yhtiöiden lainojen korkoihin ja lyhennyksiin tarvittavista vastikkeista. Helsingin osuus näistä lainoista on noin 7,9 miljoonaa euroa ja laina-aikaa on jäljellä 5 vuotta.

Yhteisen kirkkoneuvoston esitys tilikauden tuloksenkäsittelystä

Tilikauden alijäämä on 3.036.367,51 euroa, joka esitetään siirrettäväksi yli- ja alijäämätillille.

JOHTOPÄÄTÖKSET TOIMINNAN TULEVAA SUUNNITTELUA VARTEN

Hautainhoitorahaston hoitohaudoille tarvitsemat ryhmäkasvit hankitaan ryhmäkasviviljelyyn erikoistuneilta kauppapuutarhoilta.

Hautainhoitorahaston hautojen hoitoon kohdistuvat menot katetaan vuosittain syntyvillä hoitotoiminnan tuotoilla, määräaikaishoitojen pääomavähennyksillä ja rahavarojen sekä kiinteistösijoitusten tuotoilla. Ainaishoitosopimukset ja ennen 1970-lukua solmitut pitkäaikaiset hoitosopimukset eivät ole sisältäneet inflaatio suojaa. Käytännössä osa vanhoista hoitosopimuksista on sellaisia, joissa alun perin maksettu hoitopääoma on jo käytetty ko. haudan hoitoon, vaikka hoitosopimukset ovat vielä voimassa. Tämä heikentää hautainhoitorahaston taloudellista tilannetta. Sijoitustoiminta turvaa sopimushautojen hoitotason ylläpitämisen, hautainhoitorahaston maksuvalmiuden sekä tarpeelliset investoinnit. Hautainhoitorahaston sijoitustoimintaa hoidetaan sijoitustoiminnan ohjeen mukaisen strategian pohjalta.

ARVIOINTI HAUDANHOITOSOPIMUSTEN VASTUISTA JA HAUTAINHOITORAHASTON VAROJEN YLI- TAI ALIKATTEISUUDESTA

Kirkkohallituksen antaman laskentaohjeen mukaan hautainhoitorahaston tai seurakunnan taseen liitetiedoiksi tehdään:

- 1.laskelma haudanhoitovastuun määrästä tilinpäätöspäivänä
- 2.laskelma hautainhoitosopimusten yli- tai alikatteisuudesta

Kun tilivuoden hautainhoidon välittömät ja välilliset kulut jaetaan hoidettujen hautojen lukumäärällä, saadaan yhden hoidetun haudan kulut keskimäärin tilivuoden aikana. Jäljellä olevan hoitovastuun määrä saadaan kertomalla yhden hoidetun haudan kulut kaikkien hoidossa olevien hautojen yhteenlasketulla, jäljellä olevien haudanhoitovuosien lukumäärällä.

Laskelma hautainhoitorahaston yli- tai alikatteisuudesta laaditaan siten, että hautainhoitorahaston taseen loppusummasta vähennetään jäljellä oleva haudanhoitovastuun määrä. Kun seurakunnassa arvioidaan hautainhoitorahaston yli-/alikalteisuutta, otetaan huomioon myös varojen käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus. Kirkkohallitukselle ilmoitetaan hautainhoitosopimusten yli-/alikalteisuus kirjanpitoarvon mukaan laskettuna.

Laskelma antaa erään karkealla tasolla olevan tarkastelumallin tilinpäätöshetkellä arvioida hautainhoitorahaston vastuita ja hautainhoitorahaston varojen yli- tai alikalteisuutta. Laskelma ei sisällä arviointia tulevan inflaatio- ja kustannuskehityksen vaikutuksista vastuisiin. Laskelma ei myöskään tarkastele hautainhoitorahaston sijoitustoiminnan pääomien tulevaa tuottoa ja kehitystä.

Laskennallisen hoitovastuun yli-/alikalteisuudessa voi olla suurtakin vaihtelua eri vuosien tilinpäätöksissä. Vaihteluun vaikuttaa mm:

- sijoitustoiminnassa toteutettavien operaatioiden vaikutukset tasearvojen muutoksiin
- pienetkin vaihtelut vuosittaisissa hoitokustannuksissa hoitohautaa kohden aiheuttavat suuresta hoitovuosisummassa johtuen laskennallisesti merkittäviä muutoksia yli-/alikalteisuuteen.
- ainaishoitosopimukseen sisältyvän tulevan hoitovastuun arvioinnin laskennalliseksi perusteeksi ainaishoitujen pituudeksi määriteltiin vuoden 2002 hautainhoitovastuulaskelmaan 30 vuotta. Vuodesta 2002 on kulunut kuusitoista vuotta ja ainaishoitosopimukseen sisältyvän hoitovastuun hahmottamiseksi vuodelle 2018 on jäljempänä olevassa laskelmassa käytetty ainaishoidon kestonä 14 vuotta.

900 HAUTAUSHOITOKASSA

	<u>Toteutuma 2018</u>	<u>Toteutuma 2017</u>	<u>Erotus</u>	<u>Ero %</u>
3 TOIMINTATUOTOT	2 217 918,09	2 183 087,06	34 831,03	2 %
## Maksutuotot	2 217 918,09	2 183 072,76	34 845,33	2 %
## Muut toimintatuotot	0,00	14,30	-14,30	
4 TOIMINTAKULUT	-3 941 933,20	-3 951 071,73	-9 138,53	0 %
40 Henkilöstökulut	-2 991 529,01	-3 020 218,68	-28 689,67	-1 %
## Palkat ja palkkiot	-2 382 748,69	-2 349 494,02	33 254,67	1 %
## Henkilösivukulut	-618 876,89	-676 852,49	-57 975,60	-9 %
## Henkilöstökulujen oikaisuerät	10 096,57	6 127,83	3 968,74	65 %
## Palvelujen ostot	-449 820,73	-446 943,46	2 877,27	1 %
## Vuokrakulut	-11 336,17	-14 159,33	-2 823,16	-20 %
46 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-488 318,33	-468 743,50	19 574,83	4 %
## Ostot tilikauden aikana	-488 318,33	-468 743,50	19 574,83	4 %
49 Muut toimintakulut	-928,96	-1 006,76	-77,80	-8 %
5 TOIMINTAKATE	-1 724 015,11	-1 767 984,67	43 969,56	-2 %
60 Rahoitustuotot ja -kulut	-1 235 143,30	1 653 735,67	-2 888 878,97	-175 %
## Sijoituskiint. ja huon. tuotot	1 721 870,87	2 035 734,73	-313 863,86	-15 %
## Sijoituskiint. ja huon. kulut	-457 285,86	-1 366 039,63	-908 753,77	-67 %
## Korkotuotot	144 133,97	138 035,90	6 098,07	-4 %
## Muut rahoitustuotot	0,00	1 845 137,86	-1 845 137,86	-100 %
## Korkokulut	-20,40	-1 943,10	-1 922,70	
## Arvonmuutokset sijoituksista	-2 609 769,51	-282 503,78	2 327 265,73	824 %
## Muut rahoituskulut	-34 072,37	-714 686,31	-680 613,94	-95 %
2 VUOSIKATE	-2 959 158,41	-114 249,00	-2 844 909,41	2490 %
## Poistot ja arvonalennukset	-77 209,10	-77 209,10	0,00	0 %
## Suunnitelman mukaiset poistot	-77 209,10	-77 209,10	0,00	0 %
1A TILIKAUDEN TULOS	-3 036 367,51	-191 458,10	-2 844 909,41	1486 %

Hautainhoitorahaston tase

<u>VASTAAVAA</u>	<u>31.12.2018</u>		<u>31.12.2017</u>	
<u>PYSYVÄT VASTAAVAT</u>				
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>				
A/Rakennukset ja kiinteät rakenteet	1 026 904,13	1 026 904,13	1 104 113,23	1 104 113,23
<u>Sijoitukset</u>				
A/Osakkeet ja osuudet	13 920 670,58	13 920 670,58	13 360 670,58	13 360 670,58
<u>VAIHTUVAT VASTAAVAT</u>				
<u>Saamiset</u>				
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>				
C/Myyntisaamiset	28 479,22		39 462,94	
C/Muut lyhytaikaiset saam srk-yhtymältä	0,00		0,00	
C/Siirtosaamiset	219 421,72	247 900,94	186 245,00	225 707,94
<u>Rahoitusarvopaperit</u>				
C/Osakkeet ja osuudet	0,00		0,00	
C/Muut arvopaperit	26 990 087,70	26 990 087,70	27 399 727,14	27 399 727,14
Rahat ja pankkisaamiset		305 904,03		1 066 887,12
C4		<u>42 491 467,38</u>		<u>43 157 106,01</u>
 <u>VASTATTAVAA</u>				
<u>OMA PÄÄOMA</u>				
II/Peruspääoma	750 832,55		750 832,55	
II/Ainaishoitosopimusten pääomat	501 007,36		501 007,36	
II/Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	30 220 565,21		30 412 023,31	
II/Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-3 036 367,51	28 436 037,61	-191 458,10	31 472 405,12
<u>VIERAS PÄÄOMA</u>				
<u>Pitkäaikainen</u>				
III/Saadut ennakot	8 841 779,51	8 841 779,51	8 644 387,39	8 644 387,39
<u>Lyhytaikainen</u>				
III/Saadut ennakot	1 359 009,13		1 331 685,94	
III/Ostovelat	134 698,34		74 387,50	
III/Velka srk-yhtymälle	3 643 762,06		1 553 935,57	
III/Siirtovelat	76 180,73	5 213 650,26	80 304,49	3 040 313,50
		<u>42 491 467,38</u>		<u>43 157 106,01</u>

Hautainhoitorahaston rahoituslaskelma

<u>VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
TULORAHOITUS	-2 959 158,41	-114 249,00
INVESTOINNIT	-560 000,00	-376 950,00
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-560 000,00	-376 950,00
<i>Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta</i>	<u>-3 519 158,41</u>	<u>-491 199,00</u>
<u>RAHOITUSTOIMINNAN KASSAVIRTA</u>		
<i>MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET</i>	<i>2 348 535,88</i>	<i>2 466 039,37</i>
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-22 193,00	626 756,30
Korottomien lyhyt- ja pitkäaikaisten velkojen muutos	2 370 728,88	1 839 283,07
<i>Rahoitustoiminnan nettokassavirta</i>	<u>2 348 535,88</u>	<u>2 466 039,37</u>
<i>Kassavarojen muutos</i>	<u>-1 170 622,53</u>	<u>1 974 840,37</u>
<u>KASSAVAROJEN MUUTOS</u>	<u>-1 170 622,53</u>	<u>1 974 840,37</u>
Kassavarat 31.12.	27 295 991,73	28 466 614,26
Kassavarat 1.1.	28 466 614,26	26 491 773,89

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja menetelmät

Pysyviin vastaaviin merkityt aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on arvostettu seuraavasti:

* Aineettomat oikeudet	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Muut pitkävaikutteiset menot	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Maa- ja vesialueet	alkuperäiseen hankintamenoonsa
* Hautausmaat	alkuperäiseen hankintamenoonsa
* Rakennukset	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Kiinteät rakenteet ja laitteet	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Koneet ja kalusto	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Muut aineelliset hyödykkeet	suunnitelmapoistoin vähennettyyn hankintamenoonsa
* Keskeneräiset työt ja hankinnat	alkuperäiseen hankintamenoonsa
* Sijoitukset	alkuperäiseen hankintamenoonsa tai sitä alhaisempaan tilinpäätöspäivän markkina-arvoon

Vaihtuvien vastaavien saamisiin merkityt myynti-, laina ja muut saamiset on arvostettu nimellisarvoonsa tai tätä alhaisempaan todennäköiseen arvoonsa.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on arvostettu hankintamenoonsa tai tätä alemmaan tilinpäätöspäivän markkina-arvoon.

Velat on arvostettu nimellisarvoonsa.

Jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Menot ja tulot:

Menojen ja tulojen kirjaamisperusteena on ollut suoriteperuste.

Pysyvät vastaavat:

Pysyviin vastaaviin kuuluvien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenot poistetaan ennalta laaditun ja yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

Pysyvien vastaavien aktivointiraja on 20.000 euroa.

Yhteinen kirkkovaltuusto on 16.12.1999 hyväksynyt seuraavan pysyvien vastaavien poistosuunnitelman:

<u>Pysyvien vastaavien hyödykeryhmä</u>	<u>Tasapoisto</u>
Atk-ohjelmistot	3 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	3 v.
Siunauskappelit	60 v.
Hautausmaiden huoltorakennukset	15 v.
Hautausmaiden kiinteät rakenteet ja laitteet	15 v.
Hautausmaiden koneet ja kalusto	3 v.
Kirkot	60 v.
Seurakuntatalot	30 v.
Kappelit	60 v.
Leiri- ja kurssikeskukset	20 v.
Asuinrakennukset	30 v.
Diakonian laitokset	30 v.
Hallinto- ja laitosrakennukset	30 v.
Huolto- ja talousrakennukset	15 v.
Muut rakennukset	15 v.
Maa- ja vesirakenteet	15 v.
Urut	15 v.
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	15 v.
Kuljetusvälineet	5 v.
Atk-laitteistot	3 v.
Muut koneet ja kalusto	3 v.
Luonnonvaroista käytön mukainen poisto	
Muista omaisuuseristä ei tehdä poistoja	

1. Tuloslaskelman liitetiedot

<u>Henkilöstökulut</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Rahapalkat	2 382 749	2 349 494
Sosiaalimaksut	99 138	120 884
Eläkevakuutusmaksut	519 739	555 968
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät	<u>-10 097</u>	<u>-6 128</u>
Henkilöstökulut ilman luontaisetuja ja muita henkilöstömenoja	2 991 529	3 020 219
Muut henkilöstömenot	<u>0</u>	<u>0</u>
Henkilöstökulut ilman luontaisetuja	2 991 529	3 020 219
Luontoisedut yhteensä	<u>0</u>	<u>0</u>
Henkilöstökulut yhteensä	<u>2 991 529</u>	<u>3 020 219</u>

<u>Rahoitusarvopapereiden tuotot- ja kulut</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Tuotot		
Korkotuotot	144 134	138 036
Sijoitusten myyntivoitot	0	1 845 138
Osinkotuotot	<u>0</u>	<u>0</u>
Yhteensä	144 134	1 983 174
Kulut		
Arvopapereiden arvonalentumiset	3 725 860	1 116 091
Edellisen vuoden arvonalentumisten palaut.	<u>-1 116 091</u>	<u>-833 587</u>
Arvonmuutokset yhteensä	2 609 770	282 504
Sijoitusten myyntitappiot	0	683 936
Omaisuudenhoitopalkkiot	33 761	30 751
Muut korko- / rahoituskulut	<u>332</u>	<u>1 943</u>
Yhteensä	34 093	716 629
Kulut yhteensä	2 643 862	999 133
Rahoitusarvopapereiden tuotto	<u>-2 499 728</u>	<u>984 041</u>

Sijoituskiinteistöjen tuotot ja kulut

Tuotot		
Vuokratuotot	<u>1 721 871</u>	<u>2 035 735</u>
Yhteensä	1 721 871	2 035 735
Kulut		
Vuokrakulut	457 167	1 222 227
Palvelujen ostot	0	6 825
Muut kulut	<u>118</u>	<u>136 987</u>
Yhteensä	457 286	1 366 040
Sijoituskiinteistöjen tuotto	1 264 585	669 695
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	<u>-1 235 143</u>	<u>1 653 736</u>

2. Taseen liitetiedot

Pysyvät vastaavat ja poistot

Nro	Pysyvien vastaavien ryhmä	Kirjanpitoarvo	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien	Kirjanpitoarvo	Tilikauden sumu-	Kirjanpitoarvo
		01.01.2018	2018	2018	välillä 1)	ennen poistoja	ja kertapoistot	31.12.2018
106000	Hautaus-toimen muut rakennukset	1 104 113	0	0	0	1 104 113	-77 209	1 026 904
132000	Osakkeet ja osuudet	13 360 671	560 000	0	0	13 920 671	0	13 920 671
	Yhteensä	14 464 784	560 000	0	0	15 024 784	-77 209	14 947 574

1) Sarakkeen arvo kuvaa siirtoja eri omaisuustilien ja Keskenäraisten töiden -tilin välillä.

Pysyvien vastaavien investoinnit kirjataan "Keskenäraisten töiden" -tilin kautta hankkeen valmistumiseen saakka, jolloin ne siirretään luonteensa mukaisille pysyvien vastaavien tileille.

Rahoitusomaisuus

Hautainhoitorahaston sijoitusten rahoitusomaisuuden arvot 31.12.2018

	<u>Kirjanpitoarvo</u>	<u>Markkinahinta</u>	<u>Erotus</u>
Sijoitusten pankkitilien saldo	4 094	4 094	0
Sijoitusrahasto-osuudet	0	0	0
Osittain pääomataatut sij.	15 224 002	14 586 408	-637 594
Strukturoidut ind-lainat	<u>11 766 086</u>	<u>11 766 174</u>	<u>88</u>
Saldo ilman pankkitilejä	26 990 088	26 352 582	-637 506
Saldo yhteensä	26 994 182	26 356 676	-637 506

Osittain pääomataatuissa sijoituksissa pääomaturva on 80-100%. Näiden markkina-arvon alentuminen 31.12.2018 on kirjattu enintään pääomaturvan mukaiseen tasoon saakka huomioiden mahdollinen valuuttariski. Sijoitus saatetaan kuitenkin lunastaa ennen eräpäivää, jolloin sijoituksen markkina-arvo voi olla tätä alempi.

Rahoitusomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden arvonalentumisia on kirjattu vuoden 2018 tilinpäätöksessä 3.725.860 euroa. Tilinpäätöksessä 2017 tehtyjä arvonalentumisia on palautettu vuonna 2018 1.116.091 euroa. Toimenpiteiden yhteisvaikutus on -2.609.769 euroa.

Oma pääoma	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
Peruspääoma	750 833	750 833
Hautojen ainaishoitosopimusten pääomat	501 007	501 007
Ed. tilikausien ylijäämä	30 220 565	30 412 023
Tilikauden yli- / alijäämä	-3 036 368	-191 458
Oma pääoma yhteensä	<u>28 436 038</u>	<u>31 472 405</u>

Pitkäaikainen vieras pääoma

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
Saadut ennakot määräaikaisista haudanhoitosopimuksista	8 841 780	8 644 387
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	<u>8 841 780</u>	<u>8 644 387</u>

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot määräaikaisista haudanhoitosopimuksista	1 359 009	1 331 686
Ostovelat	134 698	74 388
Siirtovelat		
Muut siirtovelat	3 451	1 625
Lomapalkkajaksotus	72 730	78 679
	<u>76 181</u>	<u>80 304</u>
Muut velat		
Hautainhoitorahaston velka Helsingin seurakuntayhtymälle	3 517 274	1 496 172
Verotili	126 488	57 764
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	<u>5 213 650</u>	<u>3 040 314</u>

3. Vastuositoumuksia koskevat liitetiedot

Eläkevastuuvajaus (laskennallinen KiEL –vastuu)

Hautainhoitorahaston osuus koko Helsingin seurakuntayhtymän laskennallisesta eläkevastuusta on **15,4** milj. euroa (vuonna 2017 vastaava luku oli 14,6 milj. euroa).

Laskelma löytyy Helsingin seurakuntayhtymän eläkevastuuvajauslaskelmasta.

Laskennallinen hautainhoitovastuu

Hautainhoitorahaston laskennallisen hoitovastuun määrittäminen on tehty alla olevan taulukon mukaisesti:

- hoitosopimuksia 2018 yhteensä 56.021 kpl
- menopohja on kustannuspaikkojen 9014010000 ja 9024030000-9024030005 (HHR:n hallinto ja hautausmaat) sekä kustannuspaikan 9034030000 (Malmi hautausmaan huoltorakennus) nettomenot vuonna 2018
- laskennallinen hoitokustannus yhtä hoitosopimusta kohti on 71,74 euroa
- ainaishoitajien hoitoajaksi on laskennassa määritetty 14 vuotta (16.064 kpl)

Hoitovastuulaskelma

● Menot 2018

Menot yhteensä	3 941 933
poistot	77 209
Kustannukset yhteensä	4 019 142
Hoitosopimuksia	56 021
Kustannukset sopimusta kohti	<u>71,74</u>

● Laskennallinen hoitovastuu 2018

1) Määräaikaisten sopimusten hoitovastuu

Jäljellä olevia määräaikaista hoitovuosia on laskelmien mukaan 273.005

Hoitojen kustannukset ovat nykyisellä hintatasolla:

* hoitovuosien yhteismäärä	273 005
* kustannukset/sopimus vuonna 2018	71,74
* laskennallinen hautainhoitovastuu	<u>19 586 333</u>

Lisäksi on ainaishoitosopimuksia 16.064 kappaletta. Ainaishoitajien hoitoajaksi on tässä laskelmassa määritetty 14 vuotta.

2) Ainaishoitajien laskennallinen hoitovastuu

Ainaishoitajien kustannukset ovat nykyisellä hintatasolla:

* hoitovuosien yhteismäärä (14 v)	224 896
* kustannukset/sopimus 2018	71,74
* laskennallinen hautainhoitovastuu	<u>16 134 825</u>

3) Hoitovastuulaskelma

Hoitovastuiden yhteissumma on	35 721 158
Hautainhoitorahaston taseen vastaavaa	42 491 467
Vähennetään otetut lainat	<u>0 42 491 467</u>

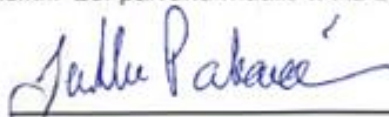
● Hoitovastuun ylikatteisuus 2018 **6 770 310**

Ainaishoitajien tulevien hoitovuosien määrä sopimusta kohti on laskelmassa 14 vuotta. Ainaishoitajien määrä on vuodesta 2002 alkaen määritetty 30 vuodeksi. Hoitoaikavähennys vuoteen 2018 on 14 vuotta. Vastaavalla tavalla laskettuna vuoden 2017 hoitovastuun ylikatteisuus oli 6.941.659 euroa. Tilinpäätöskirjassa 2017 on käytetty ainaishoitajien tulevana hoitovuosien määränä 15 vuotta.

V Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

1. Tilinpäätöksen allekirjoitus

Helsinki 28. päivänä maaliskuuta 2019

Jukka Pakarinen

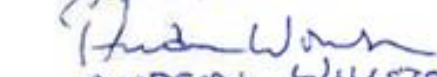

TUULA PONTELA

AKI LAINELA

KRISTINA KARTANO

Anna-Riina Siitonen

Jukka Ranta

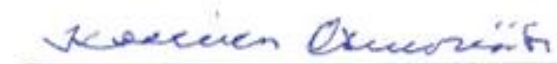

ANDERS WILSTRÖM

Martina Harms-Aalto

Jukka Tuohimäki

ESA AHONEN

RISTO KRUUS

Kalleen Oksanen

Raimo Hiltunen

Wiking Vuori

PELTTI SOUBERB

RIITTA AIKANIEMI

2. Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 14 . päivänä touko kuuta 2019

BDO Auditor Oy
JHTT-yhteisö tilintarkastusyhteisö

Tiina Lind
KHT, JHT

VI Luettelot ja selvitykset

1. Luettelo kirjanpitoKirjoista

Kirjanpitoaineisto säilytetään Kirkon palvelukeskuksen tietojärjestelmässä sähköisessä muodossa. Kassatositteet liitteineen säilytetään arkistossa paperitulosteina. Tilinpäätöskirja tilikaudelta säilytetään sidottuna kirjana.

2. Luettelo tositelajeista

					Tositenumerot
Kassa- ja muistiotositteet					
AB	Automaattikirjaus	1000000	-	1999999	
K1	Kirjanpitoliihtymä tarj.laskut	1000000	-	1999999	
K2	Kirjanpitoliihtymä, verokäsittely	1000000	-	1999999	
K3	Kirjanpitoliihtymä	1000000	-	1999999	
K4	Verkkomaksut	1000000	-	1999999	
PK	Kassajärjestelmä	1000000	-	1999999	
SA	Kipan muistiotosite/pääkirjatosite	1000000	-	1999999	
SE	Sisäiset erät (vyörytys)	1000000	-	1999999	
SK	Seurakuntatalouden muistiotosite/pääkirjatosite	1000000	-	1999999	
SN	Kolehdit muistiotosite	1000000	-	1999999	
SR	Sijoituskirjanpidon muistiotosite	1000000	-	1999999	
SZ	Peruutus muistio	1000000	-	1999999	
TO	Tiliote	1000000	-	1999999	
T1	Maksuliikenneohjelman tiliointi	1000000	-	1999999	
ZA	Tilin avaussaldo	1000000	-	1999999	
ZM	M2 Kirjanpitoliihtymä	1000000	-	1999999	
ZY	Yhdistyvät seurakunnat	1000000	-	1999999	
Käyttöomaisuus					
AA	Käyttöomaisuus kirjaus	1000000	-	1999999	
AF	Poistokirjaukset	3000000	-	3999999	
AI	Investointituet käyttöomaisuus	1000000	-	1999999	
AM	Käyttöomaisuuden myynti	1000000	-	1999999	
AZ	Purku käyttöomaisuuteen	1000000	-	1999999	
Myyntilaskut					
AV	Diakonia-avustusten "kuittaustositteet"	14000000	-	14999999	
DA	Asiakastosite	18000000	-	18999999	
DG	Asiakkaat-hyvitys	18000000	-	18999999	
DP	Perintätoimiston suoritukset (viite- ja tilitysaineis- tot)	14000000	-	14999999	
DR	Asiakkaat-lasku (konversiolasku)	18000000	-	18999999	
DV	Viivästyskorkolasku	18000000	-	18999999	
DZ	Asiakkaat -maksukirjaus	14000000	-	14999999	
M1	Hautainhoitojärjestelmä (myyntireskontraliitty- män lasku)	18000000	-	18999999	
M2	Resurssivarausjärjestelmä (myyntireskontraliitty- män lasku)	18000000	-	18999999	

M3	Myyntireskontra yleinen (myyntireskontraliittymän lasku)	18000000	-	18999999
MV	Maksuvapautukset	14000000		14999999
RV	Laskun siirto (Kipan järjestelmän lasku)	90000000	-	99999999
ZD	Luottotappio	18000000	-	18999999

Tositenumerot

Ostolaskut

KA	Toimittajatosite	19000000	-	19999999
KG	Toimittajat - hyvitys	19000000	-	19999999
KR	Toimittajat - lasku	19000000	-	19999999
KZ	Toimittajat - maksu	15000000	-	15999999
TM	Matkalaskut ostoreskontra	19000000	-	19999999

Palkat

PV	Lomapalkkavaraus	1000000	-	1999999
P1	Palkat verokäsittely	1000000	-	1999999

VII Tilintarkastuskertomus

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Helsingin seurakuntayhtymän yhteiselle kirkkovaltuustolle

Olemme tarkastaneet Helsingin seurakuntayhtymän hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2018. Tilinpäätös sisältää seurakuntayhtymän tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutusvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen ja sen liitetiedot.

Yhteinen kirkkoneuvosto ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa seurakuntayhtymän hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Yhteinen kirkkoneuvosto ja hallintojohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot seurakuntayhtymän toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet hallinnon lainmukaisuutta ja päätöstenmukaisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko seurakuntayhtymän hallintoa hoidettu laillisesti sekä asianomaisten toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Seurakuntayhtymän hallintoa on hoidettu laillisesti ja päätösten mukaisesti.

Seurakuntayhtymän sisäinen valvonta on järjestetty olennaisilta osin asianmukaisesti.

Seurakuntayhtymän tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitase liitteineen on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 14. toukokuuta 2019

BDO Auditor Oy
Tilintarkastusyhteisö

Tiina Lind
JHT, KHT